

Philippe IV.
1310.

nie que debebatur dicto Tanne, quod arrestum dictus Tanne petebat amoveri, dicto Jobanne dicente predictum arrestum non debere amoveri, nisi prius satisfacto eidem de quinquaginta libris vel circa, in quibus dictum Tanne dicebat sibi teneri ratione, cujusdam accense, prout continebatur in quadam littera sigillo Castelleti Parisiensis sigillata, ratione cujus accense dictus Tanne eidem Johanni tenebatur, ut dicebat, in dicta pecunie summa vel circa, quam pecuniam, ante amocionem dicti arresti, petebat idem Johannes sibi solvi; dictus prepositus, cognito de predicta causa, attentisque probationibus et defensionibus predictarum parcium, et considerato tempore predictæ accense, per quod dictus Tanne cessavit solvere dictam accensam, considerato etiam tempore dietæ litis mote usque ad tempus quo debuit idem prepositus super hoc judicare, per suum judicatum, condemnavit dictum Tanne ad solvendum predicto Johanni quinquaginta quatuor libras Parisienses, pro areragiis predictæ cense, de tempore preterito usque ad diem judicati predicti, et pronunciauit quod dicta pecunia arrestata deliberabitur, usque ad predictam summam, dicto Johanni, si tanta sit summa arrestata, et quod, si minor fuerit, dictus Tanne sibi solvet residuum, salvo etiam dicto Johanni jure quod ipse potest habere in censiva supradicta contra quoscunque; a quo quidem judicato, tamquam falso et pravo, dictus Tanne ad nostram curiam appellavit: Auditis igitur dictis partibus, in causa appellacionis predictæ, et visis processibus partis utriusque, per curie nostre judicium, dictum fuit predictum prepositum bene pronunciasse, et dictum Tanne male appellasse, et quod ipse hoc emendabit.

Dominica ante Aseencionem Domini.

Creci reportavit.

LXXIV. Cum Johannes dictus Puchois conquestus nobis fuisset quod, eum Iluo de Fullanis, ballivus Ambianensis, ipsum, absque eo quod de aliquo crimine accusatus seu convictus fuisset, in firmata prisione, per viginti duarum septimanarum spacium, tenuisset mancipatum, et licet, ut dicebat, dictum ballivum pluries requisisset ut

sibi justiciam exhiberet, ipsum tamen indebite recusavit liberare, quousque idem Johannes, vi et metu prisonis hujusmodi, cum capellano dicti ballivi, de centum et quadraginta libris finavit et de ipsis satisfecit eidem, ut dicit; et nos super predictis et super hiis etiam que dictus ballivus, contra predictum Johannem, proponere vellet, et qua de causa eum tenuerit in prisonem, ac super eorum circumstantiis universis inquiri mandavimus veritatem; hinc est quod inquesta, de mandato nostro, facta super hiis que dicte partes proponere voluerunt, visa et diligenter examinata, quia inventum est sufficienter probatum dictum Johannem Puchois, justa de causa, in firmata prisonem, per predictum temporis spacium, detentum fuisse, videlicet pro eo quod falsos testes produxerat, in causa cujusdam homicidii per ipsum denunciati; item, quod predicto facto dicto Johanni exposito, ipse, recognoscens dictum factum, hoc emendaverat publice, in manu ballivi predicti, ad voluntatem nostram, et de dicta emenda certos dederat fidejussores, per curie nostre judicium, dictus Johannes Puchois in mille libris Turonensibus, nobis solvendis, extitit condemnatus, et quia inventum est per inquestam predictam, quod dictus capellanus ballivi predicti, de dicta summa sepcies viginti librarum Turonensium, habuit et recepit centum et quinque libras Parisienses, pro dicto Puchois, in fraudem et detractiorem juris nostri et subversionem justicie faciende, per idem judicium, dictum fuit quod dicte centum et quinque libre Parisienses, tamquam commisse, nobis applicabuntur; et cum dictus ballivus in predictis repertus fuerit culpabilis super multis, tum quia dictum Johannem, suum delictum recognoscentem, in certam emendam non condemnavit, tum quia, lapso multo temporis spacio, de dicta pecunia dicto capellano soluta, cujus receptam verisimiliter non potuit ignorare, non computavit in Camera compotorum tum quia factum hujusmodi diu tacuit et impunitum dimisit, dominus Rex ipsum omnino privavit a suo servicio, et precepit quod ad inquirendum contra ipsum, ad finem civilem, certi commissarii deputentur, et quod ex nunc omnia bona sua in manu domini Regis

PHILIPPE IV,
1316.

ponantur, et teneantur quousque judicata fuerit inquesta super hoc facienda.

Dominica predicta.

M. P. de Monti reportavit.

Facta est de hoc commissio, et est tenor ejus in rotulo hujus parlamenti.

LXXV. Super quodam insultu in nundinis Forestensis-Monasterii nuper facto inter gentes comitis Pontivi, ex una parte, et gentes abbatis et conventus dicti monasterii, ac Petrum d'Oysemont, servientem domini Regis, ad custodiam dictarum nundinarum eisdem religiosiis, ex parte domini Regis, deputatum, ex altera, in quo insultu fuit occisus Robertus Langlois, serviens comitis predicti, inquesta de mandato domini Regis, partibus vocatis, facta, visa et diligenter examinata, cum per eam inventum fuerit sufficienter probatum quod, dicto Petro, serviente domini Regis, cum ballivo et gentibus dicti monasterii, et aliis suis complicitibus, dictas nundinas, prout est consuetum, custodientibus, gentes dicti comitis invaserunt eosdem, et quod dictus Robertus, antequam ab aliquo vulneratus fuisset, traxit contra eos quatuor sagittas, et ex eis percussit Guillelmum d'Oysemont, unum de complicitibus eorundem, et quod quicquid dictus serviens domini Regis et ejus predicti complices fecerunt in facto predicto, se defendendo fecerunt, per curie nostre judicium, omnes predicti custodes, de facto predicto et morte dicti Roberti, absoluti fuerunt, et dictum fuit quod illi de dictis complicitibus, qui capti propter factum predictum tenentur, deliberabuntur, videlicet: Petrus Flaons, — Johannes de Conteville, — Johannes Rousselli, — Guillelmus Blanchars, — Jacobus Foukiers, — Johannes Lagnel, — Henricus Boursete, — Odinus le Warte, — Johannes le Warte, — Jacobus Porions, — Johannes Godars, — Wyes Goulins, — Bernardus d'Avesnes, — Johannes Magllars, — Johannes Ballet, — Petrus Moysiaux, et Guillelmus de Buigny. Cum autem dictus Guillelmus Maysel, Johannes li Convers, ejus frater, et

Petrus Heudee, propter factum hujusmodi, se absentaverunt, et plus debito timentes, permiserint se banniri, dominus Rex, de gracia, revocavit bannum predictum et restituit eos ad patriam et bona sua; et quia, sicut premissum est, dicte gentes comitis Pontivi predictum servientem domini Regis, cum suis complicitibus, invaserunt et ballivum dictorum religiosorum, qui erat cum dicto serviente, de equo suo projecerunt ad terram, in presencia et contra prohibitionem dicti servientis domini Regis, ipsi hoc emendabunt domino Regi et dictis religiosis.

Dominica ante Ascensionem Domini.

Voyssi reportavit.

LXXVI. Lite mota, coram preposito curie secularis Sancti-Maglorii Parisiensis, inter magistrum Albericum de Verberia, clericum, ex parte una, et dictum Menier, cordubenarium, et Johannam, ejus uxorem, ac Thomam le Cuisinier, qui se gerebat tamquam garantizatorem dicti Menier et ejus uxoris, ex parte altera, super eo quod dictus magister Albericus petebat sibi adjudicari, tamquam suam, quamdam domum sitam in vico ad Anseres, in angulo dicti vici, quam domum dicti rei detinebant indebite et injuste, ut ipse dicebat, dictis reis premissa negantibus et plura, ad sui defensionem, proponentibus, dictus prepositus Sancti-Maglorii, cognito de premissis, adjudicavit dicto magistro Alberico domum supradictam; a quo judicato, tamquam falso et pravo, dictus Thomas ad prepositum Parisiensem appellavit; qui quidem prepositus Parisiensis dictum judicatum prepositi Sancti-Maglorii confirmavit; a qua confirmatione dictus Thomas ad nostram iterato curiam appellavit: Visis igitur processibus causarum predictarum et diligenter examinatis, per curie nostre judicium, fuit dictum predictos prepositos Sancti-Maglorii et Castelleti Parisiensis bene pronunciasse, et dictum Thomam male appellasse, et demandabitur predictum eorum judicatum executioni, et hoc emendabit dictus Thomas.

Dominica predicta.

PHILIPPE IV,
1316.

Creci reportavit.

LXXVII. Lite mota, coram preposito Parisiensi, inter Reginaldum Barbou, juniorem, et Garnerium de Trambloyo, ex parte una, et Adam Coquin et ejus uxorem ac eorum consortes, ex altera, super eo quod dicti Reginaldus Barbou et Garnerius, tempore cursus debilis monete, accensaverant quamdam domum a dicto Adam et ejus cousortibus predictis, pro majori precio quam valeret, tempore cursus monete fortis, ut dicebant, et quod gravatos se dicebant in accensione predicta, propter cursum monete fortis supervenientis; eo quod petebatur ab ipsis solvi predicta firma in forti moneta, petebant, secundum ordinationem domini Regis super hoc, ut dicebant, factam; per dictum prepositum temperamentum apponi, dicto Adam et ejus predictis consortibus, ad finem quod dictum temperamentum minime super hoc fieri deberet, plura, ad sui defensionem, proponentibus, ex adverso; dictus prepositus, cognito de premissis, pronunciavit quod temperamentum predictum non apponeretur in accensa predicta eo modo quo fuerat petitum; a quo quidem judicato, dicti Barbou et Garnerius, tamquam a falso et pravo, ad nostram curiam appellarunt: Visis igitur processibus partis utriusque et diligenter examinatis, per curie nostre judicium, dictum fuit predictum prepositum male pronunciasse et dictos appellantes bene appellasse, et quod super dicto temperamento, partibus auditis, curia faciet justicie complementum.

Jovis ante Penthecosten.

Creci reportavit.

Preterea, pro bono pacis, fuit ordinatum, per aliquos de magistris curie, de negotio predicto, nec ordinationem habui, et facta fuit in parlamento, anno trecentesimo duodecimo.

LXXVIII. Cum nobis supplicasset Dulcia de Cambellis, civis Caturcensis, quod inquestam, per consules et vicarium Caturcenses, contra eam, ex officio suo, super quodam crimine de quo habebatur sus-

pecta, factam, ad nostram faceremus curiam asportari et videri, et si, per eam reperiretur innocens, absolveretur a quibusdam financiis quas, per vim et metum ac potenciam officii, cum gentibus nostris, in ducentis quinquaginta libris Turonensibus, solvendis nobis et episcopo Caturcensi, se fecisse dicebat, petens dictas gentes nostras in dampnis et interesse suis, que, premissorum occasione gravaminum, sustinuerat, condempnari : Dicta igitur inquesta ad nostram curiam, de mandato nostro, asportata, visa et diligenter examinata, per curie nostre judicium, dictum fuit predictas financias ratas manere, et dictam Dulciam, seu ejus fidejussores, ad solvendum nobis et dicto episcopo predictam pecunie summam compelli debere; et quia vicarius predictus, per diversa et longinqua discurrendo loca, ad crimen dicte Dulcie impositum explorandum, de quo, ut, per dictam inquestam, liquido nostre curie apparuit, suspecta merito dicebat haberi, expensas fecit summam quinquaginta librarum et amplius excedentes, prout in litteris nostrarum gencium predictarum confectis super dictis financiis plenius continetur, de predictis ducentis quinquaginta libris, quinquaginta libre Turonenses, pro dictis expensis, vicario predicto solventur; fueruntque gentes nostre et vicarius predicti a dietis dampnis et interesse que petebat eadem Dulcia, per idem curie nostre judicium, absoluti, ipsaque Duleia a decem libris Turonensibus quas, ratione premissorum, capellano dicti vicarii promiserat, extitit absoluta.

Jovis ante Penthecosten.

G. de Usco reportavit.

LXXIX. Mota controversia, in curia vicarii Biterrensis, inter abbatem et conventum Sancti-Salvatoris Lodove, seu syndicum eorum et Guillebertum ac Bernardum de Bosqueto, fratres, ex parte una, et capitulum cathedralis ecclesie Lodove ac Bertrandum de Montepetroso, ex altera, super eo quod, cum locum tenens judicis curie dicti vicarii mandasset, per litteras suas, vicario Lodove curie temporalis jurisdictionis episcopi dicti loci, quod dictos abbatem et con-

Puiliert IV.
1310.

ventum ac fratres de Bosqueto tueretur et defenderet ab injuriis, violentiis et portacione armorum contra dictos capitulum et Bertrandum, cum verisimiliter dicerent se timere de dictis capitulo et Bertrando, quia ipsi quintam partem fructuum excrescentium in manso de Bosqueto, per violentiam, acceperant et de novo, et si dicti capitulum et Bertrandus vellent aliquid in contrarium proponere, quod, coram ipso locum tenente, diem certam dictis partibus assignaret, comparentibusque in judicio dictis partibus coram dicto locum tenente, pars dictorum capituli et Bertrandi proponeret se non teneri procedere in curia Biterrensi predicta, quia de predictis causa pendebat inter easdem personas in dicta curia temporali episcopi predicti, ut dicebat, quare petebat ibidem se remitti; parte altera petente dictas litteras executioni mandari, dicenteque remissionem non esse faciendam, sed dictam curiam Biterrensem debere de hoc cognoscere, tam de stilo dicte curie Biterrensis notorio diuque observato, quam per nostra statuta; tandem dictus locum tenens, auditis predictis partibus, et procuratore dicti episcopi repetente curiam de predictis, informatus de dicto stilo, ut dicebat, pronunciavit dictam remissionem fieri non debere, sed cognoscionem hujusmodi in dicta curia Biterrensi debere remanere; a qua pronunciacione predicti capitulum et Bertrandus ad senescallum Carcassonensem appellarunt. Qui, senescallus, cognito de dicta appellacionis causa, informatus de stilo dicte curie Biterrensis, ut dicebat, pronunciavit bene fuisse pronunciatum et male appellatum; a qua pronunciacione predicti capitulum et Bertrandus iterato ad nostram curiam appellarunt, iudicemque in dicte appellacionis causa impetrarunt; qui iudex, cognito de dicta causa, pronunciavit dictum senescallum male pronunciasse et dictos capitulum ac Bertrandum bene appellasse, remittens cognicionem dicte cause ad curiam temporalem episcopi antedicti; a qua pronunciacione fuit, per partem dictorum abbatis et conventus ac dictorum fratrum, ad nostram curiam appellatum: Visis igitur processibus omnium causarum predictarum, auditisque partibus, attentisque dicto stilo predictae curie Biterrensis et statutis nostris, per dicte

nostræ curiæ judicium, dictum fuit male fuisse pronunciatum per dictum judicem predictæ causæ appellacionis, et, per partem dictorum abbatis et conventus ac dictorum fratrum de Bosqueto, bene appellatum fuisse, fuitque, per idem judicium, dicta causa principalis remissa ad dictam curiam Biterrensem audienda et sine debito terminanda.

Jovis ante Penthecosten.

PHILIPPE IV,
1310.

LXXX. Lite mota inter abbatem et conventum Pruilliaci-Eschivardi in nostra speciali garda existentes, ex una parte, et Eschivardum, dominum dicti loci, militem, ex altera, super eo quod dicti abbas et conventus assererant quod idem miles, dum, quadam die, ad exequias cujusdam sui familiaris, in ipsorum religiosorum ecclesia seu cymeterio, præsens esset, quidam suus domesticus, videlicet Johannes Lârmeurier, in ipsa ecclesia seu cymeterio ejusdem, quemdam ipsius ecclesie monachum usque ad effusionem sanguinis pugno percussit, ipso milite vidente et sciente prohibereque valente et non prohibente, immo ipsimet abbati dicente, « Abbas prave, si te moveris, mortuus es, » vibrando quamdam corticem de quercu quam in manu gestabat, ac si vellet percutere eundem abbatem indutum sacerdotalibus pro corpore dicti mortui inhumando, quodque idem miles et quidam alii, sui complices, armati, multos excessus in bonis et rebus religiosorum eorundem commiserant, quatuor domos ipsorum violenter intrando casque discooperiendo, bladum quod ibi invenerunt dispergendo, vinum effundendo, culcitra, pulvinaria, lintheamina et alios pannos ibidem inventos cum gladiis scindendo, lacerando et in putheum ejusdem domorum ipsarum prociendo, et implendo dictum putheum doliis, archis et ceteris ejusdem domus utensilibus; domunculas etiam supra duos dictarum domorum putheos edificatas destruendo, cornua cervorum, ad decorem alterius de dictis domibus affixa parietibus, avellendo et avulsa in putheum prohibiendo, pontem alterius domorum predictarum destruendo, portas frangendo; et hiis tam enormibus non contenti, ad duo molendina

PHILIPPE IV.
1310.

dictorum religiosorum accedentes, in multis suis partibus, ea cum ensibus et securibus destruxerunt, et de malo procedentes in pejus, bubulcos ipsorum religiosorum, arantes in terris eorumdem, cum baculis et calcaribus usque ad effusionem sanguinis verberarunt; duorum boum qui ad aratrum erant inibi alligati musellos, manu et ense propriis, idem miles, militaris condicionis inmemor et bruti animalis innocenciam non considerans, amputavit : Inquesta igitur super premissis de nostro facta mandato, ad nostram curiam reportata, ac diligenter visa, compertoque liquido per eandem dictum militem predictos excessus, ut premittitur, commisisse, per curie nostre iudicium, fuit idem miles prefatis religiosis, pro injuriis, violenciis et excessibus sibi factis ac suorum estimacione dampnorum, in mille libris, et nobis pro emenda, in mille libris Turonensibus condemnatus; et, per idem curie nostre iudicium, fuit dictum quod Guillelmus de Plancha, Guillelmus Renardi, dictus Giroart, qui, in premissis maleficiis perpetrandis, eidem militi auxilium opemque tulerunt et specialiter Johannes Larmeurier, ejusdem militis domesticus, qui in dicta ecclesia, monachum ipsius monasterii usque ad effusionem sanguinis de pugno percussit, Parisius, adducentur in Castelleto, carceri mancipandi, et ibidem, quousque excessus predictos competenter emendaverint, detinendi; et, quia in articulis religiosorum ipsorum de pluribus debatis que iidem religiosi, cum predicto domino, habent, racione justicie et jurisdictionis sue et debitorum ac legatorum que petunt ab ipso domino, mencio habetur, et super hiis, virtute dicte commissionis, non potuit iudicium eis reddi, predicti religiosi jus suum in predictis, coram ballivo Turonensi vel coram alio deputando a nobis, si voluerint, prosequuntur.

Jovis ante Penthecosten.

M. G. de Usco reportavit.

LXXXI. Cum Raymundus le Camus, de mandato magistri Yvonis de Laudunaco, clerici, et Jobannis Roberti, militis nostrorum, tamquam bannitus de regno nostro, pro suspicione plurius criminum,

tandem captus in nostro carcere de Emeto teneretur per Bernardum de Podio-Acuto, bajulum nostrum de Emeto, dictus Raymundus a dicto carcere evasit, eundem carcerem violando; post hoc dicti magister Yvo et miles predictum Bernardum, pro suspicione dicte evasionis, captum fecerant in nostra prisione teneri; qui Bernardus super facto hujusmodi finavit, cum predictis magistro Yvone et milite, ad quadringentas libras Turonenses nobis dandas; quibus mediantibus, dictus Bernardus fuit a dicto carcere liberatus; quo sic liberato, idem bajulus postea nobis, conquerendo, monstravit quod ipse a dicta financia, ad nos legitime appellavit, et quod ipse compulsus fuit, per justum metum et per violenciam prisionis ad faciendum financiam predictam; de quibus mandavimus inquiri, vocatis partibus, veritatem: Factis igitur informacione, contra dictum Bernardum, super suspicione evasionis dicti Raymundi, et inquesta super querimonia dicti Bernardi, et ad nostram curiam asportatis, auditisque super eis partibus antedictis, precepit nostra curia quod viderentur dicte informacio et inquesta, ut per eas sciretur si dictus Bernardus a dicta financia appellavit, et si ipse, per violenciam, compulsus fuit ad faciendum financiam predictam: Visis igitur informacione et inquesta predictis, quia non est per eas inventum quod dictus Bernardus super hoc appellaverit nec quod per violenciam compulsus fuerit ad dictam financiam faciendam, per curie nostre judicium, dictum fuit quod contra eundem Bernardum execucioni mandabitur financia predicta.

Jovis ante Penthecosten.

Mangon reportavit.

LXXXII. Cum, ex parte Petragoricensis episcopi hominumque burgi d'Alamans ac procuratoris nostri senescallie Petragoricensis, nec non Nicasi de Ursino, servientis nostri, nobis fuerit, conquerendo, monstratum quod Gaufridus de Ponte, dominus Riberiaci, domicellus, predicto episcopo cuidem presbitero, ejus subdito, et aliis supradictis personis plures violencias, injurias, excessus, dampna et res-

PHILIPPO IV,
1310.

cussas fecit, ac etiam dictum episcopum turbavit in possessione alte et basse justicie burgi d'Alamans, in qua dictus episcopus et sui predecessores sunt, ut dicitur, et fuerunt pacifice a tempore a quo memoria hominum in contrarium non existit; nos vero, de predictis excessibus et inobedienciis, vocatis evocandis, inquiri mandavimus veritatem; facta igitur super hiis inquesta et ad curiam nostram reportata, visa et diligenter examinata, quia repertum est per eam sufficienter probatum quod dictus Gaufridus, dominus Riberiaci, Geraldum de Bono-Fonte, presbiterum, cepit, et in vilissimo carcere posuit et intrusit, necnon, post provocaciones et appellaciones a dicto episcopo et hominibus suis burgi d'Alamans ad nos interjectas, ne dictus Gaufridus predictum episcopum in saisina justicie alte et basse dicti burgi, in qua erat, ut dicebat, solus et insolidum, impediret, nec hominibus dicti burgi aliquas violencias inferret, dictoque episcopo, in speciali garda nostra existente in persona et omnibus bonis suis, ac Nicasio de Ursino, serviente nostro, super hoc, per senescallum nostrum Petragoricensem, specialiter gardiatore ipsi episcopo deputato, qui Nicasius, serviens noster, predicta dicto Gaufrido notificaverat, et sibi, auctoritate nostra, inhibuerat, sub omni eo quod posset nobis forisfacere, ne predictis episcopo et hominibus in ipsorum prejudicium aliquid attemptaret, quodque dictus serviens noster predictum Gaufridum citaverat ad assisiam senescalli nostri Petragoricensis prestiturum assecuramentum preposito et hominibus prefati burgi d'Alamans, et ex habundanti, iterato inhibuerat eidem ne dicto episcopo et gentibus suis aliquid forisfaceret; quibus omnibus spretis, dictus Gaufridus, in prejudicium garde nostre, plures homines et habitantes dicti burgi d'Alamans cepit et incarceravit et in vilissimo carcere retradit. Item, predictis non contentus, dictus Gaufridus ad predictum burgum d'Alamans accessit, et ibidem intravit per violenciam, frangendo portas dicti burgi, cum multitudine hominum armatorum, non obstante etiam quod dictus serviens noster ibidem presens, dicto Gaufrido, auctoritate nostra, inhiberet hoc eidem, quantum posset. Item, quod dictus Gaufridus, mala malis accumulans, dicto episcopo

ibidem presente et pontificalibus induto, cum mitra, croça et sancte crucis vexillo, inhibente dicto Gaufrido, ex parte Dei et nostra, ne ipsi, ecclesie sue nec hominibus d'Alamans aliquas injurias vel novitates faceret, dictus Gaufridus multa opprobria dixit eidem episcopo et pluries ipsum fuit dementitus, ac eciam dictus Gaufridus ita impetuose transivit inter dictum episcopum et quemdam sacerdotem qui eum sustinebat quod fere ambo ad terram ceciderunt, et cecidissent nisi astantes ipsos sustinuissent et juvassent, et quod existentes cum dicto Gaufrido plures sagittas et quarrellos contra habitantes dicti burgi projecerunt, et quod dictus Gaufridus assisias ibidem tenere attemptavit. Item, quod dictus Gaufridus Guillelmum de Philhaco, quem dictus Nicasio, serviens noster, ceperat apud Riberiacum, de mandato senescalli nostri Petragoricensis, tanquam debitorem nostrum fugitivum, rescussit eidem, manumque violentam in dictum servientem apposuit, et digitos super oculos servientis predicti fortiter oppressit, et insuper quod, cum dictus Gaufridus, manu et ore, fuisset arrestatus per senescallum nostrum Petragoricensem, et sibi preceptum quod iret apud Lausertam tenere prisionem, dictus Gaufridus hoc facere non curavit, sed inobediens recessit, ac plura alia gravamina, dicto episcopo et gentibus suis et servientibus nostris intulit, et plures alias inobediencias fecit, jurisdictionem nostram contempnendo : Quibus omnibus diligenter attentis, per curie nostre judicium, dictus Gaufridus extitit condemnatus personis que sequuntur, in hunc modum : Primo, dicto episcopo, pro predictis injuriis et dampnis sibi per dictum Gaufridum illatis, in mille quingentis libris Turonensium parvorum; item, dicto Geraldo, presbitero, in centum libris Turonensibus; item, dicto Nicasio, servienti nostro, in centum et quinquaginta libris Turonensibus; item, hominibus et habitantibus dicti burgi d'Alamans, captis et incarceratis per dictum Gaufridum, in quinquaginta libris Turonensibus distribuendis inter ipsos per predictum episcopum; item, nobis in duobus millibus librarum Turonensium, pro emenda nostra; et precepit curia nostra quod tota terra dicti Gaufridi ponatur ad manum nostram et teneatur donec omnia

Philippa IV,
1310.

predicta ad plenum fuerint persoluta, et insuper fuit dictum quod dictus Gaufridus tenebit prisonem firmatam usque ad voluntatem nostram in loco a nobis sibi assignando, et, quando dictus Gaufridus exhibit dictam prisonem nostram, ipse statim ibit, recta via, ad dictum episcopum Petragoricensem, ipsi emendam verbalem super predictis injuriis prestaturus, reservavitque curia nostra, per idem judicium, cuilibet dictarum parcium, super justicia dicti burgi d'Alamans, jus suum, tam in proprietate quam in possessione.

Jovis ante Penthecosten.

Decanus de Cassello reportavit.

LXXXIII. Cum ballivus Caletensis assereret villam Sancti-Arnulphi et omnes habitatores ejusdem, tam nobiles quam innobiles, esse de ballivia Caletensi, et se ac predecessores suos esse et fuisse, nomine dicte ballivie, in pacifica possessione exercendi ibidem omnes actus alte et basse justicie, quociens casus se obtulerunt; item, se et predecessores suos predictos esse et fuisse in possessione recipiendi, annis singulis, unum modium avene super habitatores dicte ville, tamquam subditos ballivie supradicte; ballivo Ambianensi contrarium asserente et dicente, nomine Ambianensis ballivie, dictam villam et ejus habitatores esse et fuisse de feodo de Pinquonio, et per consequens de ressorto Ambianensis ballivie, maxime cum ipse et sui predecessores sint et fuerint in possessione exercendi omnem altam et bassam justiciam in villa predicta, tam per se quam per suos servientes, in casibus qui se, preteritis temporibus, obtulerunt; datis igitur a nobis certis commissariis, ad instantiam dictorum ballivorum, nomine balliviarum predictarum, tantummodo ad inquirendum de premissis, cum diligencia veritatem, vocatisque coram ipsis commissariis ballivis predictis, ibidem comparuit vicedominus de Pinquonio, asserens dictos villam et habitatores ejusdem esse et semper fuisse de feodis suis de Pinquonio, et per consequens de ressorto ballivie Ambianensis, seque et suos predecessores ac subditos suos nobiles, in dicta villa habitantes, esse et fuisse in possessione exercendi omnem actum alte et basse

justicie, in omnibus casibus que se obtulerunt temporibus retroactis, nomine quo supra, asserens insuper quod ipse opposuit se dicto ballivo Caletensi, quociens ad ejusdem vicedomini pervenit noticiam quod idem Caletensis ballivus nisus fuit ibidem aliquos actus justicie exercere, petens se, ad premissa probanda, recepi seu admitti, et justiciam sibi fieri de eisdem, aliter protestans quod quicquid per dictos commissarios factum fuerit in premissis nullum possit ei prejudicium generare; Caletensi ballivo ex adverso dicente non esse dictum vicedominum super hiis audiendum, cum jam quatuordecim anni sunt elapsi quod dicta villa et habitatores ejusdem, cum omnimoda justicia, palam et publice fuerit, propter debatum solummodo dictorum ballivorum, nominibus quibus supra, ad manum nostram tamquam superiorem posita, sitque adhuc et fuerit continue, a dicto tempore citra in manu nostra, propter debatum predictum, certo a nobis commissario inibi, ad exercendam justiciam et emolumenta levanda et recipienda, nostro nomine, deputato. Item, pro eo quod, in commissione ad inquirendum de premissis facta, nulla mencio de dicto vicedomino habebatur, sed de ballivis tantummodo supradictis; quibus sic propositis hinc et inde, predicti commissarii, mandati fines servare volentes, processum cum dicto vicedomino facere noluerunt, articulos tamen et propositas rationes per eundem vicedominum, in inquesta quam, super premissis, inter memoratos ballivos fecerunt, ad dicti vicedomini instanciam incluserunt, et nostre curie retulerunt, ut quod sibi justum videretur super hiis ordinaret: Visa igitur dicta inquesta inter ipsos ballivos, nominibus quibus supra, de nostro facta mandato, compertoque liquido per eandem, tam per testes quam per confessionem procuratoris ballivi Ambianensis, justiciam altam et bassam dicte ville et habitatores ejusdem ad Caletensem ballivum, ratione Caletensis ballivie, pertinere, ipsumque Caletensem ballivum et suos predecessores, tam per se quam per suos servientes, esse et fuisse semper in pacifica saisina exercendi omnimodam justiciam in villa et habitatoribus ejusdem, habendique unum modium avene super habitatores dicte ville, tamquam subditos ballivie Caletensis, per

Philippe IV,
1310.

curie nostre iudicium, fuit dictum manum nostram, in villa et iusticia ejusdem appositam, propter debatum dictorum tantummodo ballivorum, quo supra nominibus, amoveri debere, et predictum ballivum Caletensem in saisina exercendi omnimodam justiciam et ressortum in villa et habitatoribus predictis, necnon levandi ab ipsis habitatoribus unum avene modium, tamquam dicte ballivie Caletensis subditis, annis singulis, remanere debere; fultque, per idem curie nostre iudicium, dicto vicedomino jus suum, si quod habet vel habere se credit, pro se et subditis suis, in iusticia dicte ville et habitatoribus ejusdem ac ressorto ballivie Ambianensis, reservatum.

Mercurii post Penthecosten.

M. G. de Usco reportavit.

LXXXIV. Mota questione inter consules castri de Petrucia, ex parte una, et Petrum de Ulmo, Hugonem Labas et quamplures alios homines de Tredecim-Ventis dicti castri de Petrucia, ex parte altera, super eo quod dicti consules proponebant, contra dictos Petrum Hugonem et alios homines de Tredecim-Ventis dicti castri de Petrucia, quod ipsi, maligno inducti spiritu, absque nostro, aut alicujus superioris, ex parte nostra, mandato, et absque consensu et sciencia dictorum consulum dicti castri de Petrucia, in eodem castro, extra domum communem dicti loci, clam et occulte, in locum occultum dicti castri de Petrucia conventiculas illicitas, congregaciones, sediciones et monopolia fecerant, creando novos syndicos, preter nostram licenciam et mandatum, aut alicujus alterius, ex parte nostra, et quamplures alios excessus commiserant, in nostri et dictorum consulum dicti castri de Petrucia prejudicium non modicum et gravamen; super quibus mandavimus inquiri veritatem: Inquesta igitur super hiis facta et ad curiam nostram reportata, visa et diligenter examinata, cum per eam non fuerit repertum quod dicti consules de Petrucia, contra dictos Petrum Hugonem et alios homines de Tredecim-Ventis dicti castri de Petrucia probaverint predicta que contra ipsos proponebant, per curie nostre iudicium, dicti Petrus Hugo et alii homines de Tre-

decim-Ventis predicti Castri de Petrucia de predictis contra ipsos propositis absoluti fuerunt, et, si ipsi dampna et interesse que, propter hoc, sustinuerunt petere voluerint contra predictos consules, partibus auditis, fiet eis, super hoc, justicie complementum.

Mercurii post Penthecosten.

M. Droco de Karitate reportavit.

LXXXV. Mota lite, in curia nostra, inter dominam de Maula, ex parte una, et Johannem de Insula, clericum, ac ejus fratres, ex altera, super eo quod dicta domina petebat se tueri in saisina domus de Plexeyo, de qua dicebat se esse saisitam, proponens consuetudinem loci in quo sita est dicta domus et locorum vicinorum et specialiter vicecomitatus Parisiensis, esse talem, videlicet quod, inter nobiles, mortuo marito, uxor, remanens vidua, habet, cum dote sua, electionem capiendi, pro mancione sua, domum quam voluerit de illis quas habebat et tenebat dictus maritus suus, tempore quo vivebat; parte dicti Johannis et fratrum suorum petente manum nostram in dicta domo appositam amoveri, eandemque domum sibi in totum deliberari et se defendi in saisina ejusdem, et insuper contrariam consuetudinem proponente, videlicet quod vidua domina non potest eligere, in casu predicto, sed debet capere et habere manerium principale et illo debet esse contenta: Visa igitur inquesta super predictis, de mandato nostro, facta, auditisque pluribus rationibus per partem domine predictae propositis, quia non est inventum aliquam dictarum consuetudinam ad plenum esse probatam, per dicte curie nostre judicium, dictum fuit quod, vocatis partibus predictis et heredibus defuncti mariti dicte domine, qui eidem marito succedunt, ex parte patris sui, et aliis evocandis qui partem facere voluerint in predictis, plenius inquireretur veritas de predictis, et quod interim dicta domina per manum nostram in dicta domo remanebit et amovebitur impedimentum, si quod, per dictos fratres vel alios, eidem super hoc apponatur, pendente causa predicta.

Mercurii predicta.

Mangon reportavit. Adhuc habet iste inquestam.

LXXXVI. Cum, in causa que, coram ballivo Viromandensi, presentibus hominibus curie nostre Montis-Desiderii, Johannes de Falvi, domicellus, contra Radulphum de Nigella, patrum suum, moverat super saisina bonorum que quondam fuerunt defunctorum comitis Pontivi et Johannis, ejus primogeniti, patris dicti domicelli fratris-que dicti Radulfi, dictus Radulphus, inter cetera, proposuisset quod ipse, dicto comiti, tamquam ejus filius, secundo genitus, in bonis suis, pro certis porcionibus, secundum patrie consuetudinem, successerat, videlicet in quinta parte feodorum Viromandie, et in tertia parte feodorum Belvacinii, et in media parte aliorum bonorum censualium ubicunque existencium, et quod ipse, post obitum dicti comitis, fuerat in saisina bonorum predictorum pro porcionibus antedictis, ac ex eisdem fructus et exitus, vivente et sciente dicto fratre suo, perceperat et habuerat, ac eciam, post obitum dicti fratris sui, in saisina bonorum predictorum pacifice remanserat; quare dicebat se, in dicta saisina, per predictum ballivum, debere teneri et conservari; et petitionem quam super predictis dictus domicellus fecerat non esse faciendam; et lite contestata super pluribus factis contrariis, propositis hinc et inde, nullis probacionibus super hiis auditis, dicti ballivus et homines judicatum suum tulissent, pro dicto domicello, contra Radulphum predictum, et a dicto judicato, tamquam falso et pravo, dictus Radulphus ad nostram curiam appellasset, et, in parlamento nostro, quod fuit anno Domini millesimo trecentesimo nono, dictum fuisset predictos ballivum et homines male judicasse, et dictum Radulphum bene appellasse, et quod dictum judicatum non mandaretur executioni, deinde, virtute dicti ultimi judicati, dictus Radulphus peteret, dictorum bonorum nunc occupatorum, ut dicebat, per dictum nepotem suum, saisinam pro dictis porcionibus sibi deliberari cum fructibus inde perceptis, et dictus nepos e contrario peteret dictorum bonorum sibi fieri ostensionem, et, auditis hinc inde propositis, viso eciam judicato predicto, per arrestum nostre curie, dictum fuisset

quod; virtute dicti iudicati, predicto Radulpho non deliberaretur saisina quam petebat, et quod dictus nepos diem ostensionis super hoc non haberet, inmo deputaret curia nostra certos auditores qui statim et de plano, vocatis partibus, inquirerent veritatem de saisina et occupatione predictis per dictum Radulphum propositis, necnon et de saisina dicti nepotis et temporibus saisinarum et occupationis predictarum, et quicquid invenirent ad nostram curiam remitterent, in parlamento presenti; quare mandavimus magistro Martino de Creponio, clerico nostro, ut, super predictis, vocato secum in Viromandia aliquo probo viro, et in Belvacinio quodam alio neutri suspectis parcium predictarum, vocatis evocandis, super predictis inquireret, cum diligentia veritatem, et inquestam, super hoc factam; ad nostram curiam remitteret iudicandam; dictus vero commissarius et Odardus Quenart, burgensis Montis-Desiderii, quem ad hoc secum vocavit de consensu parcium predictarum, de predictis inquisiverunt, vocatis partibus, veritatem, et inquestam super hoc factam ad nostram curiam remiserunt: Auditis igitur dictis partibus et visa inquesta predicta, quia repertum est quod dictus Radulphus, quantum ad feoda in Viromandia existencia et quantum ad census ubicunque existentes, que quondam fuerunt comitis antedicti, tempore quo decessit, pro porcionibus antedictis, suam intencionem probavit, per curie nostre iudicium, dictum fuit quod dicto Radulpho quinte partis feodorum Viromandie et medietatis omnium censivarum seu censuum ubicunque existentium, de quibus decessit saisitus comes predictus, deliberabitur saisina, et eidem adjudicavit curia nostra predictorum saisinam una cum fructibus et exitibus inde perceptis a tempore litis mote, et, si dictus Radulphus, in predictis feodis Belvacinii, jus suum prosequi voluerit, curia nostra, vocatis partibus, faciet eidem quod fuerit rationis.

Mercurii post Penthecosten.

R. de Sancto-Benedicto reportavit.

LXXXVII. Cum, super justicia terre de Moleriis et de Podio-Cor-

PHILIPPE IV,
1310.

neti, inter procuratorem nostrum senescallie Petragoricensis, ex una parte, et Ratherium et Bertrandum de Calceata, fratres, ex altera, questio verteretur fuisscique justicia predicta, propter debitum parcium, ad manum nostram, tamquam superioris posita, dicentibus dictis fratribus se, tempore appositionis manus nostre et ante, esse et fuisse in possessione pacifica justicie predictæ, petentibus ante omnia de hac incidenti questione cognosci, et dictam manum nostram antequam, super dicto principali negocio, tenerentur procedere, amoveri, dictumque fuisset, per arrestum curie nostre, de dicta incidenti questione primo cognosci debere, suspensa medio tempore cognitione super dicto negocio principali: Datis igitur a nobis certis commissariis super dicta incidenti questione, factaque per eos inquesta super eadem questione et ad nostram curiam de nostro asportata mandato ac diligenter visa, quia per eam liquido compertum est dictos fratres, tempore appositionis manus nostre, esse et ante fuisse in pacifica saisina justicie predictæ, per curie nostre judicium, fuit dictum quod manus nostra de dicta justicia amovebitur, sub caucione ydonea, secundum tenorem arresti per curiam nostram facti, et predictis fratribus, in saisina dicte justicie, interim remanentibus, super dicto principali negocio procedetur, et renovabitur commissio super eo, certis commissariis super hoc deputandis a nobis, quibus dabitur in mandatis quod compellant dictos fratres litteras et instrumenta contractus habiti inter comitem Petragoricensem et ipsos super translacione juris quod habebat idem comes in justicia predictorum locorum, procuratori nostro predicto, juxta fisci privilegium, exhibere; quod si facere recusaverint dicta justicia ad manum nostram statim, nulla alia cause cognitione premissa, reponetur, nec ulterius procedetur in negocio principali, donec dicta instrumenta eidem procuratori nostro exhibuerint et de hujusmodi sua contumacia prius satisfecerint compctenter.

Mercurii post Penthecosten.

M: G. de Usco reportavit.

LXXXVIII. Cum, ex parte religiosorum virorum abbatis et conven-

tus monasterii Sancti-Benedicti Floriacensis, in nostra speciali garda existencium, nobis, conquereundo, monstratum fuisset quod Philippotus et Guiotus de Mangedcourt, fratres filii Guillelmi de Mangedcourt, militis, plures injurias ac violencias in personis et rebus monasterii supradicti intulerunt eisdem, postquam idem miles, in judicio, coram preposito nostro de Castro-Novo super Ligerim, ipso milite et ejus filiis specialiter coram ipso preposito adjornatis, ad instanciam procuratoris dicti monasterii, ad prestandum assecuramentum de se et suis dictis religiosis et personis ac bonis ipsorum, promississet expresse, et supra se specialiter cepisset quod nec dictus miles nec ipsius filii dictis religiosis seu personis aut bonis ipsorum forisfacerent, et hoc eciam, ex parte nostra, per dictum prepositum fuisset inhibitu eisdem specialiter et expresse, sub pena corporis et averi; et postquam, ipsis scientibus, dictus prepositus noster predictos religiosos, una cum eorum rebus et personis, posuit in speciali garda nostra, certis commissariis mandavimus ut ipsi, vocatis partibus, super predictis inquirerent cum diligencia veritatem, ipsi autem inquestam super hoc per eos factam ad nostram curiam remiserunt; tandem, visa dicta inquesta, tam propter mortem dicti militis, hoc pendente negotio, sicut accepimus, defuncti, quam propter alios ipsius inqueste defectus, certis aliis commissariis mandavimus ut defectus diete inqueste supplerent, et super premissis omnibus et singulis ac super omnibus circumstantiis premissorum seu dependentibus ab eisdem inquirerent, vocatis evocandis, cum diligencia veritatem; qui, factam per eos super hiis inquestam, ad nostram curiam remiserunt: Qua visa et diligenter inspecta, cum per eam sit repertum quod dictus Philippotus de Mangedcourt in armis et equis, una cum quibusdam sibi associatis, fratrem Johannem Jeudi, monachum monasterii supradicti, verberavit crudeliter, et de equo suo ad terram cadere fecit et dictum equum sibi abstulit et secum duxit; item quod dictus Guiotus, frater dicti Philippoti, nemora dictorum religiosorum pluries et cum armis usque ad valorem quinquaginta librarum, in prejudicium dictorum religiosorum et contra nostras prohibitionem et gardam supradictas, dampni-

PHILIPPE IV.¹
1310.

ficavit, per curie nostre iudicium, dictus Philippotus in quinquaginta libris, dictis religiosis, pro iniuriis predictis, et in triginta libris, pro valore dicti equi, et nobis, pro emenda nostra, in centum libris Turo-nensibus; dictus etiam Guiotus, predictis religiosis, pro dictis dampnis suorum nemorum, in quinquaginta libris et nobis, pro emenda nostra, in centum libris Turonensibus condenipnati fuerunt.

Mercurii post Penthecosten.

Mangon reportavit.

LXXXIX. Lite mota inter decanum et capitulum ecclesie Sancti-Florentini de Roya, ex parte una, et maiorem, juratos et scabinos communie de Roya ac castellanum dicti loci, ex altera, super eo quod dicti decanus et capitulum dicebant quod, in terra sacra eidem ecclesie contigua et sita circa dictam ecclesiam et ad eandem ecclesiam pertinente, videlicet in loco qui vocatur Cavetum Sancti-Florentini, cum circuitu contiguo eidem et circa appendicia contigua eidem ecclesie et adjuncta, terram que inter columpnas sive pileria de novo edificata in dicta ecclesia, dicti major, jurati, scabini et castellanus de Roya placita tenere, mercaturas et alia illicita exercere dicuntur et plura alia per que divinum servitium in dicta ecclesia multipliciter impeditur, quare petebant pronunciari predicta loca pertinere ad ecclesiam predictam et esse de appendiciis et pertinentiis ecclesie supradicte; dictis maiore, juratis, scabinis ac castellano contrarium asserentibus et plura ad sui defensionem proponentibus coram commissariis per nos ad hoc deputatis, qui, cognito de premissis, causam instructam super hoc curie nostre remiserunt iudicandam: Visis igitur inquesta et processu super hoc factis et diligenter examinatis, per curie nostre iudicium, fuit dictum premissa superius specificata pertinere ad dictam ecclesiam de Roya, predictis maiori, scabinis, juratis ac castellano de Roya, super hiis que in dictis locis asserebant se habere, perpetuum silentium imponendo.

Mercurii predicta.

Greci reportavit.

XC. Lite mota, in curia nostra, inter comitem Drocensem, ex parte una, et Petronillam de Soliaco, comitissam Drocensem, ex altera; super eo quod dictus comes petebat pronunciari molendina de Cahen et de Laleu pertinere et pertinere debere ad ipsum comitem, virtute partis de Doumart acceptate per dictum comitem contra predictam comitissam, et super hoc quod idem comes petebat pronunciari et declarari homagia feodorum de Cayeus et d'Arennes adhuc dividenda esse inter eosdem; dicta comitissa dicente in contrarium quod, ratione dotis seu dotalicii sui et virtute divisionis facte inter ipsum et comitem supradictum, ad ipsam pertinebant predicta, ratione partis sue Sancti-Walerici: Inquesta super hoc, de mandato curie nostre, facta est ad iudicandum curie nostre reportata, visa et diligenter examinata, per curie nostre iudicium, fuit dictum quod dicta molendina, virtute partis sue predictae de Doumart, ad dictum comitem pertinebunt, et quod dicta homagia de Cayeus et d'Arennes ad ipsam comitissam debent pertinere, ratione sue dotis et partis sue predictae, hoc salvo eidem comitis, secundum protestacionem ab ipsa alias in iudicio factam, quod ipsa possit conqueri de lesione sive deceptione, si videat se fuisse lesam vel deceptam in divisione seu partagio de predictis facto inter ipsam et comitem supradictum, non obstante presenti iudicato.

Mercurii post Penthecosten.

Creci reportavit.

XCI. Cum prior de Amiliano conquereretur de quadam arbitrari pronunciacione per magistrum Guillelmum de Dumis, canonicum Bituricensem, clericum nostrum, inquisitorem in senescallia Ruthenensi deputatum a nobis, facta super patronatu ecclesie de Amiliano, virtute cujusdam compromissi in eum facti per procuratorem Ruthenensem, consules de Amiliano, et priorem predictum, dicens idem prior se nunquam super hoc in eum compromisisse, requirens id quod per dictum clericum nostrum super hoc factum est, tamquam nullum totaliter revocari, et custodes, in bonis suis, propter

PHILIPPE IV,
1310.

hoc, appositos, amoveri, et dampna que propter hoc sustinuit sibi resarciri; dicto magistro Guillermo plures rationes in contrarium proponente: Tandem, auditis hinc inde propositis et visis litteris et processibus curie nostre a dictis partibus exhibitis hinc et inde, curia nostra, quantum ad ipsam pertinet, processus omnes et pronunciationem per dictum inquisitorem, virtute dicti compromissi, super hoc factos totaliter annullavit, salvo jure tam in possessione quam in proprietate dictarum partium super patronatu predicto, prout erat tempore facti compromissi predicti, et precepit custodes, propter hoc appositos in bonis dicti prioris, ex nunc amoveri et dampna, sibi per hoc illata, ex integro resarciri eidem per illum qui apposuit seu precepit apponi custodes predictos.

Mercurii post Penthecosten.

M. G. de Usco reportavit.

XCII. Cum, dudum orta questione, coram preposito Parisiensi, inter nos, ex una parte, et abbatem et conventum Sancte-Genovefe Parisiensis, ex altera, ratione quarundam furcharum per dictos religiosos crectarum in territorio de Soysi et de Galie, per eundem prepositum diructarum, necnon saisine justicie locorum predictorum et pertinenciarum eorumdem, per dicti prepositi judicium dictum fuisset nos remanere debere in saisina justicie latronis et superioris justicie in dictis locis et eorum pertinenciis, et quod dicta loca et eorum pertinencie, in predictis casibus, remanebant sub justicia castellanie Castri-Fortis, salva super hoc questione proprietatis dictis religiosi, quodque dicti religiosi remanebant in saisina basse justicie subtus latronem in locis predictis, salva nobis in hujusmodi questione proprietatis, et deinde, ad requisicionem dictorum religiosorum, nos quamdam informacionem fieri mandavissemus super jure proprietatis quod se habere dicebant dicti religiosi in predictis, quorum saisina nobis fuit, ut premissum est, adjudicata dicta informacione ad nostram curiam reportata, dicti religiosi instantenter requirerent eam judicari: Tandem, visa informacione predicta, per arrestum nostre curie,

dictum fuit quod dicta informacio non iudicabitur, cum, per modum inqueste, non fuerit facta, sed si dicti religiosi super proprietate dicte justicie contra nos volunt agere, super hoc, via ordinaria, audientur et fiet jus.

Mercurii predicta.

Decanus de Cassello reportavit.

XCIII. Cum, ex parte prioris de Albigniaco captivo et procuratoris nostri Bituricensis fuisset ballivo Bituricensi, conquerendo, monstratum quod Andreas Bourgois, castellanus domini Graciatensis, plures injurias et violencias eidem priori et ipsius subditis intulerat et manum violentam in persona dicti prioris apposuerat, dicto priori in speciali garda nostra existente, post et contra inhibitionem Simonis Duri, servientis nostri, ad hoc eidem priori specialiter deputati, ballivus Bituricensis de predictis, vocatis evocandis, fecit inquiri diligenter super hiis veritatem; facta igitur super hoc inquesta, dictus ballivus ipsam ad curiam nostram Parisiensem remisit iudicandam; auditis vero dictis partibus super hoc in parlamento nostro, per arrestum nostre curie, ex habundanti, certi fuerunt deputati commissarii ad inquirendum, super totali facto predicto, vocatis partibus, veritatem; deinde predictis partibus coram dictis commissariis presentibus, de ipsarum parcium voluntate et assensu, fuit concordatum quod curia nostra inquestam predictam, per commissarios ballivi Bituricensis factam, iudicaret, tali habita condicione, de parcium predictarum voluntate, quod, per arrestum faciendum super inquesta antedicta, nullum prejudicium nec etiam emolumentum generabitur nec imponetur domino de Graciaco nec priori predicto, quantum ad justiciam, gardiam et saisinam justicie de Albigniaco captivo; quibus sic factis, dicti commissarii predictam inquestam ad curiam nostram remiserunt: Visa igitur diligenter inquesta predicta, quia repertum est quod predictus Andreas, castellanus Graciatensis, dicto priori de Albigniaco captivo, ipso priori, in garda nostra existente, et post inhibitionem factam ipsi castellano per supradictum servientem nostrum, plura obprobria

PHILIPPE IV,
1310.

dixit eidem ac ipsum minatus fuit, necnon quod Belouis et Galetus et quidam alii servientes dicti castellani manus violentas in personam dicti prioris iniecerunt, pluribus videntibus et in loco publico, et vestes dicti prioris delaniaverunt, dicto castellano ipsos servientes super hoc advocante et hoc ratum habente, ac dicente quod, si cum dictis servientibus tunc fuisset, adhuc pejus dicto priori accidisset; et assisias post predictam inhibitionem tenuit in loco contencioso inter partes predictas; quibus diligenter attentis, per curie nostre iudicium, dictus castellanus, predicto priori, in centum libris et nobis in ducentis libris Turonensium parvorum, pro predictis, exitit condemnatus, reservata dictis partibus questione, tam possessionis quam proprietatis, super rebus inter ipsas contenciosis, et mandabitur ballivo Bituricensi quod dictum castellanum compellat ad prestandum dicto priori legitimum assecuramentum, si a dicto priore, super hoc, fuerit requisitus.

Sabbato post Penthecosten.

Decanus Casletensis reportavit.

XCIV. Lite mota, in curia nostra, inter Petrum de Chambliao, dominum de Ulmis, militem, ex parte una, et Bernardum de Marolio, militem, ex altera, super eo quod dictus Petrus dicebat quod magister Guillelmus Bardin escambiavit et nomine puri escambii permutavit cum dicto Petro quamdam domum vocatam de Vaboyn cum omnibus suis juribus et pertinenciis, moventem de feodo dicti Bernardi, de qua domo et ejus pertinenciis dictus magister Guillelmus se desaisivit, nomine puri escambii, in manu ballivi dicti Bernardi, pro saisiendo de ipsa dictum Petrum; quam saisinam dictus ballivus, nomine dicti Bernardi et pro ipso, recepit, et eam receptam dicto Petro tradere recusavit indebite et injuste; quare petebat dictum Bernardum compelli ad recipiendum predictum Petrum in fide et homagio suo de domo predicta et ad tradendum sibi dictam domum, cum pertinenciis suis et cum fructibus perceptis et levatis ab ea et ejus pertinenciis, a tempore recusatationis supradicte, dicto Bernardo in

contrarium dicente quod, in predicto contractu, precium intervenerat, et sic de consuetudine patrie licebat ei retinere domum predictam, solvendo pretium venditionis ejusdem, quam domum, virtute consuetudinis predictæ, retinebat; Inquesta igitur super hoc, vocatis partibus, de mandato curie nostre, facta, visa et diligenter examinata, quia dictus Bernardus non probavit in contractu predictæ permutationis intervenisse precium, et dictus Petrus probavit dictum contractum purum fuisse escambium, per curie nostre judicium, dictus Bernardus condemnatus fuit ad recipiendum dictum Petrum in fide et homagio suo de domo predicta et ejus pertinenciis, et ad deliberandum eidem dictam domum cum pertinenciis suis et ad restituendum eidem Petro fructus, exitus et proventus levatos et perceptos de dicta domo et pertinenciis ejusdem a tempore denegacionis predictæ.

Sabbato post Penthecosten.

Creci reportavit.

XCV. Cum major et jurati Silvanectenses, una cum procuratore nostro, dicerent se ab antiquo fuisse et esse in saisina percipiendi et habendi minagium a quibuscumque personis ecclesiasticis et secularibus granum vendentibus in villa predicta et banleuca ejusdem, quodque in dicta villa granum venditum non potest nec debet mensurari nisi ad mensuram dicte ville duntaxat, et, si ad mensuram alienam mensuretur, dictum granum et mensura hujusmodi tamquam forisfacta nobis et dicte ville, in quantum ad nostrum quemlibet pertinet, debent applicari; unde cum Robertus de Villa-Nova et Reginaldus Penleve, capellani ecclesie Sancti-Frambaldi Silvanectensis, granum in quibusdam certis domibus dicte ville vendiderint, nec fuerit mensuratum ad mensuram dicte ville, sed ad mensuram alienam, licencia minagiarum dicte ville non petita nec obtenta, petebant procurator et major predicti dictum granum et mensuram predictam nobis et ipsis tamquam forisfactam, prout ad quemlibet nostrum pertinet, applicari et deliberari, ipsosque in saisina percipiendi et levandi minagium in

Philippe IV,
1310.

PHILIPPE IV.
1310.

dictis domibus et a personis antedictis ac aliis ejusdem seu similis condicionis ibidem granum vendentibus conservari, non obstante oppositione seu impedimento capellanorum predictorum: Facta igitur inquesta, de mandato ballivi nostri Silvanectensis, super premissis, ea visa et diligenter examinata, quia commissio dicti ballivi aliam presupponit commissionem de qua non apparet per dictum processum, et quia non apparent aliqua procuratoria in dicto processu, nec etiam fuerunt sufficienter evocati qui debuerunt vocari et quos tangit inquesta predicta, per curie nostre judicium, dictum fuit quod dicta inquesta, tamquam defectiva, non judicabitur, sed certi dabuntur auditores qui, super premissis, vocatis evocandis et illis maxime quos tangit negocium supradictum, inquirent iterato veritatem ad plenum et inquestam eorum remittent ad curiam judicandam.

Sabbato post Penthecosten.

M. Reginaldus de Briencón reportavit.

XCVI. Cum Egidius li Escriniers proposuisset, coram ballivo Viro-mandensi, contra Riquam la Barbiera de Lauduno, quod ipse, sub spe future muneracionis, confessus fuerat se teneri dicte Rique in decem libris Parisiensibus, ex causa vendicionis potorum et patellarum cupreorum, et quod de hoc dicte Rique fecerat litteram ballivie predictae, quodque dicta Riqua, pretextu obligationis predictae, dicto Egidio promiserat se dictas decem libras in pecunia numerata mutuare eidem; cumque dicta Riqua predictam pecuniam dicto Egidio, ut dicebat, fraudulenter et dolose, nomine dicti mutui, tradere retardaret, immo sibi denegaret, ut ipse dicebat, quare petebat dictam Riquam sibi condemnari ad hoc ut dictam pecuniam sibi mutuaret, vel saltem litteram obligationis predictae sibi traderet et liberaret, et quod dampna et deperdita que, pro premissis, habuerat, sibi restitueret, dicta Riqua ex adverso proponente et per plures rationes dicente petita ex parte dicti Egidii minime debere fieri, ipsamque ab impetitione predicta ipsius debere absolvi: Facta igitur inquesta super premissis, de mandato ballivi antedicti, et ad nostram curiam asportata,

ea visa et diligenter examinata, per curie nostre judicium, dictum fuit quod dicta Riqua dictam litteram obligationis predicto Egidio reddet et restituet, vel saltem litteram quitacionis faciet eidem de premissis, quodque dicto Egidio, pro ipsius dampnis et deperditis, viginti libras Turonenses, quas ipse juravit, et nobis centum libras Turonenses, pro emenda premissorum, persolvat.

Sabbato post Penthecosten.

Thibotot reportavit.

Philippe IV.
1310.

XCVII. Lîte mota, coram ballivo Ambianensi, inter majorem et scabinos Sancti-Audomari, ex parte una, et majorem et scabinos de Gravelingnes ac Galterum, ballivum de Bourboure, ex altera, super eo quod dicti major et scabini de Gravelingnes ac Galterus predictus, tunc ballivus de Bourboure, violenter ceperant plura bona hominum quorundam ville Sancti-Audomari et plures injurias, dampna et violencias eisdem intulerant, que dampna et injurias sibi petebant restitui et nobis emendari; dictis majore et scabinis et ballivo de Bourboure premissa negantibus et plura, ad sui defensionem, proponentibus : Inquesta igitur super hoc, per dictum ballivum, facta et ad judicandum curie nostre reportata, visa et diligenter examinata, quia inventum est dictos majorem, juratos et scabinos ac ballivum de Bourboure plures inobediencias contra nos fecisse; quia etiam inventum est quod, duobus juratis et duobus scabinis Sancti-Audomari, in salvo conductu nostro existentibus, sub custodia cujusdam servientis nostri qui eos duxit apud Gravelingnes, causa repetendi bona sua, et quibus dicti major et jurati de Gravelingnes securitatem eundi et redeundi ad eosdem prestiterant, et dum ipsi una cum dicto serviente redirent de Gravelingnes, eundo versus Sanctum-Audomarum, in quadam navicula, dictus ballivus de Bourboure, cum multitudine armatorum, tam equitum quam peditum, cum arcubus et balistis, invaserunt eosdem in tantum, quod, timore mortis, necesse habuerunt reverti ad dictum ballivum de Bourboure; quos dictus ballivus ejecit a dicta navicula per spatulas violenter, et contra prohibitionem servientis

Philippus IV.
1316.

nostri, et eos duxit seu duci fecit in prisonem, per curie nostre iudicium, dicti major, scabini et iurati de Gravelingnes in quingentis libris Turonensibus nobis et dictus Galterus, ballivus de Bourbourg, in centum libris dictis juratis et scabinis Sancti-Audomari, pro injuria sibi facta, et in mille libris Turonensibus nobis, pro emenda excessuum predictorum, condemnati fuerunt.

Sabbato post Penthecosten.

Creci reportavit.

XCVIII. Lite mota, in curia nostra, inter majorem et scabinos ville de Gravelingnes, ex parte una, et majorem, scabinos et habitatores ville Sancti-Audomari, ex altera, super eo quod dicti major et scabini de Gravelingnes dicebant se esse in saisina capiendi certam redibenciam seu constumam super burgensibus ville Sancti-Audomari et commorantibus in dicta villa, et eos gagiandi, si solvere dictam redibenciam seu costumam recusarent, ratione seu occasione mercaturarum suarum quas faciunt, ducunt seu reducunt, suscipiunt seu deponunt in dicta villa de Gravelingnes, transeundo per haveum, portum, seu portitum dicte ville, seu per alium locum, per mare, per aquam, seu per terram, et, quia, a quibusdam de Sancto-Audomaro, dictam redibenciam seu costumam solvere nolentibus, gagia seu pecuniam, ratione dicte costume, acceperant, que ad manum nostram, ad requestam illorum de Sancto-Audomaro, fuerant apposita, petebant manum nostram a dictis gagiis seu pecunia amoveri, et ea sibi reddi, eosque teneri et servari in sua saisina supradicta; parte adversa contrarium asserente et ad hoc plures rationes, tam de jure quam de facto, proponente: Visa igitur inquesta super hoc, de mandato nostro, facta et diligenter examinata, quia, per dictam inquestam, constat majorem et scabinos de Sancto-Audomaro intencionem suam probasse melius quam partem adversam in predictis, dictum fuit per curie nostre iudicium, quod habitatores et commorantes in villa Sancti-Audomari et in communitate dicte ville remanebant in saisina ducendi et reducendi mercaturas suas per villam de Gravelingnes

et territorium dicte ville, accedendo ibidem, seu per terram, seu per mare, libere absque solutione costume, exactionis seu alicujus alterius servitutis, et quod gagia sua seu pecuniam, propter hoc capta, amota manu nostra, sibi libere restituentur, reservata tamen, in premissis, majori et scabinis ville de Gravelingnes questione proprietatis.

Sabbato post Penthecosten.

M. H. de Sancto-Paulo reportavit.

Philippe IV.
1310.

XCIX. Mota lite, in curia nostra, inter ducem Burgundie, ex parte una, et procuratorem nostrum ballivie Matisconensis, pro nobis, ex altera, super eo quod dux ipse asserens se esse et ejus patrem, ducem Burgundie, tempore quo vivebat, fuisse in saisina ressorti terre de Charollois, de Uxellis, de Brancion et terre domini de Luxi, conquerebatur de ballivo Matisconensi, quia manum nostram apposuerat in dicto ressorto de novo et injuste, ut dicebat, turbando ipsum ducem in sua saisina predicta, quare petebat dictam manum nostram et impedimentum predictum amoveri, ipsumque tueri in saisina predicta; dicto procuratore nostro, pluribus rationibus, contrarium asserente, super predictis, auditis partibus, mandavimus, per certos commissarios, veritatem inquire: Facta igitur inquesta super predictis, eaque diligenter visa, quia repertum est per eam ipsum ducem intencionem suam melius quam dictum procuratorem nostrum probasse, super saisina ressorti terre de Charrolais, de Brancion et terre domini de Luzi, scilicet castri de Borbonio Lanseis et de Saumur en Briennois, per dicte curie nostre judicium, dictum fuit ipsum ducem in saisina ressorti dictarum terrarum remanere debere dictamque manum nostram debere inde amoveri, fuitque, per idem judicium, amota dicta manus nostra de ressorto terrarum predictarum, salva nobis, super hiis, questione proprietatis; verum, quia repertum est, per ipsam inquestam, dilectum et fidelem Petrum de Blanasco, militem nostrum, coram dictis commissariis comparuisse, ipsumque asseruisse castrum de Uxellis esse de ressorto nostro immediate, nosque esse in saisina dicti ressorti, articulosque super dicta saisina, tam

PHILIPPE IV,
1310.

pro se quam pro nobis traditos fuisse coram dictis auditoribus, et se ad probandum eps obtulisse, ipsumque, de mandato nostro, pro certis nostris negociis, se ad partes alias transtulisse, testibus super hoc, pro jure nostro et suo, per eum non productis, dictum fuit, per idem judicium, quod dicta manus nostra in dicto ressorto de Uxellis posita remanebit, sicut prius erat, et quod probationes dicti militis, pro suo et jure nostro, super hoc recipiuntur, dictis processu et attestacionibus testium nostrorum et dicti ducis super dicto ressorto de Uxellis habitis in statu in quo sunt interim remanentibus et pro parte pro qua valere debebunt in decisione dicte cause valituris, et quantum ad hoc renovabitur commissio.

Sabbato post Penthecosten.

Mangon reportavit.

C. Cum nos dudum dilecto et fidei nostro R., tunc duci Burgundie, cambellano Francie, quicquid habebamus et habere poteramus quacumque ratione vel causa, in villa de Coulchis et ejus pertinentiis, cum omnimoda alta et bassa justicia, donassemus, et specialiter gardam prioris et prioratus dicte ville, retentis nobis in predictis feodo et ressorto et salvo jure quolibet alieno, sicut in nostris litteris, super hoc confectis, plenius continetur, hominibus dicte ville super hoc postea se opponentibus et dicentibus dictam donacionem, cum in eorum, ut asserebant, facta esset prejudicium, non valere, pro eo quod inclite recordacionis carissimus genitor noster Philippus, Dei gracia Francorum rex, eos, sub certo tenore, in suis garda, protectione et salvamento susceperat, certis ac perpetuis redditibus super dictos homines sibi assignatis, et, propter hoc, eidem solvendis ab hominibus predictis et eorum successoribus, certa die, hoc acto specialiter, in suscepcione predicta, quod garda, protectio et salvamentum predicta, ab eodem sub dicto tenore suscepta, nequaquam extra manum regiam poni possent, sed in eadem manu regia perpetuo remanerent, duce predicto, multis rationibus, contrarium asserente, et dicente justiciam que ad nos, ex donacione abbatis et con-

ventus Flavigniacensium pervenerat, non obstantibus rationibus ex adverso propositis, nos in ipsum ducem, titulo donacionis nostre, de jure potuisse transferre, et deinde, partibus super hoc auditis, per judicium curie nostre, inter cetera, dictum fuisset villam de Colchis, personas et loca potestatis ejusdem ville ballivie Matisconensis et homines ipsius ville, in nostra speciali protectione, guarda et salvamento remanere debere, eorumque franchisias et libertates nos observare debere et facere observari, predictas etiam gardam, protectionem, salvamentum et justiciam eorumdem, necnon redditus qui a predictis hominibus pro premissis nobis debentur, et justiciam eorumdem extra manum nostram ponere non posse nec potuisse; et postea, super dicto judicato quedam declaracio, per curiam nostram, facta fuisset, super quibus iterato conquesti fuerunt multipliciter homines dicte ville, demum, super debato predicto et super pluribus expletis supra dictos homines, per predictum ducem et suos justificando factis, de quibus etiam conquerebant homines predicti, auditis ad plenum dictis partibus, et pluribus factis contrariis hinc inde propositis, curia nostra, finem volens imponere totaliter liti predictæ, certos deputavit commissarios ad inquirendum, vocatis partibus, et nostre curie referendum veritatem super totali negotio supradicto; postmodum articulis dictarum partium, super hujusmodi totali debato, dictis commissariis ab eisdem partibus traditis et super eis ac super ceteris in eorum commissione contentis, inquisita per eosdem, vocatis partibus, veritate, et inquesta hujusmodi ad nostram curiam ad judicandum reportata: Tandem, auditis dictarum partium rationibus hinc et inde, et visa inquesta predicta et diligenter examinata, visisque litteris ejusdem associacionis facte karissimo progenitori nostro per dictos religiosos, necnon donacionis dicto duci facte per nos de dicta villa et ejus pertinentiis, visis etiam quodam curiæ nostre aresto et ejusdem aresti declaracione subsequata, et examinato plénien totali negotio supradicto, per curie nostre judicium, dictum fuit nos justiciam dictorum hominum quamcumque, seu quocumque nomine censeatur, ad nos, racione dicte associacionis, pertinentem,

PHILIPPE IV.
1310.

a nobis abdicare et in alium transferre, donando vel alias, nullatenus potuisse, sed predictam omnimodam justiciam eorumdem hominum, non obstantibus predictis omnibus ex parte dicti ducis propositis, exhibitis ac visis, debere apud coronam regiam perpetuo remanere.

Actum apud Pontisaram, sabbato post Penthecosten.

M. G. de Usco reportavit. •

Huic iudicato interfuerunt et in eo consenserunt isti qui secuntur: Archidiaconus Cathalanensis, — Decanus Sancti-Martini Turo-nensis, — Cantor Aurelianensis, — Prepositus Parisiensis, — Ma-gister Andreas Poicheron, — Magister J. Ducis, decanus Senonensis, subdecanus Pictavensis, — Magister J. de Roya, — Dominus Hugo de Cella, — Dominus Philippus de Bleveau, — Dominus Egidius Ace-lini, — Dominus J. de Voyssi, — Dominus G. Corteheuse, — Domi-nus G. de Harecuria, — Dominus Matheus de Tria, — Dominus P. de Volinis, — Dominus J. de Machello, — Dominus H. de Bovilla, — Guillelmus de Hangesto, — Petrus de Dyciaco, — Comes Valesie, — Comes Sancti-Pauli, — Episcopus Constanciensis¹, — Dominus Rex qui presens erat.

Ego Godefridus istam inquestam portavi apud Asnieras, et ipsam, de mandato domini Regis, tradidi domino Thome de Marfontaine, anno trecentesimo decimo nono, circa Penthecosten.

CI. Mota lite, in curia nostra, inter Girardum de Praellis, tunc prepositum Laudunensem, ex parte una, et homines et habitatores de Cathalano, ex altera, super eo quod dictus Girardus dicebat plu-res injurias eidem, tunc preposito Laudunensi, et suum officium exer-centi in villa Cathalanensi, per dictos homines et habitatores fuisse factas, in ipsius Girardi injuriam et dampnum ac nostrum contemp-tum, quare petebat dictos homines et habitatores tamquam universos, sibi et nobis, propter hoc, condemnari in emendam condignam, procuratore dictorum hominum dicente dictos homines, ut uni-

¹ On lit à côté: Si dicti homines sunt libere persone. Le mot *dicti* a été ajouté

après coup et on pourrait croire qu'il était destiné à remplacer le mot *si*.

versos, in aliquo super hoc non debere condemnari, cum non fuerit factum universitatis, sed certarum et singularium personarum, ut dicebat, super quibus mandavimus, per plures commissarios et pluribus vicibus, inquiri veritatem: Facta igitur finaliter, vocatis partibus, inquesta de predictis, dicteque curie nostre reportata, eaque visa ac diligenter examinata, quia, per ipsam inquestam, repertum est homines et habitatores predictos universaliter fuisse inobedientes et rebelles, in non servando ordinacionem nostram super cursu nostre fortis monete, factam et publicatam in villa predicta, et quod plures magni ac divites dicte ville se pluries congregarunt, tractantes quomodo possent dictam ordinacionem impedire, inducereque populum ad resistendum gentibus nostris per violenciam, et etiam commovere eundem, ipsorumque tractatum suis operariis recitasse, et eos ad predicta seu pejora facienda incitasse, ex quibus inobediencia et rebellione, predictae injurie facte dicto preposito fuerunt subsequente, et quod divites et magni dicte ville restitisse minoribus dietas injurias committentibus potuissent, quod facere non curarunt, et quod omnes divites, mediocres et majores dicte ville, quamquam perciperent seu possent percipere dicta pericula seu majora evenisse posse, propter inobedientiam et rebellionem predictas, nunquam tamen a dictis inobediencia et rebellione recesserunt, immo, cum aliis inobedientibus et rebellibus, in dictis inobediencia et rebellione perseverantes remanserunt, per curie nostre judicium, dicti homines et habitatores universaliter dicto Girardo in duobus millibus librarum et nobis, pro emenda nostra, in decem millibus librarum Turoneasium condemnati fuerunt.

Sabbato post Penthecosten.

Mangon et Sanctus-Paulus reportaverunt.

CII. Lite mota, in curia nostra, inter Ricardum de Valle, Guillelmum Sefille et Heliam Columbel, mercatores de Cadomo, ex parte una, et Johannem Tancreti, ex altera, super eo quod dicti mercatores dicebant Johannem predictum, filium et heredem Ven-

PHILIPPE IV,
1230.

cencii Tancreti, quondam ballivi Constanciensis, per inquisitores contra officiales nostros dicte ballivie a nobis generaliter deputatos, pro facto dicti patris sui, condemnatum fuisse ad reddendum Petro Darcies, habitatorem insularum de Guernesey, ducentas libras Turonenses, a qua condemnatione dictus Johannes non appellavit nec supplicavit infra tempus debitum, ut dicebant, et postea in defectu solutionis dicte pecunie per multum temporis remansit; propter quem defectum, dictus Petrus Darcies, accedens ad gentes regis Anglie, tenentes locum dicti regis in insulis antedictis, procuravit in tantum quod dicte gentes de bonis dictorum mercatorum ville Cadomi triginta tria dolia vini arrestarunt, occasione et causa condemnationis predictae; quare petebant dictum Johannem condemnari et compelli ad procurandum et faciendum de arrestari predicta triginta tria dolia vini, et ad reddendum dictis mercatoribus omnia dampna et custus quos sustinuerunt et habuerunt, occasione seu causa arresti predicti; dicto vero Johanne in contrarium ad sui defensionem proponente plures rationes, tam de jure quam de facto, quare petebat se absolvi ab impetitione predicta dictorum mercatorum: Inquesta igitur super hoc, de mandato nostro, facta, visa et diligenter examinata, quia constat, per dictam inquestam, quod predictam condemnationem, per inquisitores nostros predictos contra dictum Johannem factam, tempore dicte arrestacionis, suspendimus, et ex causa, donec, auditis partibus in curia nostra, utrum juste vel injuste condemnatus fuisset plenius esset discussum, et quia non apparet quod dicti mercatores cum dicto Johanne in aliquo participes vel consortes existant, dictus Johannes ab impetitione predicta dictorum mercatorum fuit, per curie nostre judicium, absolutus, dictis tamen mercatoribus actione et jure suis reservatis contra quoscunque alios in premissis.

Mercurii post Trinitatem.

M. H. de Sancto-Paulo reportavit.

CIII. Cum nobis significatum fuisset quod inter Fratres Predicato-

res et quosdam monachos monasterii de Figiaco mota discordia, ratione sepulture cujusdam defuncti qui apud dictos Predicatores suam eligerat, ut dicitur, sepulturam, dicti monachi, cum eorum complicitibus, contra dictos Predicatores insultum fecerunt, et quemdam ex dictis Predicatoribus vulnerarunt, ita quod infra paucos dies decessit, dicereturque quod dicti monasterii abbas culpabilis erat in hujusmodi, et etiam negligens in puniendo monachos suos culpabiles de predictis; nos, ad tanti excessus punicionem, quantum ad nos pertinet, volentes procedere, mandavimus super premissis, vocatis partibus, veritatem inquiri: Visa igitur inquesta super hiis de mandato nostro facta, visisque excusacionibus ex parte dicti abbatis super hoc propositis, per curie nostre judicium, dictum fuit non apparere per inquestam predictam dictum abbatem super hoc in culpa vel negligencia fuisse, quodque, pro facto predicto, curia nostra, pro se vel pro parte, nullam emendam levare faciet ab abbate predicto, sed quia, per dictam inquestam, compertum est quosdam clericos, tam religiosos quam seculares, in hujusmodi deliquisse, super hoc curia nostra cognicionem et punicionem ordinariis iudicibus eorum dimisit.

Sabbato post Penthecosten.

CIV. Super saisina mensurarum ville de Guencourt moto debato inter dominum de Guencourt, ex una parte, et procuratorem domini Regis, ex altera, auditis partibus, et visa apprisia super hoc facta necnon littera super hoc, ex parte dicti domini, producta, per arrestum nostre curie, dictum fuit quod dominus Rex remanebit in saisina mensurarum predictarum, salva, super hoc, dicto domino, questione proprietatis.

Actum Parisins, sabbato post Brandones, anno decimo.

CV. Visa inquesta contra Huetum de Bauceio, domicellum, et ejus fratres et complices, facta secundum tenorem judicati novissime preteriti parlamenti, super estimacione dampnorum per eos illatorum

Philippe IV.
1316.

Guidoni Odardi, militi et Aymerico, ejus nepoti, curia nostra dicta dampna taxavit ad quingentas et decem libras sex solidos Turonenses, et dictos fratres condempnavit ad solvendum dictam pecunie quantitatem, pro dampnis hujusmodi, militi et Aymerico predictis, prestito prius ab eis juramento de quantitate predicta. Dicti vero miles et nepos, in curia presentes, statim dicta dampna sua juraverunt usque ad quantitatem predictam et ultra.

Sabbati predicta post Brandones, anno decimo.

CVI. Cum inter Jacobum de Chartaut, ex una parte, et Johannem Prepositi de Castro-Nanthonis, ex altera, questio verteretur, in nostra curia, super eo quod dictus Jacobus duo paria litterarum, sigillo Castellati Parisiensis sigillatarum; priores videlicet super debato duorum millium nogetarum et triginta trium librarum sex solidorum et octo denariorum Parisiensium, ex venditione nemoris; secundas vero, super debito duorum millium librarum Parisiensium, ex causa mutui, contra predictum Johannem petebat executioni mandari; dicto Johanne, ad sui defensionem, e contrario proponente quod ipse, de predictis summis omnibus, integram satisfactionem fecerat eidem vel ejus certo mandato, et quod, per compulsionem justiciariorum domini Regis, ipse solverat eidem magnam pecunie summam ultra debitum in quo ipse dicto Jacobo poterat teneri ratione premissorum, quam summam excedentem sibi reddi petebat, ipso in residuo absoluto : Tandem, auditis hinc inde propositis, et inquisitis super predictis, vocatis partibus, plenius veritate, visaque inquesta predicta, curia nostra predictum Johannem a totali debito, in predictis duabus litteris contento, penitus absolvit, et condempnavit dictum Jacobum ad reddendum eidem Johanni duas litteras predictas, et quadringentas et quadraginta novem libras tresdecim solidos et quatuor denarios Parisienses, quam summam, per inquestam predictam curie nostre constituit eundem Jacobum, vel ejus mandatum, ratione executionis dictarum litterarum, plus debito levavisse a Johanne predicto ; reservavitque curia nostra dicto Jacobo quod, super missis et dampnis

que ipse dicit se sustinuisse, propter defectum dicti Johannis in solutione debiti supradicti, quociens de hoc conqueri voluerit, curia nostra, vocatis partibus et auditis, exhibebit eisdem justicie complementum, salva emenda dominó Regi contra Jacobum predictum. racione facti predicti, ad ipsius domini Regis arbitrium taxanda.

Jovis post Sanctum-Georgium, anno trecentesimo undecimo. Voyssi reportavit.

PHILIPPE IV.
1310.

CVII. Cum, super quibusdam pecuniarum summis quas Jacobus de Chartaut a Johanne Prepositi de Castro-Nanthonis; ex certis causis, pecierat, dicto Johanne solutionem plenariam opponente super hoc, partibus auditis, testibus receptis, visisque depositionibus eorumdem et litteris et instrumentis super hoc a dictis partibus productis, certum judicatum per curiam nostram, in parlamento presenti, latum fuisset pro dicto Johanne contra Jacobum predictum, et deinde, dicto Jacobo domino Regi asserente curiam predictam errasse in compoto dictarum parcium super hoc audiendo, et obtenta licencia quod iterato raciones ejus super hoc audirentur: Vocatis igitur dictis partibus, et auditis iterato omnibus que dicte partes hinc inde proponere voluerunt, et deliberacione habita super hiis diligenti, per arrestum nostre curie, dictum fuit quod, non obstantibus propositis ex parte dicti Jacobi, predictum judicatum, contra ipsum Jacobum pro dicto Johanne latum, ratum manebit et firmum, et ex integro mandabitur execucioni, et quod dictus Jacobus hoc emendabit; cujus emende taxationem ad voluntatem domini Regis curia nostra reservavit.

Actum in regali abbacia beate Marie juxta Pontisaram, Jovis ante Penthecosten anno trecentesimo undecimo.

CVIII. Cum, in causa pendente coram custodibus mundinarum Campanie, super quadam pecunie quantitate, inter Bernardum d'Angoissole, ex una parte, et Johannem Cristo, ex altera, idem Johannes, predicto Bernardo, in nongentis triginta tribus libris et qua-

PHILIPPE IV,
1310.

tuordecim solidis Turonensibus, per dictorum custodum judicium, condemnatus fuisset, et a dicto judicato, tamquam falso et pravo, dictus Johannes, ad dies Trecenses appellasset; magistrique dierum Trecensium super hoc, auditis partibus predictis, per judicatum suum predictorum custodum judicium confirmassent, dictus Johannes, a judicato predicto confirmatorio dictorum magistrorum dierum Trecensium, tamquam a falso et pravo, ad curiam nostram iterato appellavit: Auditis igitur dictis partibus in causa appellacionis predictæ, et visis processibus antedictis, per curie nostre judicium, dictum fuit predictos custodes et magistros bene judicasse et dictum Johannem male appellasse, et quod ipse hoc emendabit; et mandabitur execucioni condemnacio predicta.

Actum Parisius, Jovis post invencionem Sancte-Crucis, anno trecentesimo undecimo.

CIX. Cum Arnaldus Margoti, pro quibusdam excessibus sibi impositis, in prisione domini Regis detentus esset, et Ysarnus de Lusegio, Hugo de Manhaco, domicelli, Guilhamonus et Bertrandus de Caselli, fratres, coram inquisitoribus a domino Rege in Petragoricensi senescallia deputatis, cavissent, pro ipso Arnaldo detenendo, salvo arresto, infra civitatem seu villam Caturci, sub pena quinque millium librarum Turonensium, dictique caventes, certa die, postea eundem arrestum personaliter coram dictis inquisitoribus exhibentes, peciissent se liberari a caucione predicta; dictique inquisitores, eodem Arnaldo sic eis exhibitò, predictos caventes a dicta caucione quittassent et libera-
sent, prout per litteras dictorum inquisitorum curie nostre constitit de predictis; deinde procurator domini Regis in senescallia Petragoricensi dictos caventes super caucione predicta quam dicebat fore commissam, traxit in causam, coram locum tenente senescallie Petragoricensis, petitionem faciendo super hoc contra ipsos; quibus dicte petitioni respondere nolentibus, sed ad dominum Regem appellantibus, idem locum tenens, ipsos reputans contumaces, condemnavit eosdem in dicta pena per dictum procuratorem petita; a qua condemp-

nacione, tanquam iniqua, ipsi iterato ad dominum Regem appellarunt: Auditis igitur in causa predictæ appellacionis dicto procuratore, ex una parte, et parte dictorum appellancium, ex altera, visisque literis et processu predicto, dicti appellantes a cautione predicta et pene predictæ petitione, per curie nostre iudicium, absoluti fuerunt.

Dominica ante Ascensionem Domini.

CX. Mota contencione super pluribus articulis inter Guillelmum de Dompna-Petra, dominum de Sancto-Desiderio, ex una parte, et Galcherum de Castellione, juniorem, dominum de Dompna-Petra, milites, ex altera, quorum occasione, dicte partes, invicem inter se plures invasiones et armorum portaciones ac dampnorum illaciones fecerunt, eciam contra prohibitionem gencium domini Regis, auditis ad plenum dictis partibus super principalibus questionibus eorumdem, per dominum Regem, in modum qui sequitur, extitit ordinatum, videlicet quod homines abonnati de Sancto-Desiderio et de aliis locis pertinentibus ad dictum dominum de Sancto-Desiderio, commorantes apud Cathalanum, qui non sunt de tallia nec de manumortua, et quos homines dictus Galcherus ad se dicebat pertinere, ratione assignacionis sibi facte de Cathalano, pro precio ibidem appposito per appreciatores ad hoc deputatos, predicto domino de Sancto-Desiderio omnino et quitte remanebunt, et quod ceteri homines tailliables de manumortua et foris-maritagio, pro precio in eis posito, remanebunt Galchero predicto, et quod dictus dominus de Sancto-Desiderio nihil ptere poterit a dicto Galchero, ratione bonorum, tempore preterito, levatorum per ipsum a dictis hominibus abonnatis, salva ipsis hominibus super hoc eorum petitione contra dictum Galcherum, quos homines dictus dominus de Sancto-Desiderio, contra dictum Galcherum in huiusmodi juvare non poterit nec fovere. Item quod, terra de Vantyaves, quam dicebat dictus dominus de Sancto-Desiderio non fuisse appreciatam et appreciari requirerebat, dicto Galchero remanebit, pro precio centum sexaginta et undecim libratarum terre. Item, quod homagium de manso Aleram quod

Philippe IV,
1310.

petebat dictus dominus de Sancto-Desiderio, tamquam de feodis de Sancto-Desiderio, ejus oppositione non obstante, dicto Galchero remanebit, ratione castri de Dompna-Petra. Item, quod de feodo de l'Escluse et aliorum locorum sitorum in Flandria, pro sciendo ad cujus homagium dictus Galcherus de hiis debet venire, ratione quinte partis justicie, et per cujus manum ipse debet illud capere, veritas inquiretur diligenter de consuetudinibus locorum in quibus site sunt res predictæ, et, scita super hoc veritate, dominus Rex, prout viderit faciendum, super hoc ordinabit, et quod si, in predictis omnibus vel aliquo predictorum, seu eorum occasione, dubium aut debatum aliquod inter dictas partes nunc vel alias oriri seu moveri contingat, dominus Rex sibi retinet potestatem dicendi, declarandi et determinandi, pro temporibus et presenti et futuro, super hiis, semel et pluries, prout sibi placuerit, quociens debatum insurgeret inter partes predictas occasione predictorum, vel alicujus eorumdem : Visa insuper inquesta super predictis inobedienciis, dampnis, injuriis et armorum portacione facta, per curie nostre judicium, dictum fuit quod dictus Galcherus, pro dampnis per eum illatis in molindino de Partes, quadraginta libras Turonenses, et pro dampnis per eum illatis in domo de Walefracourt domini predicti, quingentas libras Turonenses eidem domino de Sancto-Desiderio persolvat; dictusque dominus de Sancto-Desiderio eidem Galchero reddet ducentas libras Turonenses, pro dampnis per eundem dominum illatis in molendino de Lynom dicti Galcheri. Item, quod dictus Galcherus dampna per eum et ejus complices illata extra regnum, hominibus de Walefracourt, occasione contentionis predictæ, ex integro reddet eisdem, inquisita prius veritate de dictorum dampnorum quantitate. Item, quod, ratione dictarum inobedienciarum et portacionis armorum, dictus Galcherus mille libras et dictus dominus ducentas libras Turonenses domino Regi, pro emenda, persolvant.

Jovis ante Penthecosten.

CXI. Cum ballivus Ambianensis niteretur emendam levare a Jo-

hanue de Cantepie, milite, et ejus uxore, et eo quod Johannes de Haya, bannitus de regno, quadam die, cum comitiva sua, in habitu monachali, ad eorum domum venerat, dicto milite in lecto suo jacente infirmo, et ibidem comederant, contra voluntatem et prohibitionem, ut dicebatur, militis supradicti: Tandem, super facto hujusmodi et defensionibus conjugum predictorum inquesta, de mandato nostro, facta, visa et diligenter examinata, per curie nostre judicium, dicti conjuges super facto predicto absoluti fuerunt.

Dominica post octabas Candelarum, anno trecentesimo decimo.

CXII. Cum a quodam judicato, pro Guillelmo le Gaaingneur contra Johannem Buticularium, juniorem, super quibusdam misis et dampnis, per prepositum Silvanectensem facto, dictus Johannes, tamquam a falso et pravo, ad ballivum Silvanectensem appellasset, et in causa dicte appellacionis predictus ballivus precedens judicatum predictum confirmasset, et a dicti ballivi judicato confirmatorio predicto, tamquam a falso et pravo, dictus Johannes iterato ad nostram curiam appellasset: Tandem, in causa dicte appellacionis, auditis predictis partibus et viso processu predicto, per judicium nostre curie, dictum fuit predictum ballivum bene judicasse, et dictum Johannem male appellasse; curia nostra tamen, de gracia et ex causa, super hoc sibi remisit emendam.

Jovis post Cathedram Sancti-Petri, anno trecentesimo decimo.

CXIII. Cum episcopus Carnotensis conquereretur de quodam judicato per judicium hominum curie Vernolii, in assisia ballivi Gisorcii, nuper facto contra ipsum pro Guillelmo Crispini, milite, super saisina feodi de la Loppe et fructibus exinde perceptis, quod feodum idem episcopus, ut dicitur, ad manum suam pro defectu hominis tenebat, tempore facti judicati predicti, plures rationes proponens ad finem annullandi et totaliter revocandi judicatum predictum, dicto Guillelmo plures rationes e contrario proponente; tandem, auditis super hoc gentibus dicti episcopi, pro ipso, et dicto milite, pro se, et

PHILIPPE IV,
1311.

plura facta contraria proponentibus, auditaque super hoc dicti ballivi relatione, per curiam nostram injectum fuit dicto ballivo quod ipse, vocatis dicto milite et gentibus dicti episcopi, inquireret veritatem super quo et qualiter et quibus de causis dictum judicatum factum fuerat, pro dicto milite contra episcopum predictum: Inquesta igitur facta super hoc ad nostram curiam reportata, dictisque milite et gentibus predicti episcopi super ea auditis, et tandem visa inquesta predicta, per curie nostre judicium, dictum fuit quod, non obstante judicato predicto contra dictum episcopum facto, dictus episcopus reponetur in saisina, in qua ipse, tempore dicti judicati, erat, feodi predicti de la Loppe et fructuum ejusdem, et ipso sic reposito in saisina predicta, dictus Guillelmus jus suum super dicto feodo prosequatur, si velit, ubi debebit.

Mercurii post festum beati Georgii, anno trecentesimo undecimo.

CXIV. Cum in causa coram nobis mota inter executorem testamenti defuncte Margarete, quondam domine Brageriaci, ex una parte, et Ysabellim de Levis, legitimam tutricem seu administratricem Helie Rudelli et sororis ejusdem, liberorum suorum ac dominorum Brageriaci, ex altera, ratione bonorum que quondam fuerunt dicte defuncte et fructuum et exituum eorumdem ac executionis testamenti ipsius defuncte, orto debato, ex incidenti, inter partes predictas super eo quod proponebatur manum nostram appositam in castris de Morenx, de Brageriaco et in alia terra dicte defuncte, fractam fuisse, auditis super hoc procuratore nostro et dicto executore, ex una parte, et procuratore dicte Ysabellis, ex altera, per arrestum nostre curie, dictum fuit quod, ante omnia dicta manus nostra, si fracta fuerit, ex integro resaisietur; et postea, dictis procuratore nostro et executore plures rationes proponentibus et plures litteras et instrumenta exhibentibus ad probandum dictam manus nostre fraccionem, dicte Ysabellis procuratore ex adverso proponente dictam manum non fuisse appositam in bonis predictis, et, si unquam fuit ibi apposita, quod inde amota fuerat ante tempus fraccionis propositae

per partem adversam, quasdam litteras et instrumenta super hoc ostendendo : Tandem, auditis hinc inde propositis et visis litteris et instrumentis parcium predictarum, per arrestum nostre curie, dictum fuit dicte manus nostre spositionem in dictis castris et bonis, et ejus fractionem per gentes et ministros dicte Ysabellis factam, sufficienter esse probatam, et quod dicta manus nostra reintegrabitur et resaisietur de omnibus fructibus et exitibus inde perceptis supra manum nostram predictam, et quod dicta Ysabellis hoc nobis emendabit; et, hiis factis, partes audientur super eorum questione principali, et interim dicta manus nostra remanebit apposita, sicut prius, in castris et bonis predictis.

Actum apud Pontisaram, dominica ante Ascensionem Domini, anno trecentesimo undecimo.

XCX. Secundum tenorem arresti, auditis procuratoribus comitis Claromontensis et nunc comitis Attrebatensis, per curiam nostram facti, visa inquesta dudum de mandato nostro facta, inter dictum comitem Claromontensem et ejus uxorem, ex una parte, et Robertum, quondam comitem Attrebatensem, ex altera, ratione honorum mobilium ac conquestuum inter dictum comitem Attrebatensem et Agnetem, dominam Borbonesii, ejus uxorem, matrem dicte comitis Claromontensis, tempore quo ipsa decessit, quondam communium, super eo quod dictus comes Claromontensis et ejus uxor, certa de causa, petebant dictorum mobilium et conquestuum medietatem sibi deliberari, cum, per inquestam predictam, appareat quod procurator dicti comitis Attrebatensis confessus fuit dictum comitem Attrebatensem, per ministros suos, plures receptas fecisse, post obitum dicte Agnetis, de bonis communibus predictis, illegans dictos ministros plures misias et expensas fecisse propter hoc, quas petebat deduci de receptis predictis, dictoque procuratore comitis Claromontensis et ejus uxoris dictas misias negante, non fuerit inventum per inquestam predictam quod assignata fuerit dies, vel data dilacio dicto procuratori comitis Attrebatensis ad probandum misias predictas : Per arrestum

PHILIPPE IV,
1211.

nostre curie, dictum fuit quod certi dabuntur, per curiam, auditores qui, vocati qui fuerint evocandi, de dictis misis veritatem inquirent, et eciam de consuetudine comitatus Attrebatensis, infra quod tempus comes Claromontensis nemora que sibi, tamquam mobilia, deliberabuntur, pro parte sua dictorum nemorum, exspectare et vacuare debet, et, inquisita veritate de predictis, visisque inquestis predictis, curia nostra ad ea iudicandum procedet ad futurum proximo parlamentum.

Actum apud Pontisaram, Mercurii post Penthecosten, anno trecentesimo undecimo.

Tradita fuit ista inquesta commissariis.

CXVI. Super eo quod Lancelotus de Sancto-Medardo, miles, dicebat se, ratione uxoris sue, esse in bona saisina percipiendi et habendi unam unciam auri a singulis hominibus ville Sancti-Felidis servilis condicionis quod manumitti seu franchiri contingit, certis auditoribus deputatis a nobis, et, coram eis mota questione super hoc, per dictum militem contra quosdam homines dicte ville, ipsorum hominum procurator a quadam interlocutoria contra eos pro dicto milite data, ad nostram curiam appellasset, et super articulis dictarum parciuni, in causa dicto appellacionis, certis datis commissariis, inquesta per eos facta ad curiam nostram reportata fuisset : Tandem, visa inquesta predicta, cum plures defectus in ea reperti fuerint, per curie nostre iudicium, dictum fuit quod, obmissis totaliter appellacione predicta ac processu predicto in causa dicte appellacionis habito, dicte partes super principali causa predicta ad examen ballivi Silvanectensis revertantur, qui in huiusmodi negocio, via ordinaria, procedat.

Actum apud Pontisaram, Martis post Trinitatem.

CXVII. Cum, ex parte procuratoris nostri Petragoricensis, nobis fuerit significatum quod Guido de Tornemine et Poncius, Guillelmus, Petrus ac Guiotus, fratres ac nepotes, familiares et de vestibus predicti Guidonis de Tornemine post citacionem et ajornamentum

facta predicto Guidoni avunculo et suis nepotibus, ad assisiam de Martello, coram senescallo Petragoricensi, super assecuramento prestando Bonifacio Porquerii, ac inhibitione facta dicto Guidoni suisque nepotibus et familiaribus, ex parte nostra, super omni eo quod possent nobis forisfacere, ne, pendente dicto ajornamento super dicta assecuratione prestanda, aliquas injurias, in persona vel bonis, dicto Bonifacio Porquerii inferrent, quibus sprctis, predicti nepotes et familiares dicti Guidonis prefatum Bonifacium Porquerii, evaginatis gladiis, invaserunt et eidem plures injurias intulerunt; nos vero de predictis, per certos commissarios deputatos a nobis, vocatis evocandis, inquiri mandavimus veritatem : Facta igitur inquesta super hiis et, auditis partibus, visa et diligenter examinata, quia repertum est per eandem sufficienter probatum quod predicti nepotes dicti Guidonis de Tornemine, post predicta ajornamentum et inhibitionem facta, ut dictum est, dictoque Bonifacio in gardia nostra posito et existente, ipsum Bonifacium cum gladiis invaserunt, et multas injurias intulerunt eidem, quodque predictus Guido de Tornemine, post dictos sic excessus perpetratos, in domo sua de Martello et in quadam alia domo sua, extra villam de Martello, predictos nepotes suos occultavit et receptavit, absque hoc quod ipsos in aliquo evitaret, in prejudicium garde et inhibitionis predictarum, per curie nostre iudicium, dictus Guido de Tornemine in quingentis libris Turonensibus nobis solvendis occasione predictorum extitit condemnatus, salva dicto Bonifacio petitione sua super injuriis et excessibus predictis.

Mercurii post Penthecosten.

Cassel reportavit.

Sequitur postea quod ipse super hoc fuit absolutus, visa iterato inquesta predicta.

CXVIII. Cum, pendente ajornamento Guidoni de Tornemine et Poncio, Guillelmo, Petro ac Guioto, fratribus, ejusdem Guidonis nepotibus et familiaribus, facto de assecurando Bonifacium Porquerii de Martello, et post inhibitionem predictis ajornatis factam, ex parte

PHILIPPE IV.
1311.

domini Regis, ne, pendente dicti ajornamenti dilacione super prestando assecuramento predicto, ipsi ajornati injurias aliquas dicto Bonifacio in persona vel bonis suis inferrent, nepotes predicti, contra dictum Bonifacium, fecerint insultum et ipsum invaserint et vileniaverint, et inquesta super hoc facta, dictus Guido, per inquestam predictam, in emendam quingentarum librarum Turonensium domino Regi solvendam fuerit condemnatus, tandem dictus Guido, se reputans ex condemnatione predicta gravatum, graciarn obtinuit a domino Rege ut, non obstante condemnatione predicta, iterato videretur inquesta predicta: Visa igitur iterum dicta inquesta et ad nostram curiam reportata, et super ea deliberatione habita pleniori, dictus Guido a predicta condemnatione fuit totaliter absolutus.

Jovis post Sanctum-Barnabam, anno trecentesimo undecimo.

ITEM INQUESTE EXPEDITE INTER DUO PARLAMENTA DE SPECIALI
MANDATO, ETC.

I. Cum Auda de Tyranno, filia et heres Gombauidi de Tyranno, domicelli, in causa appellacionis ab ipsa, contra Bertrandum Calculi, a curia domini de Blancaforti, primitus ad curiam dilecti et fidelis nostri ducis Aquitanie et ejus senescalli Wasconie interjecte, a curia ipsius ducis et ejus senescalli predicti, a pluribus gravaminibus et defectu ac denegacione juris, secundo se asserens appellasse, litteras nostras obtinuisset senescallo Petragoricensi vel ejus locum tenenti directas, inter cetera continentes quod, appellacione sua predicta pendente, nihil permetteret attemptari in prejudicium ipsius appellantis, et attemptata, si que essent, ad statum debitum faceret revocari, locumque tenens dicti senescalli Petragoricensis predictam commisisset bajulo nostro nove bastide Sancti-Ludovici, dictus bajulus, super eis-que dicta Auda in ejus et appellacionis sue prejudicium dicebat post dictam appellacionem fuisse attemptata, vocato Arnaldo de Baigaran, bajulo dicti domini de Blaquaforti et quibusdam aliis, veritatem in-

quisivit; inquestaque, per eum facta de predictis, ipse precepit eidem Arnaldo quod dictum locum de Tyranno, cum ejus pertinentiis, et molendinum dicti loci restitueret dicte Aude, cum, post appellacionem predictam, eam seu ejus familiam inde ejectam per ipsum Arnaldum fuisse, per suam inquestam diceret invenisse; dicto vero Arnaldo hoc facere recusavit; dicta vero inquesta ad curiam nostram asportata, et Auda predicta instanter requirente eam videri et judicari, per arrestum nostre curie, dictum fuisse in novissime preterito parlamento quod dicta inquesta videretur, nisi pars adversa causam rationabilem proponeret quare non deberet videri; tandem, finito dicto parlamento, nos dilectis et fidelibus gentibus nostris, Parisius requestas tenentibus, mandavimus, et ex causa, quod, quamquam finitum esset dictum parlamentum, ipsi procederent ad judicandum dictam inquestam, nisi pars adversa aliquid rationabile proponeret quare non deberet judicari; vocatis igitur partibus et dicta Auda ut prius requirente, pars adversa plura in contrarium allegavit; quibus auditis, precepit curia nostra, non obstantibus propositis ex adverso, dictam inquestam videri et judicari: Visa igitur et diligenter examinata inquesta predicta, cum per eam repertum sit sufficienter probatum dictam Audam, ut prenissum est, appellasse ipsamque existere in possessione dicti loci de Tyran pertinentiarumque ejusdem, tempore appellacionis predictæ, ipsamque seu ejus familiam, nostrumque servientem, ad gardiandum ipsam deputatum, de dicto loco de Tyran, post dictam appellacionem ejectos fuisse per dictum Arnaldum, et eundem Arnaldum animalia et bona quamplura mobilia dicte Aude et hominum suorum ibidem existencia, usque ad valorem quingentarum librarum Turbuensium, per violenciam cepisse et secum duxisse, certosque homines ipsius Aude de loco dicto del Bosc captos tamdiuque detentos fuisse, carceri mancipatos per Arnaldum predictum, quousque dederunt eidem, pro sua deliberacione, certam caucionem, post dictam appellacionem, et inlibicionem sibi factam per gentes nostras ne, pendente appellacione predicta, eidem Aude faceret aliquod prejudicium vel gravamen, per curie nostre judicium, dictum

Philippe IV,
1311.

fuit quod ipsa Auda de dicto loco de Tyrán et pertinenciis ejus et omnibus animalibus et bonis predictis, si extant, alioquin de quingentis libris Turonensibus, pro eorum valore, si dictum valorem dicta Auda ex habundanti, in curia nostra, juraverit, restituetur et ad hoc compelletur idem Arnaldus, et etiam ad reddendum eidem Aude cartas, litteras, obligationes et instrumenta sua in domo sua predicta existencia, tempore ejeccionis predictæ, et omnia dampna que ipsa et ejus homines sustinuerunt ultra hoc, ratione predictorum, facta prius fide de eisdem dampnis, caucionemque predictam per dictos homines del Bosc pro eorum deliberacione datam dicto bajulo de Blanquafort, curia nostra totaliter annullavit, fuitque dictus Arnaldus, per idem curie nostre judicium, condemnatus in emenda mille librarum Turonensium nobis solvendarum pro dictis excessibus et contemptu; dicta vero Auda, de valore bonorum predictorum requisita jurare, per suum asseruit juramentum quod dicta bona sibi ablata, tempore ejeccionis predictæ, in domo sua predicta de Tyranno existencia, videlicet jocalia, blada, vina, culcitre, coopertoria et alia quedam bona sua, non computatis litteris, cartis, obligationibus et instrumentis suis predictis, bene valebant quadringentas libras Turonenses; de animalibus vero hominum suorum certum non potuit, ut dicebat, facere juramentum, nisi prius cum dictis hominibus suis fuerit super hoc certificata; super quo curia nostra remisit eam ad senescallum Petragoricensem vel ejus locum tenentem.

Sabbato post octabas apostolorum Petri et Pauli.

Mangon reportavit.

II. Cum, ex parte Raymundi de Sine-Gradu, militis, nobis significatum fuisset quod Petrus de Avena, armiger, post pacem reformatam inter eos super quibusdam injuriis que precesserant inter ipsos, contra pacis federa temere veniendo, ipsum militem in castro de Avena in quo eundem amicaliter receperat et amplexatus fuerat, proditorie cum armis invaserat, violenter ceperat, et ligatis manibus, ipsum in capite et aliis membris sui corporis atrociter vulnerarat, ipsamque

sic vulneratum, quasi mortuum reliquerat in platea dicti castri, unde petebat dictus miles sibi super hoc de competente remedio provideri: Tandem inquesta, vocatis partibus, facta super hoc, nobis asportata et, de speciali mandato nostro, quamquam non esset parlamentum, tradita ad videndum et judicandum, ac ea per consiliarios nostros visa et diligenter examinata, factaque coram nobis relatione de ipsa, per curie nostre iudicium, dictus armiger condemnatus fuit ad reddendum eidem militi quingentas libras Turonenses pro sua injuria, et fuit dictum insuper quod idem miles quittus remanebit de ducentis libris in quibus ipse eidem armigero tenebatur, per conventiones pacis dudum inter eos reformatæ, necnon quod alta justitia castri de Avena, que erat dicti armigeri, et in qua delictum commiserat antedictum, nobis et nostris successoribus confiscata perpetuo remanebit, et cum hoc nobis solvet idem armiger quingentas libras Turonenses pro emenda delicti supradicti.

Actum Parisius, die decima sexta septembris, anno trecentesimo undecimo.

Per curiam, de mandato domini Regis.

Crepon reportavit et adhuc habet inquestam.

III. Lite mota, coram magistro Clemente de Fraxino, commissario per curiam nostram dato, inter tutores, cognatos et amicos Guillemeti de Lauduno, domini Ancelleti, nomine tutorio ejusdem, ex parte una, et mercatores et socios de societate tholoineorum de Senis, ex altera, super eo quod predicti tutores, proximi et amici dicti pupilli quamdam vendicionem, que, de redditibus dicti loci Ancelleti, pertinentibus ad dictum pupillum, per eosdem tutores, usque ad tresdecim annos continuos, predictis mercatoribus dicebatur facta fuisse, petebant, tamquam minus provide, et solemnitate juris pretermissa, habitam, pronunciari fuisse nullam; hoc adjecto quod, si dictus contractus vendicionis aliquo modo tenuerit, cum dictus pupillus enormiter lesus fuerit in vendicione predicta, ipsi petebant, in illum eventum, dictum pupillum in integrum restitui adversus contractum

PHILIPPE IV,
1311.

predictum, dictis sociis in contrarium dicentibus, quod, pro evidenti utilitate et urgenti necessitate dicti pupilli, pluribus debitis onerati, debita sollempnitate juris observata, dictus contractus fuerat celebratus, quare dicebant predicta petita, pro dicto pupillo, fieri non debere : Facta igitur super hoc inquesta et ad nostram curiam reportata, ac, de speciali mandato nostro et ex causa, quamquam extra parlamentum, ad videndum et judicandum tradita, dictorumque tutorum, proximorum et amicorum, ex una parte, predictorumque sociorum, ex altera, auditis rationibus hinc et inde, et visis litteris et instrumentis ab utraque parte productis, visaque et diligenter examinata inquesta predicta, cum per eam inventum fuerit quod, a venditione de dictis redditibus prius facta Petro Donati, pro se singulariter contrahenti, de societate predicta existenti, in qua juris sollempnitas observata fuisse videbatur, de consensu dicti Petri, pro se, et matris dicti pupilli, ejusdem tutricis, totaliter fuit recessum, et quod in contractu vendicionis dictorum reddituum, postea facte mercatoribus de societate predicta, juris sollempnitas omnino fuit obmissa, quodque dicti redditus, tempore dicte vendicionis facte societati predictae, deductis missionibus et expensis, valebant, anno quolibet, quadringentas libras parvorum Turonensium bonorum et amplius; qui redditus dictis sociis venditi fuerunt usque ad tresdecim annos pro septem mille librarum Turonensium debilis monete, qui valent in bona moneta duo millia trecentas triginta tres libras sex solidos et octo denarios Turonenses, et pro quadraginta libris Turonensium debiliun, quas, anno quolibet predictorum tresdecim annorum ipsi solvere debebant matri dicti pupilli, pro victu suo, per que liquido apparet dictum pupillum in predicta venditione, etiam si teneret, fuisse et esse enormiter lesum, per curie nostre iudicium, dictum fuit predictum contractum vendicionis nullum esse et non debere tenere; et, per idem iudicium, fuit dictum quod predicti socii omnes fructus et exitus ab eisdem de redditibus dicti loci perceptos, et qui percipi potuerunt per quinque annos novissime preteritos quibus ipsi emptores dictos redditus explectave-

runt, reddent ex integro dicto pupillo, sub estimacione predicta, in qua redditione fiet eis deductio de omnibus pecuniarum summis quas ipsi sufficienter docebunt se, ratione dicti contractus, tutoribus ipsius pupilli vel aliis personis, pro dicto pupillo et ad ejus utilitatem, solvisse; et cum hoc, de quibusdam dampnis que dicti socii se dicunt, in percepcione dictorum fructuum, predicto durante quinquennio, occasione guerre turris Avinionis, et ratione inundacionis aquarum, sustinuisse, de quibus dampnis legitime constabit, ratio habebitur prout justitia suadebit, fructus vero et exitus dicti loci qui, ratione dicti debati, in manu nostra tenentur, dicta manu nostra inde amota, eidem pupillo deliberabuntur.

Actum Parisius, die martis in vigilia beati Michaelis, anno trecentesimo undecimo.

Magistri J. de Ceres et P. Mangon reportaverunt.

IV. Inquesta contra dominum de Pinquigniac facta, super injuria que dicitur fuisse facta monialibus abbacie Beate-Marie-Regalis juxta Pontisaram, visa fuit, sed non fuit judicata ex causa, et fuit reportata in presencia domini Regis.

Actum in dicta abbacia, die veneris post Penthecosten.

V. Auditis partibus, precepit curia quod inquesta facta inter magistrum Guillelmum de Dumis et Guillelmum Symondis, super quibusdam verbis injuriosis dictis predicto magistro Guillelmo, videatur ad illum finem ad quem poterit videri, cum idem magister Guillelmus proponat quod ipse, certis de causis, recusavit illum qui dictam fecit inquestam. Postea placuit dicto magistro Guillelmo quod inquesta predicta pro nulla habeatur, et injuriam predictam remisit eidem.

Jovis post Sanctum-Georgium, anno trecentesimo undecimo, Parisius.

VI. Inquesta facta inter Jaquelinam de la Chapelle, ex parte una, et

PHILIPPO IV.
1311.

Johannam, relictam Johannis Rase, ex altera, visa fuit et reportata, sed non fuit judicata, quia repertum fuit quod partes pacificaverunt inter se. Jovis predicta.

M. R. de Sancto-Benedicto sic reportavit, qui dictam vidit inquestam.

VII. Cum nobis supplicaverit dilectus et fidelis Guillelmus de Plaisiano, miles noster, ut in castro suo de Boicorano, nostro interveniente consensu, sibi liceret mercatum constituere, certa die, qualibet septimana, nos vero, ad supplicationem dicti militis, senescallo Belli-Cadri mandavimus quatinus, vocatis evocandis, cum diligencia se informaret si, absque nostro et alieno prejudicio atque dampno, supplicationi hujusmodi dicti militis nostri possemus annuere, et si dicti mercati concessio esset utilis patrie, et qua die septimane conveniens, absque locorum vicinorum mercatum habencium prejudicio, fieri posset, ac de omnibus aliis circumstantiis universis: Facta igitur dicta informacione et diligenter inspecta, quia repertum est per eam quod illi qui habent mercato in locis vicinis, quibus posset in constitutione dicti mercati novi generari prejudicium, sufficienter vocati non fuerunt, nec eciam apparet qua die vel quibus diebus mercato in locis vicinis teneantur, nec eciam qua die septimane dictum mercatum minus noceret locis vicinis, si nos illud concedere contingeret, ordinatum fuit, per curiam nostram, quod super predictis omnibus, vocatis qui fuerint evocandi, et specialiter dominis illis qui habent mercato in locis vicinis, de novo veritas inquiretur, et quod dicta inquesta nobis remittetur, ut super hoc, absque alieno prejudicio, melius ordinare possimus.

Mercurii post Sanctum-Barnabam.

Cassel reportavit.

VIII. Cum nobis significaverit dilectus et fidelis Guillelmus de Plaisiano, miles noster, quod in castro suo de Viconobrio, singulis annis, sola die festi beati Andree, apostoli, franche nundine tenen-

tur et ab antiquo consueverunt teneri, qua die, propter brevitatem temporis hyemalis, pauci possunt ibidem expediri, quare nobis supplicavit quatinus nundinas ipsas per duas dies sequentes prorogare vellemus, quibus duabus diebus sibi liceret a vendentibus et eumentibus ibidem exigere et levare redibencias, prout domini vicinarum terrarum in nundinis suis exigere et levare consueverunt; nos vero, de predictis, ad supplicationem dicti militis nostri, inquiri mandavimus, videlicet si, absque nostro et alieno prejudicio et danipno, dicte supplicationi annuere possemus: Facta igitur dicta inquesta, et diligenter inspecta, quia per eam repertum est quod, si nos prorogacionem hujusmodi nundinarum Vicenobrii predicto militi nostro concederemus, prejudicium atque danipnum nobis et dilecto nostro episcopo Aniciensi generaretur in nundinis de Andusia, que communes sunt nobis et dicto episcopo, presertim cum aliquando dicte nundine de Andusia et Vicenobrii simul concurrerent eodem tempore, necnon quod nundine que sunt in Vicenobrio in die beati Andree sunt franche, et, si prorogarentur per duos dies, ut premissum est, dictus miles non levaret a mercatoribus redibencias de suis mercaturis quas ibidem francas haberent, quod inconveniens videretur, et idcirco, per nostram curiam, dictum fuit quod dicta prorogacio predicto militi nostro non concedetur.

Mercurii predicta.

Cassel reportavit.

IX. Visa inquesta facta, de mandato ballivi Constanciensis, per magistrum Hugonem de Quesney, super eo quod dicebatur quod Guillelmus de Pencoit, domicellus, Agnetam, filiam Constancie de Keroetivan, per violenciam rapuerat, propter plures defectus in ea repositos, non fuit iudicata; sed, super violencia que dicitur facta fuisse in capcione dicte Ainete et super defensionibus partis adverse, precepit curia quod, ad finem civilem, veritas inquiratur.

X. Cum Helyas de Bleigniaco, armiger, ex una parte, et senescallus

Philippe IV.
1311.

et procurator Petragoricenses pro domino Rege, ex altera, de quibusdam rebus et jurisdictionibus, sub certis conditione et forma, permutationem fecissent, retenta super hoc domini Regis voluntate, et dominus Rex eidem senescallo mandasset ut ipse, vocato procuratore suo et aliis advocandis, inquireret diligenter si dicta permutacio sibi esset utilis, et sibi remitteret quicquid super hoc inveniret, ut per hoc appareret si dictam permutationem confirmare vel infirmare deberet: Visa inquesta super hoc per Helyam de Creichaco, clericum, ad hoc, per dictum senescallum, deputatum, facta, propter plures defectus in ea repertos, curia nostra non judicavit inquestam predictam: sed iterato facta est super hoc commissio judici ordinario Caturcensi, quod de predictis inquirat, secundum tenorem commissionis sibi facte.

In octabas beati Johannis-Baptiste.

XI. Rotulus continens requestam francorum hominum Sancti-Anancii-in-Pabula cum eorum cedula sigillata, et cum responsione per curiam eis facta, est in sacco inquestarum hujus parlamenti.

Et dicta responsio similiter est scripta supra in isto libro, in arrestis dicti parlamenti.

INQUESTE ET PROCESSUS

PER CURIAM JUDICATI IN PARLAMENTO OCTABARUM BRANDONUM;

ANNO DOMINI MILLESIMO TRECENTESIMO UNDECIMO.

I. Lite mota, coram preposito Silvanectensi, inter episcopum Silvanectensem, ex parte una, et majorem et juratos Silvanectenses, ex altera, super saisina cujusdam latronis capti in quodam loco, de quo ostensio facta fuerat, ut dicebatur, et quia dicti major et jurati, coram dicto preposito, in dicta causa, post ostencionem hujusmodi factam, positi fuerant in defectu, dicebat idem episcopus quod, pro

commodo dicti defectus, debebat sibi adjudicari saisina latronis predicti; dictis majore et juratis dicentibus quod injuste positi fuerant in defectu, pro eo videlicet quia, ipsa die qua positi fuerant in defectu, coram dicto preposito comparuerant, hora debita, et ante horam et post horam, et quod, posito quod juste positi fuissent in defectu, non tamen tantum commodum de dicto defectu debebat dictus episcopus reportare, pluribus rationibus quas ipsi super hoc proponebant; quibus non obstantibus, dictus prepositus, per suum iudicium, pronunciavit dictos majorem et juratos juste fuisse positos in defectu, et quod, virtute dicti defectus, major et jurati predicti cadere debebant a dicto facto proposito ex parte ipsorum contra episcopum predictum; a quo quidem judicato, ex parte dictorum majoris et juratorum, tanquam a falso et pravo, ad nostram curiam extitit appellatum; quam causam appellacionis curia nostra remisit ballivo Silvanectensi; qui quidem ballivus, cognito de dicta causa, pronunciavit dictum prepositum bene judicasse ac dictos majorem et juratos male appellasse; a quo quidem judicato, tamquam a falso et pravo, dicti major et jurati iterato ad nostram curiam appellaverunt: Auditis igitur dictis partibus in curia nostra, in causa appellacionis predictæ, visoque processu cause predictæ, et diligenter examinato, per curie nostre iudicium, dictum fuit, predictos prepositum et ballivum bene judicasse et dictos majorem et juratos male appellasse, et quod dicti appellantes hoc emendabunt.

Martis post Jubilate.

Creci reportavit.

II. Lite mota, coram scabinis ville de Fresneyo ballivie Silvanectensis, inter priorem ville de Fresneyo, ex parte una, et Odardum Darcis, Johannem de Puille, Walerium de Viridi-Succo, Jacobum Parvi-Passus et Petrum de Nortello, clericos, habitatores dicti loci, ex altera, super eo quod dicebat dictus prior, de usu et consuetudine dicti loci, diucius observata, sibi competere, et se esse in saisina vel quasi percipiendi et habendi, semel in anno, unam corveiam ab om-

PHILIPPE IV,
1301.

nibus habitatoribus dicti loci, cujuscumque condicionis existant, sive sint clerici, sive layci, ratione domus per eos ibidem inhabitare, videlicet a tenentibus ibidem equos, operas dictorum equorum unius diei usque ad nonam, et ab illis qui equos non habent, operas unius persone, vel quantum lucraretur unus operarius per diem; petens predictam corveiam a prenomatis clericis, ratione domorum quas ibidem inhabitabant, sibi solvi; predictis clericis in contrarium asserentibus se esse liberos et immunes a prestacione dicte corvoye, et se esse in saisina, vel quasi, non solvendi dictam corveiam; tandem, facta per dictos scabinos, de consensu dicti prioris, informacione seu inquesta super premissis, cum non vellet dictus prior alias suam intencionem probare, per judicium dictorum scabinorum, dictum fuit predictos clericos ad prestacionem dicte corveie non teneri; a quo judicato tamquam falso et pravo, dictus prior ad ballivum Silvanectensem appellavit; qui ballivus, auditis partibus, per suum judicium, dictam sentenciam infirmavit; a cujus ballivi judicato, tamquam falso et pravo, dicti scabini ad nostram curiam appellaverunt: Visis igitur et diligenter examinatis processibus predictis, tam in causa principali quam in causa appellacionis habitis, per curie nostre judicium, dictum fuit predictum ballivum male judicasse et dictos scabinos bene appellasse, et confirmavit curia nostra judicatum predictum dictorum scabinorum.

Martis post Jubilate.

R. de Briançon reportavit.

III. Lite mota, coram nobis, inter Stephanum de Sancto-Luppo, militem, ex una parte, et priorem et conventum Sancti-Luppi de Serento, ex altera, super eo quod dictus miles petebat amoveri impedimentum sibi, ut dicebat, appositum, per dictos religiosos in saisina justicie domus sue de Sancto-Luppo et pourprisii ejusdem, et quod prisina, facta per dictos religiosos in loco predicto, ad manum nostram posita, propter debatum dictarum parcium, deliberaretur eidem militi, et quod ipse in saisina justicie dicte domus et pourprisii ejus-

dem custodiretur; dictis religiosis in contrarium dicentibus saisinam dicte justicie ad ipsos pertinere: Inquesta super hoc, de mandato curie nostre, facta et ad judicandum reportata, auditisque super hoc dictis partibus, et visa dicta inquesta et diligenter examinata, per curie nostre judicium, dictum fuit quod impedimentum predictum, dicto militi appositum, ex parte dictorum religiosorum, in saisina justicie dicte domus et pourprisii ejusdem, amovebitur, et quod dicta prisia facta per dictos religiosos, in loco predicto, et ad manum nostram, ut premissum est, posita, deliberabitur militi supradicto, salva super hoc dictis religiosis questione proprietatis.

Martis post Jubilate.

Creci reportavit.

IV. In causa que pendet, in curia nostra, inter dominam de Biauval et ejus filias, ex parte una, et dominum de Biauval, ex altera, sunt auditores dati magistri Nicolaus de Creciaco et Stephanus de Houssey, qui audient testes super reprobacionibus testium in inquesta predicta productorum, per curiam admissos, defectusque repertos in inquesta predicta per Hugonem de Fillanis, tunc ballivum Ambianensem et ejus collegam facta, supplebunt et sic inquestam predictam perficient et eam completam remittent ad diem ballivie Ambianensis futuri proximo parlamenti, curie nostre judicandam, sicut verbote nus fuit eis per curiam injunctum. Duo sunt defectus: unus quod testes domine non fuerunt examinati super omnibus articulis suis; alius, quod aliqui de testibus dicti domini examinati fuerunt in communi, et non singulariter, super aliquibus articulis dicti domini, et hoc per insipientiam auditorum.

Dominica in festo beati Georgii.

Creci reportavit.

Facta fuit super hoc commissio et inquesta remissa.

V. Cum, in causa mota, coram preposito Parisiensi, inter Petrum de Plaalli, militem, ex una parte, et Petrum Barberii, ex altera, dictus

PHILIPPE IV,
1311.

PHILIPPE IV,
1311.

Petrus Barberii dictum militem fecisset poni in defectu, peteretque commodum dicti defectus sibi adjudicari, certa die super hoc partibus assignata, et procuratore dicti militis dicta die comparente, et petente dilacionem sui consilii habendi sibi dari, et jus super hoc sibi reddi, dicto Barberio contradicente et proponente dictam dilacionem dicto procuratori, de consuetudine Castelleti, non esse concedendam sed potius denegandam; tandem, auditis partibus et earum rationibus, dictus prepositus, interloquendo, pronunciavit quod dictus procurator dictam dilacionem non haberet; a quo iudicato, tanquam a falso et pravo, dictus procurator ad nostram curiam appellavit: Auditis igitur partibus et earum rationibus intellectis, per curie nostre iudicium, dictum fuit quod, rejecto dicto iudicato et penitus obmisso, dicte partes in eorum causa principali ulterius procedent prout fuerit rationis et status dicte cause requirit.

Dominica predicta.

Thibotot reportavit.

VI. Mota lite, coram senescallo Petragoricensi, inter procuratorem nostrum, pro nobis, ex una parte, et abbatem et conventum Turturacenses, ex altera, super eo quod dictus procurator proponebat, contra dictos abbatem et conventum, quod ipsi erexerant quasdam furchas in iurisdicione et territorio Turturacensibus, quam iurisdictionem dicebat idem procurator, ex certa causa, fuisse et esse positam ad manum nostram, et sic fregisse dicte manus nostre appositionem religiosos predictos; unde petebat dictus procurator noster predictas furchas totaliter dirui, et dictos abbatem et conventum nobis in emendam condignam, propter hoc, condemnari; parte dictorum religiosorum in contrarium proponente, et dicente se ad respondendum super hoc compelli non debere, nisi prius, traditis sibi petitione seu articulis supra propositis, et die ad deliberandum sibi super hoc assignata, et cum hoc petebat sibi mostram ante omnia fieri debere loci illius ubi furce predictae dicebantur per ipsos erecte, cum plures essent furce in dictis loco et territorio, et plures alias rationes pro-

ponebat, quare dicebat se non debere compelli ad respondendum in continenti dicte petitioni, presertim cum in dictis loco et senescallia utatur jure scripto; quas rationes dictus senescallus admittere recusavit, sed pronunciavit, premissis non obstantibus, dictos religiosos super premissis statim debere respondere, premissas rationes per dictos religiosos propositas non admittens; inhibuit etiam et interdixit, sub pena quinquaginta librarum, advocatis et consiliariis dictorum abbatis et conventus ne consilium seu patrocinium sibi prestarent super premissis, et notariis ibidem presentibus ne de predictis dictis religiosis facerent publicum instrumentum; ex quibus omnibus et singulis supradictis, religiosi predicti, sencientes se et ecclesiam suam per ipsum senescallum indebite pergravari, ad audienciam nostram in scriptis appellaverunt: Visa igitur inquesta et processu predictis, per judicium curie nostre, dictum fuit predictum senescallum male processisse in predictis, maxime faciendo inhibitiones predictas et denegando dicti loci ostencionem, et precepit quod, vocatis partibus, ad locum contenciosum accedat, et eo viso cognoscat de plano, et absque libelli tradicionem, de dicta manus appositione et ejus fracione, et, si invenerit ita esse, dictas furchas faciat dirui et factum hujusmodi nobis competenter emendari, et postea de questione partium principali, propter quam manus nostra fuit apposita in predictis, vocatis partibus, cognoscat, et eisdem exhibeat justicie complementum.

Martis post Sanctum-Georgium.

M. Stephanus de Housseia reportavit.

VII. Lite mota, coram preposito Parisiensi, inter Girardum de Silvanecto, clericum, ex parte una, et Egidium de Carpent, ex altera, super eo quod petebant dictus Girardus et rector universitatis Parisiensis et aliqui magistri de dicta universitate, pro dicta universitate, et dicto Girardo, scolari suo, ut dicebant, quandam informacionem seu inquestam per dictum prepositum factam, ad denunciacionem amicorum ipsius Girardi, asserencium dictum Girardum, per factum

PHILIPPO IV,
1311.

et culpam ipsius Egidii, altera manu fuisse mutilatum, videri et judicari, dicto Egidio in contrarium, multis rationibus, proponente dictam denunciacionem nullam esse et fuisse, et quidquid ex ea sequutum fuerat debere penitus annullari, specialiter quia, post dictas denunciacionem et informacionem predictas, dictus Girardus dicte denunciacioni renunciaverat et contra dictum Egidium super dicto maleficio libellum tradiderat, et super dicto libello dictus Egidius diem ad deliberandum habuerat, et novos fidejussores de stando juri dederat; dicebat etiam dictus Egidius quod, contra predictos rectorem et magistros, seu dicentes se pro dicta universitate, neque diem, neque terminum habebat, nec eisdem, cum nullum mandatum ex parte dicte universitatis ostenderent, tenebatur in aliquo respondere; dictis Girardo et dicentibus se pro dicta universitate in contrarium asserentibus, et dicentibus quod dictus Egidius, post dictum libellum editum in judicio, consenserat et voluerat quod dicta informacio judicaretur; quare petebant dictam informacionem, non obstantibus propositis per dictum Egidium, videri et judicari; auditis igitur dictis partibus, dictus prepositus facta per dictum Egidium, pro se, et per dictos Girardum et gerentes se pro dicta universitate, in quantum dictum Girardum et dictam universitatem tangebant, proposita, per suum judicium ad probandum admisit; a quo judicato, in quantum tangebant dictam universitatem, dictus Egidius, tamquam a falso et pravo, ad nostram curiam appellavit: Visis igitur et diligenter inspectis actis et processibus dicte cause, per curie nostre judicium, dictum fuit dictum prepositum, quantum ad dictos Egidium et Girardum, bene judicasse, quantum vero ad dictam universitatem, male judicasse; et dictum Egidium bene appellasse; et precepit quod dictus prepositus, quantum ad predictos Egidium et Girardum, ulterius in dicta eorum causa procedat.

Martis post Sanctum-Georgium.

Roya reportavit.

Traditus fuit processus preposito.

VIII. Lite mota, coram preposito Parisiensi, inter Rogerum Cavaingne, actorem, ex una parte, et Johannem Scutellarii, juvenem, defensorem, ex altera, super eo quod idem Rogerus assererat se, ex causa mutui, numerasse Johanne Scutellarie defuncte, matri dicti Johannis quondam, cujus idem Johannes confessus fuit in iudicio se filium et heredem insolidum, prout idem Rogerus affirmabat, quadringentas quinquaginta libras bonorum Parisiencium et forcium, videlicet ducentas libras primo, sine litteris, sub pignoris caucione: item, ducentas quinquaginta libras secundo, de quibus ipse habebat litteras Castelleti, et donum quam inhabitabat dicta Johanna, tempore mutui sibi facti, ypothecatam; quare petebat idem Rogerus dictum Johannem, ut filium et heredem insolidum dicte Johanne, condemnari ad reddendum sibi trecentas quadraginta libras Parisiencium bonorum, residuas de predicta quadringentarum quinquaginta librarum summa, deductis ex eadem summa centum et decem libris, quas tantummodo, ex venditione partis dictorum pignorum, facta per executores dicte Johanne, de consensu dicti Johannis, se habuisse confitebatur, et predictam domum sibi tamquam ypothecatam adjudicari, tenendam et explectandam pro dicto debito, juxta consuetudinem curie Castelleti; dicto Johanne ex adverso negante, dictas primas ducentas libras dicte Johanne, matri sue, ab eodem Rogero, vel alio ejus nomine, mutuas fuisse, et negante etiam se confessum fuisse se heredem insolidum matris sue, sed pro quarta parte duntaxat, cum sint quatuor liberi superstites ex eadem Johanna, matre sua, pro ratis suis, succedentes eidem; confitebatur tamen nemoratus Johannes mutuum de ducentis quinquaginta libris factum fuisse eidem Johanne, matri sue, et dictum Rogerum de eisdem habere litteras Castelleti, asserens satisfactum fuisse eidem Rogero in centum et triginta quinque libris et duodecim denariis, tam per finalem compotum quam ex precio partis dictorum pignorum; quare petebat idem Johannes se absolvi a petitione dicti Rogeri, satisfacto eidem de sexaginta tresdecim libris decem et novem solidis et decem denariis, residuis de summa ducentarum quinquaginta librarum pre-

PHILIPPE IV,
1311.

dicta, et condemnari eundem Rogerum ad reddendum sibi duas zonas et unam duodenam cocleariorum argenti, unum circulum, et duo monilia auri, que se habere adhuc apud se confessus fuit in iudicio dictus Rogerus de residuo pignorum predictorum, ut dicebat idem Johannes; prepositus vero Parisiensis, auditis parcium rationibus et confessionibus earundem, necnon depositionibus testium hinc inde productorum et tenore cujusdam littere Castelleti diligenter inspectis, condemnavit dictum Johannem ad reddendum predicto Rogero ducentas sexdecim libras Parisienses, et adjudicavit eidem domum predictam tanquam ypothecatam, necnon zonas, coclearia, circulum et monilia predicta tenenda, donec sibi de dictis ducentis sexdecim libris fuerit satisfactum, ipsumque Johannem in residuo dictarum summarum petitarum absolvit, condemnando predictum Rogerum ad reddendum eidem Johanni ypothecam et pignora predicta, prius tamen de dictis ducentis sexdecim libris eidem Rogero, ut premissum est, satisfacto; a quo iudicato, tanquam falso et pravo, utraque pars appellavit: Viso igitur ac diligenter inspecto dicto principali cause processu, per curie nostre iudicium, dictum fuit predictum prepositum bene iudicasse et dictas partes hinc inde male appellasse, et quod utraque pars hoc emendabit.

Martis post Sanctum-Georgium.

M. de Usco reportavit.

IX. Mota controversia, coram preposito Silvanectensi, inter Ysacum bellum et Johannem les Prevostes, ex una parte, et curatores seu administratores bonorum Templi, et specialiter Renarium de Credulio, civem Silvanectensem, in quantum eum tangit, ratione administrationis bonorum dicti Templi, sibi commisse in ballivia Silvanectensi, ex altera, super eo quod dicte mulieres dicebant se debere, jure hereditario, tanquam proximiores heredes, succedere Johanni de Mouret, defuncto, quondam earum patruo, in quadam mansura cum suis pertinentiis, sita ad niolendinum vadi de Clarois, juxta Compendium, quam mansuram dictus Johannes Mouret, tempore quo

vivebat et quo decessit, tenebat et possidebat, tamquam suum patrimonium proprium, et eandem masuram, cum suis pertinenciis, tradiderat Templariis ad certum tempus excolendam ad medietatem, eratque dictus Johannes in saisina, vel quasi, percipiendi medietatem fructuum dicte mesure a predictis Templariis; nichilominus dictus Renerius, ratione dicte administracionis, predictas Ysabellim et Johannam, que in bonis dicti patris sui, tamquam proximiores heredes, successerunt, in successione seu saisina dicte mesure, minus juste et sine causa racionabili, ratione dicte administracionis, impediēbat et perturbabat; quare petebant dicte mulieres dictum impedimentum amoveri: Auditis igitur dictis partibus super hoc, et inquesta super premissis, de mandato nostro, per dictum ballivum vel ejus commissarium, facta et curie nostre reportata, visa et diligenter examinata, per curie nostre judicium, dictum fuit impedimentum predictum per dictum Renerium, nomine quo supra, in dicta masura cum suis pertinenciis appositum, debere amoveri, et dictas mulieres in saisina seu possessione mesure predictę debere remanere.

Martis predicta.

M. R. de Briançon reportavit.

X. Cum procurator hominum ville de Anthoniaco, ab abbate et conventu Sancti-Germani de Pratis, a domino Rege et a quibusdam aliis dominis, vineas suas tenencium in territorio dicte ville, proposuisset, coram preposito Parisiensi, quod ipsi homines et eorum predecessores fuerant et erant in possessione et saisina, eciam a tanto tempore cujus contrarii memoria non existit, vindemiandi vineas territorii dicte ville quocienscumque tempus se offerebat et eisdem placebat suas vineas vindemiare, absque eo quod licenciam, de predictis ab aliquo petere vel eciam requirere tenerentur, nichilominus dicti abbas et conventus, seu alius de mandato eorum, indebite et de novo fecerunt seu fieri mandaverunt notorie quamdam generalem defensionem, tamquam judices dicti loci justiciando et justiciam ibidem exercendo, videlicet quod nullus vindemiaret vineas dicti

PHILIPPE IV.
1311.

territorii absque eorum licencia speciali, in grave dampnum et prejudicium dictorum hominum, necnon contra jus commune, libertatem et franchisiam predictorum, ac ipsos in sua possessione et saisina multipliciter et de novo impediendo et perturbando, quare requirebat procurator dictorum hominum predictam defensionem, per dictos religiosos factam, revocari et annullari, dictamque novitatem et impedimentum amoveri, ipsosque in sua saisina premisorum conservari; procuratore dictorum religiosorum ex adverso proponente, contra procuratorem dictorum hominum et suum procuratorium, quod ejus procuratorium erat minus sufficiens, et quod, virtute dicti procuratorii, non erat cum eo procedendum, plures rationes super hoc proponendo; petebat insuper procurator dictorum religiosorum quod, cum fere omnes habitantes et hospites dicti loci sint, ut dicebat, justiciabiles dictorum religiosorum, ac hereditagia, ratione quorum dicta vertitur controversia inter ipsos, situata sicut in dominio et justicia dictorum religiosorum et ab ipsis teneantur, curia et cognicio predictorum dictis religiosis reddatur, et quod dicti homines conquerentes ad eorum examen super hoc remittantur; parte adversa contrarium requirente et, inter cetera, dicente quod ipsi quasdam de dictis vineis sub domino Rege et ab ipso tenebant super quibus procuratores dictarum parcium petebant jus sibi fieri; quibus sic actis, predictus prepositus, per suum judicatum, pronunciavit quod cognicio dicte cause coram ipso in Castello remanebit, et quod, si dicti religiosi velint defendere causam predictam dictorum hominum conquerencium, dictus prepositus eos audiet, et partibus exhibebit, super hoc, justicie complementum, alioquin dictus prepositus deliberabit utrum requestam predictam dictorum conquerencium debeat adimplere; a quo judicato, tam quam falso et pravo, procurator dictorum religiosorum ad nostram curiam appellavit: Auditis igitur super hoc dictis partibus et visis processibus antedictis, per curie nostre judicium, dictum fuit predictum prepositum bene judicasse et procuratorem dictorum religiosorum male appellasse, et quod ipse hoc emendabit.

Martis post Sanctum-Georgium.
M. R. de Briançon reportavit.

PHILIPPE IV,
1311.

XI. Lite mota, coram ballivo episcopi Parisiensis, inter magistrum Guillelmum de Remis, ex una parte, et Symonem de Insula ac Guillelmum de Calais, garandum dicti Symonis, ex altera, super eo quod dictus magister Guillelmus petebat sibi adjudicari dominium et proprietatem cujusdam domus, site in vico Sancti-Germani Autissiodorensis, inter duas ruellas, que fuit defuncti Roberti le Coutier, quam domum dictus Symon tenebat et possidebat, et quam domum dictus magister Guillelmus dicebat sibi donatam fuisse a defuncto Guillelmo Flamingo; dictis Symone et Guillelmo in contrarium dicentibus quod dominium et proprietas dicte domus non ad dictum magistrum Guillelmum, sed ad dictum Symonem pertinebat, et quod nullum jus habebat dictus magister Guillelmus petendi eandem domum, virtute dicte donacionis, cum de re litigiosa facta fuisset, ut dicebant; cognito igitur de dicta causa per dictum ballivum, seu commissarium ab eo super hoc specialiter deputatum, idem ballivus, vel ejus commissarius, trium partium dicte domus proprietatem adjudicavit eidem magistro Guillelmo, cum certo honore census, dictos defensores in reliqua parte, per idem judicium, ab impetitione dicti magistri Guillelmi absolvendo; a quo quidem judicato, tamquam a falso et pravo, ad nostram curiam extitit appellatum per dictos Symonem et Guillelmum; Auditis igitur dictis partibus in curia nostra, in causa appellacionis predictæ, visoque processu dicte cause principalis, quia inventum est, per eundem processum, quod lis pendebat inter dictum defunctum Guillelmum Flamingum, qui dicitur dictam donacionem fecisse, et dictos Symonem ac Guillelmum de Calais, super dicta domo, in curia dicti episcopi, tempore quo dicta donacio dicitur facta fuisse, et sic dictam rem donatam tunc esse litigiosam, per curie nostre judicium, fuit dictum predictum ballivum, vel ejus commissarium, in quantum contra dictos defensores judicavit, male judicasse, et ipsos bene appellasse; et, quia dic-

PHILIPPO IV.
1311.

tus ballivus iudicatum predictum non dedit, sed quidam commissarius quem ipse; de consensu dictarum parcium, super hoc deputaverat, curia nostra emendam, super hoc, dicto ballivo, ex causa, remisit.

Martis predicta.

Creci reportavit.

XII. Lite mota, in curia nostra, inter maiorem, scabinos et habitatores ville de Gravelignes; nomine communitatis dicte ville, ex parte una, et maiorem et scabinos ville Sancti-Audomari, ex altera, super eo quod dicti maior et scabini de Gravelignes dicebant se et habitatores dicte ville esse in saisina aucendi et reducendi, per terram et per aquam, bona sua, mercando vel alias ad villam et a villa Sancti-Audomari, et ea ibidem suscipiendi et deponendi seu onerandi et deonerandi libere, absque solucione costume, assisie seu alicujus redibencie, et quia illi de Sancto-Audomaro quosdam habitatores ville de Gravelignes gagiaverant, quia costumam seu assisiam sibi solvere non volebant, petebant manum nostram in dicta gagiacione appositam amoveri, et gagia per nos sibi recredita eisdem liberari, et in sua saisina eosdem conservari, parte adversa contrarium in predictis asserente, et ad hoc plures rationes, tam de jure quam de facto, proponente: Visa igitur inquesta super hoc de mandato nostro facta et diligenter examinata, quia per dictam inquestam constat maiorem et scabinos de Sancto-Audomaro intencionem suam probasse sufficiencius quam maiorem et scabinos dicte ville de Gravelignes in predictis, per curie nostre iudicium, dictum fuit quod maior et scabini de Sancto-Audomaro tenebuntur et servabuntur in saisina sua levandi quamdam redibenciam solummodo, que vulgariter mala-tolta seu assisia nominatur ab habitatoribus ville de Gravelignes, pro quibuscumque mercaturis suis emptis seu venditis in villa Sancti-Audomari seu in territorio ejusdem ville, quocienscumque dicta mala-tolta seu assisia dictis majori et scabinis concessa fuerit ab illo qui concedere potest, et quod gagia que super illos de

Gravelignes capta fuerunt, ob causam predictam, que in manu nostra, propter debitum parcium, erant posita, majori, et scabinis de Sancto-Audomaro liberabuntur, reservata tamen in premissis majori, scabinis et habitatoribus ville de Gravelignes questione proprietatis.

Martis post Sanctum-Georgium

M. H. de Sancto-Paulo reportavit.

PHILIPPO IV.
1313.

XIII. Cum proposuisset, in curia nostra, Petrus Porcherii de Marinis, contra Robertum de Hunal, prepositum Pontisare, quod ipse compulit dictum Petrum compromittere in ipsum pro quadam injuria dicta Johanni Guillemier a filio dicti Petri, et condemnnavit dictum Petrum, pro expensis prandii quod habuerunt simul, in sex libris, et dicto Johanni in decem libris pro emenda, et dicto preposito in sex florenis, non auditis rationibus dicti Petri et filii sui. Item, quod dictus prepositus extorsit a dicto Petro octo libras per violenciam et minas suas. Item, quod ipse extorsit centum solidos a dicto Petro invito, et ipso existente in prisione sua, et oportuit dictum Petrum solvere viginti et quatuor libras, pro usuris dictorum centum solidorum. Item, quod ipse extorsit a dicto Petro unam summam avene et unum dolium vini et duodecim anceres. Item, quod dictus prepositus fecit poni in prisione et in fossa dictum Petrum injuste, quando scivit ipsum habuisse arrestum pro se in curia nostra. Item, proposuit dictus Petrus contra Johannem le Peletier de Chars et filium suum, servientes prepositure Pontisare, quod ipsi fecerunt sibi plura dampna, et plures injurias eidem, intulerunt, et quod, pro predictis dampnis et injuriis dicto Petro illatis a dictis preposito et servientibus, dampnificatus fuit idem Petrus usque ad valorem centum librarum et ultra, predictis preposito et servientibus omnia predicta negantibus, et in contrarium asserentibus se fecisse juste quicquid ipsi fecerunt in predictis: Facta inquesta super predictis, de mandato curie nostre, visa et diligenter examinata, auditis rationibus hinc et inde propositis, quia, inventum est dictum Petrum Porcherii non probasse intencionem suam, dicti prepositus et servientes,

PHILIPPE IV.
1311.

per curie nostre iudicium, fuerunt absoluti ab omnibus supradictis.
Martis predicta.

M. Pasquierius reportavit.

XIV. Cum Petrus Natalis de Biterris, cum litteris domini Regis, pro quibusdam ipsius negociis nuper ad partes Agenesii destinatus, in curia nostra proponeret, contra Bernardum de Devezia, civem Agenensem, quod dictus Bernardus inobediens et rebellis in multis fuerat mandatis factis eidem, ex parte domini Regis, per eundem Petrum, et plures inobedientias et rescussas fecerat contra ipsum, quare petebat eundem Bernardum, per capcionem corporis et bonorum, compelli ad emendandum domino Regi et sibi inobedientias et rescussas predictas; dictus vero Bernardus, suas defensiones pretendens contra predictas inobedientias et rescussas, contra dictum Petrum proposuit quod idem Petrus, sine causa rationabili, et post appellacionem ad dominum Regem ab ipso interpositam, multa gravamina eidem intulit et de bonis suis injuste cepit, et secum portavit decem et septem pecias cythorum et scutelarum argenti, in valore sexaginta librarum Turonensium et ultra. Item, quinque pecias pannorum de-Flandria, in valore ducentarum librarum Turonensium, et quatuor libras monete Ernaudinorum, in valore sexaginta quatuor solidorum Turonensium, et plura alia dampna intulit eidem, ut dicit, per potenciam commissionis sue, que ipse estimat ad duo millia librarum Turonensium, et quod idem Petrus ab inimicis capitalibus dicti Bernardi recepit et habuit ducentas libras Turonenses ut eundem Bernardum sic male tractaret, requirens idem Bernardus dictum Petrum compelli ad reddendum sibi predictas res ablatas vel earum valorem et ad resarciendum sibi dampna predicta, et ipsum, pro tantis excessibus competenter puniri; dicto Petro plures rationes in contrarium proponente, et dicente quod illa que ipse de bonis dicti Bernardi habuerat, illa ceperat pro suis expensis faciendis: Tandem, auditis hinc inde propositis, et visis litteris et instrumentis exhibitis hinc et inde, et audita dicti Petri confessione, que

talīs est: Pierre Nadal confessa, en la presence dou prevost de Paris et Raoul de Pereaus, clerck nostre seigneur le Roy, envoyez de la court le neufviesme jour de mars, l'an trois cens unze, que il avoit pris des biens Bernard de la Deveze, dont il avoit fait inventoire, cinq draps, trois d'Ippe, c'est assavoir deuz bleus et ung rouge et ung vert de Carcassonne et ung de Bruges, que l'on appelle Pifart, si comme il croit, engagiez par ledit Pierre a Tholouse, chieus un home dont il ne set le non, pour einquante cinq livres de fort, et a dix livres d'usure. Item, treize mars d'argent blanc en escuelles et en henaps, engagiez doudit Pierre chieus Pierre le Peletier d'Agen, pour quarante livres, senz usure; et ces choses il dit que il prist quant son argent fut failli, pour paier tabellions et autres sergenz pour la besoigne; per arrestum nostre eurie, dictus Bernardus a predictis inobedienciis et rescussis sibi; per dictum Petrum impositis, fuit sentencialiter absolutus; et quantum ad alia per eundem Bernardum, contra dictum Petrum proposita, dictus Petrus, per idem arrestum, condemnatus fuit ad reddendum eidem res predictas dicti Bernardi, quas ipse Petrus confessus fuit se, sicut premissum est, habuisse, vel earum valorem, et ad reddendum eidem dietarum rerum non confessatarum et ablatarum, de quibus constare poterit, residuum vel earum valorem, et ad resarciendum eidem dampna cetera sibi per hoc minus racionabiliter illata, de quibus constabit, per inquestam de plano super hoc, vocatis partibus, faciendam, et precepit insuper curia quod de predictis ducentis libris per dictum Petrum, ut premissum est, ab inimicis dicti Bernardi receptis et habitis, vocatis quorum interest veritas inquiratur; ad illum finem quod dicta pecunia fisco regio, si et prout racionabile fuerit, applicetur, et quod dictus Petrus in Castelleto, Parisius, teneat prisonem, quousque dictas res, Bernardo predicto per eum ablatas et per eum confessatas, ipse Petrus reddiderit, vel earum valorem, aut idoneam de reddendo dederit cautionem.

Jovis post Oculi mei.

Dominus J. de Voyssi reportavit.

PHILIPPE IV,
1311.

Iste processus fuit iterato visus et iudicatus in parlamento trecentesimo decimo sexto, et est processus in sacco dicti parlamenti.

Sequitur tenor commissionis super hoc facte.

Philippus, etc. senescallo Tholose salutem: Cum, per arrestum nostre curie in presenti parlamento factum, Petrus Natalis de Biterris condemnatus fuerit ad reddendum Bernardo de Devezia, civi Agonensi, tam res ipsius Bernardi quas idem Petrus injuste cepit et secum portavit, videlicet, tam confessatas quam non confessatas, de quibus constare poterit, vel earum valorem, et ad resarciendum eidem dampna cetera sibi per hoc minus rationabiliter illata, de quibus constabit, per inquestam de plano super hoc, vocatis partibus, faciendam, et precepit insuper curia nostra quod de ducentis libris, per dictum Petrum ab inimicis dicti Bernardi receptis et habitis, ut dicitur, vocatis quorum interest, veritas inquiratur, ad illum finem quod dicta pecunia nobis, si et prout rationabile fuerit, applicetur, prout hec omnia premissa, in arresto predicto, videbitis plenius contineri, mandamus et committimus vobis, quatinus, viso dicto arresto, et ejus tenore servato, per vos, vel per alium ydoneum ad hoc a vobis deputandum, vocatis dictis partibus et aliis evocandis, de predictis omnibus inquiratis cum diligencia veritatem; inquestam quam inde feceritis, sub sigillo vestro clausam, nostre curie remisuri, ad diem senescallie vestre futuri proximo parlamenti, partes ad ipsam diem inibi adjornando, eandem judicari visure, curiam nostram certificando, per vestras litteras, de adjornamento predicto; et in predictis ab omnibus vobis pareri volumus et mandamus. Datum Parisius, sub sigillo Castelleti, in absentia magni sigilli nostri, die sexta aprilis, anno Domini millesimo trecentesimo duodecimo.

XV. Cum inter Johannem de Falevi, domicellum, ex una parte, et Radulphum de Nigella, patrum suum, ex altera, mota questione super saisina bonorum que quondam fuerunt defunctorum comitis Pontivi et Johannis, ejus primogeniti, patris dicti domicelli, fratrisque dicti Radulphi, per curie nostre nostre judicium, in novissime preterito

parlamento, dictum fuisset, inter cetera, quod dicto Radulpho quinte partis feudorum Viromandie, de quibus decessit saisitus comes predictus, deliberabitur saisina, dictusque Radulphus, virtute iudicati predicti, peteret sibi deliberari quintam partem quadringentarum librarum terre feodaliū, quas dictus Johannes, nepos ejus, tenet apud Royam et granchias et pertinencias dictorum locorum; que fuerunt defuncti comitis predicti, quasdam ad hoc rationes et consuetudines allegando et dictum iudicatum exhibendo; dicto nepote plures rationes et consuetudines in contrarium proponente: Tandem, auditis hinc inde propositis et inquisita veritate super predictis consuetudinibus, et visa inquesta, partibus vocatis, super hoc facta, visoque iudicato predicto, per chrie nostre iudicium, dictum fuit quod dictarum quadringentarum librarum terre quinte partis saisina dicto Radulpho deliberabitur, secundum dicti iudicati prioris tenorem, et declaravit curia nostra, per inquestam predictam, maxime cum deposicionibus testium in ea productorum dicte partes se dixerint velle stare, quod dictarum quadringentarum librarum terre feodaliū, que sunt in Viromandia, de consuetudine Viromandie, dictam quintam partem dictus Radulphus ad vitam suam tantummodo debet habere, hoc eciam excepto quod, secundum consuetudinem Viromandie, domorum feodaliū in dicta terra sitarum dictus Radulphus quintam partem non habebit.

Lune post Letare Jerusalem.

Dominus J. de Voyssi reportavit.

XVI. Processus inter Symonem de Poissiac, militem, et Symonem de Villaribus, annullatus, prout continetur in rotulo hujus parlamenti.

XVII. Processus inter monachos Trenorchenses et Guillelmum Prepositi, Trenorchensem domicellum, annullatus, prout continetur in rotulo hujus parlamenti.

XVIII. Super eo de quo decanus et capitulum ecclesie Sancti-

PHILIPPE IV.
1311.

Quintini in Viromandia conquesti fuerunt, videlicet quod Baldoy-
num de Grivenne, eorum clericum et servientem, ut dicebant, Johan-
nes de Suessionibus, prepositus Rogonis de Hangesto, militis, injuste
ceperat et plures injurias eidem intulerat in prejudicium, ut dicitur,
decani et capituli predictorum, et pendente causa in curia nostra inter
decanum et capitulum ac militem supradictos, inquesta per ballivum
Viromandensem et ejus adjunctum, virtute litterarum domini Regis,
facta, visa et diligenter examinata: Per curie nostre judicium dictum
fuit quod in inquesta predicta nichil inventum est sufficienter proba-
tum propter quod aliqua emenda per dictum prepositum fieri debeat
decano et capitulo predictis; sed si dictus Baldoyus, qui dicitur
fuisse vilenatus, super hoc conqueri voluerit, precepit curia ballivo
predicto quod eidem, vocatis partibus, faciat justicie complementum.
Sabbati post Sanctum-Mathiam, apostolum.

XIX. Cum dominus de Ferthencourt, coram preposito de Foilleyo,
petitionem suam secisset, contra Johannem de Kaveron de quingentis
libris Pariensibus in rebus hereditariis implicandis, et de mille et
ducentis libris, ratione fructuum et exituum dictarum rerum here-
ditariarum, et auditis hinc inde propositis et visis dictarum partium
rationibus in scriptis traditis, dictus prepositus, per suum judicatum,
absolvisset dictum Johannem a predicta petitione, idem dominus ab
hujusmodi judicato, tamquam a falso et pravo, ad ballivum Ambia-
nensem appellavit; qui ballivus, in dicta appellacionis causa proce-
dens, auditis dictis partibus et visis iterato rationibus predictis, per
suum judicatum confirmavit dicti prepositi judicatum predictum;
a cujus ballivi judicato, tamquam falso et pravo, dictus dominus
iterato ad nostram curiam appellavit: Auditis igitur dictis partibus in
causa appellacionis predictae et visis processibus antedictis, per curie
nostre judicium, dictum fuit predictos prepositum et ballivum bene
judicasse, et dictum dominum male appellasse et quod ipse hoc
emendabit.

Jovis post Letare Jerusalem.

XX. Cum in curia de Gysencourt, per homines domine de Croy-silles, judicantes in dicta curia, viso processu facto inter Stephanum de Biauviler, scutiferum, ex una parte, et dominum dicte curie, ex altera, super eo quod dictus scutifer requisierat quod dictus dominus eundem reciperet ad homagium suum de terra dou Kesnel, que fuerat matris sue, ut dicebat, visisque rationibus, ex parte Jacobi de Mori, militis, exhibitis, per quas ipse nitebatur defendere dictum dominum ne facere teneretur requestam predictam; dicto scutifero e contrario; pluribus rationibus, proponente quod, secundum processum super hoc habitum inter dictas partes, predicti militis rationes non debebant admitti, predicti homines, per suum iudicium, pronunciassent quod dictus miles, qui sufficienter requisitus fuerat quod dictum dominum contra dictam requestam defenderet, et hoc facere tunc noluerat, nimis tarde modo veniebat ad dictum dominum defendendum; et quod ejus rationes quas ipse modo proponebat non debebant admitti; a quo iudicato, tamquam falso et pravo, dictus miles ad dictum Regem appellavit : Auditis igitur partibus predictis in causa dicte appellacionis et visis processibus predictis curie nostre traditis, per curie nostre iudicium, dictum fuit predictos homines bene iudicasse et dictum militem male appellasse, et quod ipse hoc emendabit.

Lune ante Ramos Palmarum.

XXI. Lite mota, in curia nostra, inter abbatem et conventum Regalis-Montis, ex parte una, et Johannem de Hanecourt, castellanum Thorote, ex altera, super eo quod dicti religiosi dicebant se esse in saisina ducendi, per cheminos et districtus dicti castellani, bona sui monasterii libere et absque prestacione pedagii, pontanagii seu alterius costume, quare petebant pignora capta per dictum castellanum, pro pedagio quod volebat exigere de quibusdam bonis que dicti religiosi duci faciebant in quadam navi, dictos religiosos in saisina sua libertatis predictae et de novo indebite perturbando; de quibus pignoribus facta fuit recredencia ipsis religiosis, per ma-

PHILIPPE IV,
1311.

num Regis, ad plenum sibi liberari; dicto castellano in contrarium dicente quod ipse erat in saisina exigendi pedagium et pontanagium de omnibus bonis que ducbantur per terram et aquam, per districtus ejusdem, et gagiandi omnes transeuntes per dictos districtus absque prestacione predicta et specialiter de bonis pertinentibus ad dictos abbatem et conventum, quare petebat prisias factas de bonis ipsorum religiosorum, occasione pedagii seu pontanagii non soluti, per dictum castellanum, de quibus facta est recredencia per manum domini Regis, propter oppositionem ipsorum religiosorum, sibi restitui ad hoc ut possit gaudere saisina sua predicta: Inquesta super hoc facta et ad curiam nostram ad judicandum reportata, visa et diligenter examinata, quia inventum est dictum castellanum sufficienter probasse saisinam suam predictam, et nichil de saisina predicta dictorum religiosorum fore probatum, per curie nostre judicium, fuit dictum quod bona capta per dictum castellanum, de quibus facta est recredencia, per manum nostram, eisdem religiosis, dicto castellano restituentur, ut possit gaudere saisina sua predicta contra dictos religiosos, questione proprietatis eisdem religiosis super hoc reservata.

Martis post Sanctum-Georgium.

Greci reportavit.

XXII. Cuni inter Guillelmum Pizdoe, suo et Marie, uxoris sue, nomine, ex una parte, et Johannem Lebreton, pelliparium, cives Parisienses, ex altera, coram Parisiensi preposito, lis mota fuisset, ratione cujusdam pacis inter dictas partes concordate et firmate, ut dicebatur, super debato inter dictas partes pendente, ratione successionis defuncte Johanne, quondam uxoris dicti Johannis, sororisque dicte Marie, et super tenore dicte pacis, de cujus forma dicte partes discordabant inter se, concordatum fuisset inter eas, pro bono pacis, quod Guillelmus de Marcelliaco, miles domini Regis, Reginaldus Barboti senior, et Johannes Anici de Cormeilles, ex parte dicti Guillelmi Pizdoe, nomine quo supra electi, Stephanus Barbete, Stephanus Marcelli et Johannes Genciani, ex parte dicti Johannis le Breton

electi, necnon Petrus Marcelli, tanquam communis amicus, concorditer ab ambabus partibus predictis electus, super tenore et forma dicte pacis audirentur, et quod quicquid dicte septem persone, vel major pars earum, super dicto tenore concorditer testificarentur, et dicerent, firmiter a dictis partibus teneretur, et super hoc dictis partibus darentur littere sub sigillo Castellæ; et, post predicta, coram dicto preposito certa die comparentibus dictis partibus et per eas recitatis premissis, dictus prepositus, a dictis septem personis iuramento recepto de dicenda super tenore et forma dicte pacis et concordie veritate, et audita diligenter super hoc eandem relatione et depositione, et deinde certa die coram dicto preposito ad audiendum jus in causa predicta dietis partibus assignata, et ad dictam diem comparentibus in iudicio dictis partibus, et jus sibi super hoc fieri requirentibus instanter, dictus prepositus, visa depositione dictarum septem personarum, et habito super hoc consilio diligenti, per suum iudicatum pronuntiasset quod partes predictæ, videlicet dictus Guillelmus Pizdoe et Maria, ejus uxor, pro se, ex una parte, et Johannes le Breton, pro se, ex altera, super debato predicto concederent et acorderent in iudicio coram se litteras sub sigillo prepositure Parisiensis et sub forma que sequitur, in hæc verba: « A touz ceus qui ces lettres verront, Jehan Ploibault, garde de la prevoste de Paris, salut: Saichent tuit que par devant nous viudrent en jugement Guillaume Pizdoe, prevost des marcheurs, et Marie, sa fame, d'une part, et Jehan le Breton, pelotier et bourgeois de Paris, d'autre part, et recognurent que, comme desceors eust este entre euls, pour cause de la succession feu Jehanne, fame jadis dondit Jehan et seur de ladite Marie, traitie et acorde est entre lesdites parties que, pour cause des muebles de la succession de ladite Jehanne, ledit Jehan a promis a paier audit Guillaume et a sa fame huit cenx livres paris, c'est assavoir quatre cenx livres du terne de la Touz-Sainz darreneement passee et quatre cenx livres a la Nativite saint Jehan-Baptiste prochain venant, et pour tant ont ledit Guillaume et sa fame renoncie a touz les muebles qui furent a ladite Jehanne, et quite audit

PHILIPPE IV.
1311.

Jehan tout le droit qu'il povoient avoir esdiz muebles, et parmi ce acorde est que ledit Jehan paiera les debtes que il et ladite feu Jehanne, sa fame, devoient ou temps de sa mort, et les lais aussi que ladite Jehaune fist, et en a promis a acqniter et delivrer ledit Guillaume et sa fame, excepte la rente a amortir que elle a laissie a certains lieus a fonder chapeles a prier pour l'ame de lui. Toutes les choses desus dites ont lesdites parties promis a tenir par la foy de leurs cors, et de non venir encontre sus l'obligacion de tout leurs biens; ce fu dit et prononcie par nous le samedi apres la Chandeleur, l'an mil trois cenx et onze. » *Predicto judicato per dictum prepositum sic pronunciato, dictus Johannes ab ipso, tamquam falso et pravo, ad nostram curiam appellavit; Constitutis igitur dictis partibus in nostra curia in causa appellacionis predictæ, et auditis hinc inde propositis, visisque dicto processu, dictarum septem personarum depositionionibus et judicato predicto, per curie nostre judicium, dictum fuit predictum prepositum bene judicasse et dictum Johannem male appellasse, et quod ipse hoc emendabit.*

Martis post Sanctum-Georgium.

Thibotot reportavit.

XXIII. Cum Agatha la* Petite, alias dicta la Beguine, requireret porcionem hereditatis que, ex successione paterna, sibi advenerat, ut dicebat, per Emnelotam, filiam suam, alienatam et venditam Johanne la Basse, pro sexaginta solidis Turonensibus duntaxat, que sexaginta libras et amplius valebat, ut dicebat, sibi deliberari, nosque pluries ballivo Constanciensi mandassemus ut, vocatis evocandis, inquireret super hoc veritatem et faceret justicie complementum, et demum, quia dicta Agata tociens sollicitaverat curiam nostram, dicens quod, in prosecutione hujusmodi negotii, totam suam substantiam devastarat, ad evitandum ipsius tedium, mandassemus inquestam super hiis que proponebat et rationibus partis adverse fieri et nostre curie reportari, et partes, ad videndum eam judicari, ibidem adjoinari : *Auditis igitur in curia nostra dictis partibus, et visa in-*

questa super hoc facta ac pluribus judicatis tam in placitis quam in assisia contra dictam Agatham super hoc factis et habitis, per curie nostre judicium, pronuntiatum fuit quod dicta Agatha amplius non admittetur ad suam petitionem predictam, et quod dicta judicata in suo robore remanebunt, et super hoc imposuit curia nostra silentium perpetuum Agathe predictæ.

Lune ante Ascensionem Domini.

Crepon reportavit.

PHILIPPE II.
1317.

XXIV. Lite mota, coram preposito Parisiensi, inter Jacobum Boucelli, ex una parte, et abbatem et conventum Sancte-Genovefe Parisiensis, ex altera, super eo quod dictus Jacobus dicebat quod dicti abbas et conventus erant sibi obligati in novem modis et decem sextariis frumenti boni et legalis, ad mensuram Parisiensem, ad sex denarios prope melioris frumenti quod inveniretur in foro Parisiensi, et quod dictum bladum, cum omnibus dampnis ad mensuram predictam, dicto Jacobo vel ejus certo mandato, bona fide, sub obligatione omnium bonorum suorum temporalium, solvere et reddere promiserunt quocienscumque a dicto Jacobo vel ejus certo mandato forent requisiti, et quod dicti religiosi de dicto frumento solvendo, tempore competentis, fuerunt requisiti, et satisfacere noluerunt dicti religiosi de frumento predicto, quare petebat dictus Jacobus, contra dictos religiosos, certa bona et loca temporalia dictorum religiosorum, de quibus facta est monstra, que ipse dicebat sibi esse obligata, nomine ypothece, pro debito supradicto, sibi per predictum prepositum tradi et deliberari pro dicto debito exspectanda; procuratore dictorum religiosorum plura ex adverso declinatorie proponente, ad illum finem quod dictus prepositus de predictis non cognosceret et quod cognicio dicte cause ad eorum examen remitteretur, maxime cum dicant dicti religiosi omnimodam jurisdictionem dictorum locorum et honorum, de quibus facta est monstra, vel saltem aliquorum ex ipsis, ad eos pertinere; auditis rationibus utriusque partis, per dictum prepositum judicatum fuit quod cognicio dicte cause in

PHILIPPE IV.
1301.

Castelletto remanebit; a quo iudicato, tamquam falso et pravo, procurator dictorum religiosorum ad nostram curiam appellavit: Visi igitur rationibus et processibus utriusque partis, per curie nostre iudicium, dictum fuit predictum prepositum bene iudicasse et procuratorem dictorum religiosorum inale appellasse, et quod ~~osi~~ religiosi hoc emendabunt.

Veneris ante Penthecosten.

M. R. de Briçon reportavit.

XXV. Lite mota, coram preposito episcopi Parisiensis, inter Nicolaum dictum le Pinguier, nomine suo et Nicolae, ejus uxoris, ex parte una, et Thomassam, relictam defuncti Galteri le Barbier, ex altera, super eo quod dicebat dictus Nicolaus quod magister Rogerus Pastorellus, clericus, quamdam domum, sitam Parisius, in vico Sancti-Salvatoris, cum quodam giardino eidem contiguo, cum pertinentiis eorundem de quibus facta fuerat ostensio, quos ut suos tenebat et possidebat, dictus magister Rogerus, eidem Nicolao, pro se, uxore sua, heredibus suis et causam ab ipsis habentibus et habituris, vendiderat, tradiderat et in possessionem per dominum loci induci fecerat eorundem, pro precio viginti librarum Parisiensium, de quibus eidem satisfactum fuerat, prout in quibusdam litteris Castelleti, super dicta vendicione confectis, dicebat dictus Nicolaus plenius contineri. Item, dicebat dictus Nicolaus quod dicta Thomassa, que dictam domum, cum ejus pertinentiis, a dicto magistro Rogero ad locagium tenuerat, dictum Nicolaum, ad predictam domum venientem ut, ea, tam in possessione quam in proprietate, ex causis predictis, ut dominus uteretur, non admisit, et dictam domum ab eodem, tanquam domino, pluries requisita exire et eidem dimittere, minus justo et sine causa rationabili recusavit, quare petebat dictus Nicolaus predictam domum, cum dicto giardino et appendiciis eorundem ad se, tanquam dominum, in possessione et proprietate, ex causis predictis pertinere debere per sententiam dicti prepositi declarari, et dictam Thomassam a dicta domo expelli; dicta Thomassa in con-

trarium, multis rationibus, proponente dictum Nicolaum ad premissa petenda non debere admitti, et dictam domum ex justo et legitimo titulo; videlicet ex causa donacionis a dicto magistro Rogero eidem vel ei a quo causam habet, longe ante dictam vendicionem factam, pertinere, et se, ex dicto titulo, esse et per tantum tempus fuisse in saisina dicte domus et pertinenciarum ejusdem, quod sufficere debebat et sufficit ad verum dominium et possessionem retinendum, quare dicebat dicta Thomassa se ab impetitione dicti Nicolay, per sententiam dicti prepositi, [debere] super hoc absolvi; qui prepositus, auditis dictis partibus, dictam domum, cum suo jardino et eorum appendenciis, ad dictum Nicolaum, tamquam dominum, ex causis predictis, pertinere, non obstantibus propositis ex adverso, per suum judicium declaravit; a quo judicato, tamquam falso et pravo, dicta Thomassa ad ballivum dicti episcopi appellavit; qui ballivus, per suum judicium, sententiam dicti prepositi confirmavit; a quo judicato, tamquam a falso et pravo, dicta Thomassa ad nostram curiam appellavit: Visis igitur, per curiam nostram, actis et processibus dicte cause, deposicionibus testium et litteris in modum probacionis a partibus productis plenius intellectis, quia inventum est dictam Thomassam, ex legitimo titulo, in possessione dicte domus, jardini et pertinenciarum ejusdem, longe ante dictam vendicionem factam de premissis eidem Nicolao, extitisse, per curie nostre judicium, dictum fuit dictos prepositum et ballivum male judicasse, et dictam Thomassam bene appellasse, et ipsam in possessione premissorum remanere debere, et quod dictus ballivus hoc emendabit.

Veneris ante Pentecosten.

Roya reportavit.

XXVI. Lite mota, coram preposito Aurelianensi, inter procuratorem nostrum, ex parte una, et Lancelotum Barat, militem, ex altera, super eo quod idem procurator, nostro nomine proponebat quod dictus miles indebite nitebatur levare quandam costumam a mercatoribus ementibus et vendentibus animalia in mercato Aurelianensi,

Philippe IV.
1311.

asserens dictus procurator omnes mercatores in dicto mercato ementes et vendentes esse et fuisse semper francos, liberos et immunes ab omni costuma, solvendo nobis et episcopo Aurelianensi certam costumam nobis et prefato episcopo ab antiquo debitam et per gentes nostras vel dicti episcopi levare consuetam, nosque esse et fuisse semper in saisina tenendi et gardiandi omnes mercatores, ementes et vendentes animalia in mercato predicto, francos et liberos ab omni alia costuma; quare petebat procurator predictus declarari ipsos mercatores in dicto mercato ementes animalia vel vendentes, francos esse liberos et immunes ab omni costuma, solvendo costumam, ut premititur, nobis et episcopo prefato debitam, et quod costumam quam dictus miles levare a mercatoribus, in predicto mercato animalia ementibus et vendentibus nitebatur, caderet omnino, et quod ipse compelleretur reddere viginti libras vel circa quas ipse levavit a dictis mercatoribus, occasione predicta, a duobus annis citra. Item quod cessaret impedire, turbare seu inquietare mercatores predictos in dictis libertate et franchisia suis et nos in saisina nostra predicta, dicto milite ex adverso dicente se et suos predecessores esse et fuisse in saisina habendi et levandi certam costumam a mercatoribus de extra episcopatum Aurelianensem venientibus, ementibus et vendentibus in predicto mercato animalia, per tantum temporis quod sufficit ad jus saisine querende; quare petebat idem miles turbationem, impedimentum et manum nostram in dicta saisina appositos per gentes nostras indebite, ut dicebat, amoveri et permitti ipsum libere sua predicta saisina gaudere; tandem prepositus predictus, auditis rationibus hinc inde propositis, visisque ac diligenter inspectis depositionibus testium ab utraque parte super hoc productorum super premissis, iudicavit dictam costumam, per dictum militem aliquandiu levatam, debere omnino cadere, et mercatores, in dicto mercato ementes animalia et vendentes, francos super hoc et liberos remanere; a quo iudicato, tanquam falso et pravo, dictus miles ad ballivum Aurelianensem appellavit; quod iudicatum postmodum idem ballivus confirmavit; a qua confirmatione, tamquam falsa et prava, miles predictus secundo ad nostram

curiam appellavit : Auditis igitur dictis partibus, in curia nostra, in causa appellacionis predictæ, et viso et diligenter examinato dicte principalis cause processu, per curie nostre iudicium, fuit dictum prepositum et ballivum predictos bene iudicasse et ipsum militem male appellasse, et quod ipse hoc emendabit.

Veneris ante Pentecosten.

J. de Usco reportavit.

XXVII. Lite mota, coram preposito Parisiensi, inter Vincencium de Nigro et ejus uxorem, ex una parte, et magistrum Johannem Brunelli, ex altera, super eo quod idem Vincencius, suo et uxoris sue nomine, proponebat quod compromissum factum fuerat in certos arbitros, a dictis partibus communiter electos, pena et juramento vallatum, de quadam controversia inter eos orta super tribus arpensis vinearum uno quarterio minus, sitarum apud Baigneux, Saint-Eblant et sex et quinquaginta solidis et sex denariis annui census, sitis Parisius, videlicet quadraginta solidis sitis supra quadam domo sita in vico Sancti-Germani, in qua habitant monachi de Regali-Monte, et sexdecim solidis sex denariis sitis supra domo que fuit Johannis dicti Aquart, in vico qui ducit de Ferronaria ad crucem don Tiroer, in cuneo alle pellipariorum; qui quidem arbitri suscepto in se onere dicti compromissi, presentibus dictis partibus et sententiam ferri petentibus, pronunciaverunt quod vinee et census predicti essent communes inter partes predictas et ad quamlibet ipsarum, pro parte media, pertinerent, nulla sufficienti contradicione seu reclamacione super hoc sequuta; quare petebat idem Vincencius, nomine quo supra, dictas res dividi, et partem dimidiam cuilibet eorum assignari, juxta dictorum sententiam arbitrorum, cum ipse nollit, ut dicebat, amplius in dicta communione remanere; dicto magistro Johanne se, multis rationibus, in contrarium defendente et dicente arbitrorum predictorum sententiam non valere, nec ex ea divisionem fieri debere; tandem, auditis super hoc rationibus parcium predictarum, visisque depositionibus testium, et inspectis tenoribus instrumentorum pro-

PHILIPPE IV,
1311.

ductorum hinc inde, dictus prepositus, comperto compromissum predictum factum fuisse de omnibus rebus predictis, pena et juramento vallatum, pronunciavit dictas vineas et censum inter partes predictas debere dividi, et partem dimidiam earum cuilibet assignari; a quo iudicato, tamquam falso et pravo, dictus magister Johannes ad nostram curiam appellavit: Viso igitur ac diligenter inspecto dicte principalis cause processu, per curie nostre iudicium, fuit dictum prepositum predictum bene iudicasse et dictum magistrum Johannem male appellasse, et quod ipse hoc emendabit.

Veneris ante Pentecosten.

M. G. de Usco reportavit.

XXVIII. Lite mota, coram preposito Parisiensi, inter Cante Bonfantin, ex parte una, et Guillelmum Gasconis, vecturarium, ex altera, super eo quod dicebat dictus Cantes, contra dictum Guillelmum, quod dictus Guillelmus, in civitate Parisiensi, ab ipso receperat et habuerat sexaginta quatuor trossellos pannorum valoris decem millium librarum, ducendos, per dictum Guillelmum cum animalibus suis propriis, suis sumptibus et expensis, de Parisius ad civitatem Saone-supra-Mare, videlicet quolibet trossello pro decem libris Turonensibus, quas habuerat et receperat dictus Guillelmus ab ipso, ut dicebat; dicebat etiam quod sufficienter conventum fuerat inter eos, in dicto contractu, quod dictus Guillelmus, mediante dicto precio, dictos trossellos sanos et integros duceret recta via de Parisius apud Matisconem et de Matiscone per terram Sabaudie directe usque ad Montem-Colli-de-Argentaria, et per terram regis Roberti Sicilie, recto iurato itinere, usque ad civitatem Saone, non declinando ad aliam viam seu iter, per mare vel per terram, et hoc infra triginta quinque dies, et quod ad premissa tenenda dictus Guillelmus sufficienter eidem Cante se obligaverat, et ad reddendum eidem duplum valorem dicatorum trossellorum nomine pene, cum omnibus sumptibus quos haberet vel incurreret dictus Cante propter defectum premissorum, vel si contingeret dictum Guillelmum contra premissa facere vel

venire; dicebat etiam dictus Cante quod dictus Guillelmus, veniendo contra convenciones predictas et eas infringendo, iter predictum inter eos conventum dimiserat, et dictos trosellos per aliam viam seu iter duxerat, videlicet per montem de Monte-Cenisio et directo per civitatem et terram d'Ast, ubi erat magna guerra, in qua terra dictus Guillelmus dictos trosellos se amisisse dicebat, quod non contigisset, ut dicebat idem Cante, si per iter conventum dictos trosellos duxisset; unde, cum dicti triginta quinque dies infra quos dictus Guillelmus, secundum convenciones predictas, dictos troussellos pannorum in civitate Saone reddere et deliberare eidem Cante, vel ejus certo mandato, debebat, diu erat, essent elapsi, absque eo quod dictus Guillelmus duxisset, reddidisset seu deliberasset eidem Cante dictos troussellos secundum quod convenerat, et prout de iis in instrumento publico se obligaverat; immo, dictas convenciones infringendo, totum contrarium fecerat, ut dicebat; quare petebat dictus Cante dictum Guillelmum, per dictum prepositum, condemnari et compelli ad reddendum eidem sexaginta quatuor troussellos predictos una cum totidem pannis nomine pene duppli, vel viginti millia librarum, tam pro valore dictorum pannorum quam pro dicta pena duppli, secundum dictas convenciones, una cum sexentis et quadraginta libris quas dictus Guillelmus pro dicta vectura, quam non fecerat, a dicto Cante habuerat et receperat, protestans de suis dampnis, sumptibus et interesse loco et tempore petendis; dicto Guillelmo, ad sui defensionem, plures rationes in contrarium proponente et dicente quod, in persona sua, nunquam cum dicto Cante contraxerat, sed verum erat quod certis die, loco et hora, presentibus certis personis ad hoc vocatis, inter dictum Cante, nomine suo, et quorundam aliorum mercatorum, et Gervasium Martini, vecturarium, nomine suo, ipsius Guillelmi et duorum suorum sociorum, conventum et concordatum fuerat de ducendo predictos sexaginta quatuor troussellos de Parisius ad civitatem Saone, pro precio decem librarum Parisiensium quemlibet troussellum, et quod in dicto contractu et in concordando dictum contractum inter eos, expressa et designata fuerant certa loca per que dicti Gervasius,

Philippus IV,
1011.

Guillelmus et alii socii sui debebant ducere dictos troussellos, videlicet per Matisconem et per Sabaudiam et exinde per directum magnum et regale iter usitatum et consuetum usque ad civitatem Saone, prout in litteris Castelleti Parisiensis, super hoc confectis, dicebat plenius contineri, et una cum hoc ordinatum et concordatum fuerat inter eos quod dictus Cante traderet eis unum valletum qui iret cum eis et conduceret eos et ostenderet eis iter seu viam per quos ipsi ducerent dictos troussellos, et quod dictus Cante dedit eis quemdam famulum nomine Mathiam, et dedit eidem copiam sive vidimus littere Castelleti super hoc facte, ut melius posset eisdem ostendere iter designatum in dictis litteris, et precepit eisdem quod ipsi dicto valletto, in itinere faciendo, in omnibus obedirent; dicebat etiam quod, secundum quod premissum est, dicti vecturarii recesserunt de Parisius et arripuerunt iter suum cum dicto valletto et in conductu ipsius duxerunt dictos troussellos per Matisconem et Sabaudiam, et exinde recto magno regali itinere versus Saonam, secundum quod promiserant, et secundum quod dictus valletus, nomine ipsius Cante et sociorum suorum, ducebat eosdem, et quod in dicto itinere per duas leucas prope Montem-Acutum, obviaverunt eis plures homines in armis qui dicebant quod dictus Cante et socii sui tenebantur eis in magnis pecuniarum summis; qui homines, manu armata, per violenciam, contra voluntatem dictorum vecturariorum et dicti valletti, ceperunt dictos troussellos et in dicto castro de Monte-Acutto duxerunt; unde cum dictus Guillelmus Gasconis, ut ipse dicebat, et dicti socii sui bene et sufficienter fecissent de premissis quod sua intererat, secundum quod promiserant; et per factum dicti Cante et sociorum suorum dicti trousselli capti fuissent in recto itinere et prope Saonam per tres dietas, sine facto et culpa ipsorum vecturariorum, dicebat dictus Guillelmus se ab impetitione ipsius Cante, per sententiam dicti prepositi, debere absolvi, et pronunciari dictum Cante injuste et sine causa ipsum et bona sua fecisse capi et arrestari et in prisione firmata detineri, et ipsum et bona sua debere deliberari, et dictum Cante eidem in dampnis et expensis quos, ratione dicti

arresti, sustinuit, debere condemnari; qui prepositus, auditis dictis partibus et probacionibus earumdem, dictum Guillelmum ab impetitione ipsius Cante, per suum iudicatum, absolvit, et dictum Cante, juxta consuetudinem Castelleti, que talis est quod qui cadit ab arresto suo reddit expensas, parti arrestate, in expensis, propter hoc factis, dicto Guillelmo condemnavit; a quo iudicato, tanquam falso et pravo, dictus Cante ad nostram curiam appellavit: Auditis igitur dictis partibus in causa appellacionis predictæ, et visis, per curiam nostram, processu dictæ causæ, necnon deposicionibus testium, confessionibus parcium, litteris et instrumentis a dictis partibus in modum probacionis productis plenius intellectis, per curie nostre iudicium, dictum fuit predictum prepositum bene judicasse, et dictum Cante male appellasse, et quod ipse hoc emendabit.

Veneris ante-Penthecosten.

Roya reportavit.

XXIX. Mota lite in causa appellacionis inter consules de Pedernacio, ex parte una, et nostrum ac domus beate Marie de Pratis procuratores, ex altera, coram senescallo Carcassonensi et Biterrensi, super eo quod dicti consules dicebant, se legitime appellasse ad senescallum predictum a quadam ordinacione per vicarium Biterrensem seu ejus locum tenentem, pro dictis procuratoribus nostro ac domus predictæ, facta in prejudicium ipsorum consulum, ut ipsi dicebant, et in dicta causa oblato libello per dictos consules coram dicto senescallo, liteque legitime contestata per procuratores antedictos, pluribusque instrumentis et testibus super hoc hinc inde productis, publicatisque deposicionibus testium predictorum, tandem dictus senescallus seu ejus locum tenens, per suum iudicium, pronunciavit se non posse nec debere cognoscere de dicta appellacionis causa, quia fatalia erant lapsa, propter negligenciam dictæ partis appellantis; a quo iudicato pars dictorum consulum ad nostram curiam appellavit: Viso igitur dictæ prime appellacionis processu, auditisque in curia nostra racionibus parcium predictorum, quia repertum est dictos con-

PHILIPPE IV.
1311.

sules non fuisse negligentes, sed potius diligentes, in prosecutione cause dicte appellacionis eorum, per dicte curie nostre iudicium, dictum fuit predictum senescallum, seu ejus locum tenentem, male iudicasse et dictos consules bene appellasse, et precepit curia nostra quod dictus processus super causa principali predicta factus, per nostram curiam iudicetur, si sit in statu quod possit iudicari, maxime cum procurator dictorum consulum hoc requirat in curia nostra.

Veneris predicta.

Mangon reportavit.

XXX. Com lis mota fuisset, coram preposito Parisiensi, inter Henricum, lathomum de Ateinvilla, et ejus liberos, ex una parte, et dominam de Athenvilla, relictam Johannis de Lauduno, quondam militis, et ejus liberos, ex altera, super eo quod dicebat dictus Henricus, pro se et liberis suis, se spoliatum a predicto milite, tempore quo ipse vivebat, et etiam a dicta domina, de quibusdam terris, videlicet de quatuor arpensis terre sitis Esraües et en Lardillier, sine vinea; item, de dimidio arpentis terre sito in valle Guiguabent; item, de dimidio arpentis terre sito in eadem valle; item, de tribus quarteriis terre contiguus vie de Villers-le-Sac; item de uno quarterio terre sito a Semelli; item, de centum et novem dizenis gerbarum bladi super dictis terris tunc existentibus, et aliis fructibus dictarum terrarum, quare petebat dictus Henricus se, nomine quo supra, ad predicta restitui, et ea sibi reddi, una cum fructibus qui percepti fuerunt seu percipi potuerunt exinde; lite vero predicta pendente, dictus Henricus rebus humanis fuit exemptus, relictis quatuor liberis, heredibus suis, quorum Robinus, unus de dictis filiis, pro se et aliis coheredibus suis, dicte cause suscepit prosecutionem, in eo statu in quo erat, tempore quo dictus Henricus decessit, dicta vero domina, pro se et liberis suis, in contrarium causam hujusmodi defendente, et dicente predictam restitutionem fieri non debere, et ad curiæ et cognicionis dicti prepositi declinationem plures rationes proponente, super quibus rationibus dicta domina, nomine quo supra, petebat ante omnia sibi fieri justicie

complementum; tandem iudicatum fuit per predictum prepositum quod, non obstantibus rationibus dicte domine, dicti heredes bene probaverunt intencionem suam, et eos debere restitui de predictis arpensis terre et duobus modis bladi, necnon, pro fructibus inde perceptis, ducentas libras monete currentis, dicta spoliacione durante, debere reddi eisdem, super liis dictam dominam; quo supra nomine, condemnando; a quo iudicato tamquam falso et pravo, procurator dicte domine, nomine quo supra, ad nostram curiam appellavit; auditis igitur dictis partibus, in causa appellacionis predictæ, visoque diligenter processu predicto, per curie nostre iudicium, dictum fuit predictum prepositum male pronunciasset, cum ante omnia debuisset super reddicione curie iudicasse, et iudicatum predictum ipsius prepositi nostra curia annullavit, et dixit, quia inventum est per dictum processum dictam dominam, super principali causa predicta, coram dicto preposito respondisse, testesque ab utraque parte in eadem causa productos fuisse, quod causa predicta remaneret in curia nostra, secundum contenta in dicto processu, vocatis partibus, decidenda; auditoribus igitur super hoc a curia nostra datis, audite fuerunt super hoc rationes dicte domine, et dicti Robini, qui solus prosecutus fuit dictam causam in quantum eum tangebatur, testesque producti et examinati super facto partis utriusque: Processibus igitur predictis, tam coram dicto preposito, quam coram ipsis auditoribus factis, ad curiam nostram pro iudicando reportatis, visis et diligenter examinatis, per curie nostre iudicium, dicta domina condemnata fuit ad restituendum dicto Robino quartam partem terrarum superius petitarum et dimidium modium bladi pro quarta parte gerbarum predictarum, necnon, pro fructibus aliis inde perceptis, quadraginta libras Parisienses, pro rata ipsum Robinum contingente in fructibus predictis, a tempore spoliacionis predictæ, usque ad tempus mote litis presentis perceptis, necnon ad fructus qui post dictam litem motam usque nunc de dicta quarta parte percipi potuerunt, scita veritate, vocatis partibus, summarie et de plano de quantitate eorum.

PHILIPPE IV,
1301.

Veneris post Penthecosten.
Creci reportavit.

XXXI. Cum inter procuratorem nostrum prepositure Parisiensis, pro nobis, ex una parte, et Galterum de Broissellis, civem Parisiensem, ex altera, in nostra curia questio verteretur super eo quod idem Galterus, dum vivebat, et, post ejus mortem, Johannes Arrode, successor, ut dicebat, et heres ipsius Galteri, ratione uxoris ejusdem Johannis, filie predicti Galteri, assererat domum, justiciam et hereditagia sita in villa et territorio Portus-Nulliaci, que Philippus Flamingus, dictarum rerum tunc dominus, ut dicebatur, vendiderat memorato Galtero, ad manum nostram, sine causa, ad instanciam procuratoris nostri predicti, fuisse appositos, ipsumque Galterum per eundem procuratorem nostrum, indebite et de novo turbatum, et impeditum fuisse quominus dictarum rerum saisina libere uti posset; quare petebat idem Galterus et Johannes predictus, successor et heres, ut premitteretur, ejusdem Galteri, turbacionem, impedimentum et manum nostram de dictis rebus amoveri; predicto procuratore nostro, ex adverso, dicente res predictas, propter quoddam homicidium predicto Philippo impositum, ante dictam vendicionem, ut dicebatur, commissum, nobis confiscari debere, et earundem rerum alienacionem post notam super dicto crimine questionem, et manum nostram in ipais rebus, propter hoc appositam, non valere: Facta igitur super premissis, de mandato nostro, inquesta, et ad nostram curiam asportata et diligenter inspecta, quia, per eam, liquido compertum est quod dictus Philippus, tempore vendicionis dictarum rerum facte Galtero predicto, et diu ante, pacifice possidebat res predictas absque hoc quod manus nostra esset ibidem, et quod etiam idem Philippus, ab imposito sibi predicto crimine per competentem judicem, ejusdem vendicionis tempore, fuerat legitime absolutus, per curie nostre iudicium, fuit dictum turbacionem, impedimentum et manum nostram predictas de dictis rebus amoveri debere.

Veneris post Penthecosten.

M. G. de Usco reportavit.

PHILIPPE IV.
1311.

XXXII. Cum procurator noster in ballivia Arvernie, coram ballivo Arvernie, ad denunciacionem prepositi ecclesie Brivatensis, proposuisset, contra vicecomitem Podonnici, quod dictus Metos, Johannes Beldia sive Johannola, ac dictus Guigos, familiares dicti vicecomitis, pluresque alii ejus familiares et complices infra nominati, venerant de nocte, cum armis prohibitis, ad villam de Alnerio, in qua idem prepositus omnem justiciam asserit se habere et se esse in saisina de eadem, et quod, cum dictis armis, violenter hostia plurium habitancium in dicta villa fregerant, pluraque bona in dictis domibus ceperant secumque portaverant, invitis hominibus antedictis, pluresque excessus ibidem commiserant, manu nostra ibidem existente; pro quibus petebat dictus procurator noster dictum vicecomitem et ejus complices nobis in emendam competentem condemnari, passisque dampna restitutionem fieri de eisdem, et ea que in prejudicium dicte manus nostre facta erant ad statum pristinum reponi, dictus ballivus mandavit de predictis veritatem, vocatis evocandis, inquiri: Inquesta igitur facta super hiis, et nostre curie reportata, visa et diligenter examinata, quia inventum est, per eandem, sufficienter probatum dictum vicecomitem de dicta armorum portacione advoasse infra nominatos ac per testium in ea productorum deposiciones, quosdam de predictis pluresque alios, usque ad numerum trecentarum personarum, cum armis, ante auroram, venisse ad villam predictam hostiaque quorundam habitancium in dicta villa violenter fregisse, pluraque bona ibidem ceppisse, et quedam de dictis bonis consumpsisse, et quedam cum quibusdam hominibus dicte ville, eorumque animalia ad castrum de Mota dicti vicecomitis secum duxisse; invitis et contradicentibus hominibus antedictis et quod alia vice aliqui de predictis pluresque alii usque ad numerum quadringentarum personarum ad dictam villam cum armis venientes, manu et vexillo nostris in justicia dicte ville positis, et eis dicto vicecomiti intimatis, ac inhibitione eidem, per servientem nostrum, facta, ne in dicta villa jurisdictione

PHILIPPE IV,
1301.

aliqua uteretur, quemdam hominem cum quadam muliere, propter adulterium per eos commissum, ut dicebant, cucurrerunt per villam antedictam, quoddam postellum seu pilerium ibidem positum rupe-
runt, claperios dicti prepositi, infra jurisdictionem dicte ville, destruxerunt, quamdamque scalam in dicta villa levaverunt, hominem-
que unum posuerunt in eadem, clamantes quod omnes yepirent videre
justiciam vicecomitis antedicti, licet eisdem diceretur quod manus
nostra erat ibidem et vexillum nostrum eisdem ad digitum monstra-
retur et quod serviens noster predictos sic delinquentes ibidem ver-
botenus arrestavit, precipiens eisdem quod, cum armis que portabant
in dicta villa de Alnerio, se statim redderent arrestatos, quod facere
contempserunt, per curienostre judicium, dictus vicecomes condemp-
natus fuit ad reddendum dictis hominibus dampna predicta que ipsi
sustinuerunt in predictis rebus et bonis, ac eorum animalibus sic
captis de quibus ipsi de plano poterunt facere certam fidem, et ad
reponendum predicta attemptata in statum pristinum, necnon ad
solvendum nobis, pro emenda, valorem fructuum et reddituum terre
ipsius vicecomitis de uno anno, solvendum ad duos annos; fuerant
etiam alii infra nominati condempnati in hunc modum, videlicet
quilibet ipsorum habens sexaginta libras Turonenses in redditibus,
in sexaginta libris Turonensibus, et quilibet de residuis habens sexa-
ginta libras Turonenses in bonis, in decem libris dicte monete nobis
solvendis pro emenda excessuum predictorum; nomina vero compli-
cum hec sunt : Guillelmus Bannitz, balivus dicti vicecomitis, — Pe-
trus Ayrals, — Willelmus de Sangiis, — Andreas et Stephanus Mau-
rans, — dictus Symeon, — Lobanos Mazel, — dictus Daumis, —
Guillelmus Balen, — dictus Marandos, — Bertholomeus de Vidrinas,
— Bernardus Chevalier, — Johannes Gras, — Durandus Gras, —
Andreas et Matheus Bruni, — dictus Lambraudis, filiastrer Jacomcti,
— Petrus Maizonil, — Bernardus Charnac, P. Boni-Hominis, —
Andreas Charnac, — Willelmus Chalet, — Hugo Asterii, — Petrus
et Hugo Boielli, — Durandus et Petrus Crozetex et Nicolaus eorum
frater, — R. Estornel, — Gerardus Maizonil, — Jacine Negogendolas,

— Raymundus Conte, — dictus Panhacs, — dictus Girardis, — P. Malcos, — Willelmus Malio, — J. Morgues; — Poncius Servientis, — J. Alarii, — J. lo Fabres, — Stephanus Rayna, — Bernardus Condebeu, — J. Rayna, filius Stephani Rayna, — P. Textoris, — J. Alhec, — dictus Daumis, — dictus Boniorus, — Willelmus de Champanhac, — J. Chaunhac, — Bonus Pios, — dictus Biscals, — Poncius de Chaunhac, — Poncius del Bos, — Michael li Toze, — Girardus Vachos, — Nicolaus Romeus, — P. Jarloir, — J. Langol, P. Sahi, P. Garrosset, — Yterius de las Gressas, — Dalmaticus Danhac et Guilhelmus Jordas, domicellus.

Veneris post Trinitatem.

• Mangon reportavit.

XXXIII. Cum, ex parte Johannis de Cantepie, militis, et ejus uxoris, nobis fuisset significatum quod Hugo de Fillaines, tunc ballivus Ambianensis, ipsos compellere nitebatur ad emendam pro eo quod Johannes de Haya, bannitus de regno nostro cum quibusdam suis complicebus, domum dicti militis intraverat violenter, contra ipsorum conjugum voluntatem, et, licet per curiam nostram preceptum fuisset dicto ballivo ut bona dictorum conjugum, ea occasione capta, sub ydonea caucione recederet, quousque esset inquisitum de dicto facto et circumstantiis ipsius, et, per curiam nostram, quod esset rationabile judicatum, dictus Hugo, spreto dicto mandato nostro, quamvis dictus miles ydoneam dedisset caucionem de dicta emenda, si ad eam teneretur, predictos conjuges, per capcionem bonorum et expectionem fidejussorum suorum, explectavit validius quam ante, et eis dampna per hoc intulit usque ad summam trecentarum librarum et amplius, ut dicebant, super quibus dampnis mandavimus inquiri cum diligencia veritatem : Qua inquesta facta et ad judicandum curie nostre reportata, visa et diligenter examinata, quia inventum est quod dictus ballivus, data caucione ydonea per dictum militem de solvendo emendam que, per nostram curiam, si inveniretur culpabilem de sibi impositis, judicaretur, ea occasione equos dicti militis

Philippe IV.
1311.

capi et vendi fecit, fidejussoresque propter hoc datos imprisonavit, et, per captionem aliorum bonorum suorum dictos conjuges in tantum astrinxit, quod dictus miles, qui morbo continuo vexatur, fecit se Parisius asportari, et quod ejus uxor, pluribus vicibus dicto militi ibi accedere nequeunte, necesse habuit accedere Parisius, ad ostendendum nobis gravamina que dictus ballivus, pro emenda predicta, spreto mandato nostro predicto, eis inferebat, et, quod multa alia dampna propter hoc incurrerunt per ipsum; super quibus dampnis una cum aliis probacionibus ex causa dicte uxori predicti militis, que procuratrix fuit in hac causa, propter impotenciam dicti mariti sui, curia nostra detulit juramentum, taxatis prius per curiam nostram dictis dampnis ad ducentas libras Turonenses, si vellet jurare usque ad summam pretaxatam, que uxor juravit tantam summam et majorem ratione dampnorum predictorum ipsos incurrisse; et ideo, per curie nostre judicium, fuit dictus Hugo condemnatus, pro dictis dampnis, in ducentis libris Turonensibus conjugibus supradictis.

Veneris post Trinitatem.

Creci reportavit.

XXXIV. Lite mota, coram ballivo Silvanectensi, inter magistrum Guillelmum de Molanis, clericum, ex una parte, et Odardum, draperium, civem Silvanectensem, ex altera, super eo videlicet quod dictus Guillelmus dicebat quod, in quodam finali compoto habito inter ipsos, ipse computaverat cum ipso et postmodum solverat dicto Odardo centum et triginta libras Parisienses, in quibus defunctus Droco, dominus de Melloto, miles et frater dicti Guillelmi, dicto Odardo, tempore quo vivebat, tenebatur; quam pecunie summam domina de Melloto, uxor quondam dicti defuncti, primitus dicto Odardo solverat, prout idem Guillelmus dicebat et offerebat hoc se legitime probaturum, quare petebat dictum Odardum sibi condemnari ad reddendum sibi predictam pecunie summam, quam indebite et erronee sibi solverat, necnon litteram obligatoriam summam dicte pecunie continentem, quam idem Odardus minus juste et contra volun-

tatem dicti Guillelmi detinebat; dicto Odardo in iudicio confitente se predictam pecunie summam a dicta domina de Melloto, nomine dicti mariti sui defuncti, recepisse et habuisse, negante tamen predictam summam pecunie se unquam a dicto Guillelmo recepisse vel eciam habuisse; productis igitur testibus, ex parte dicti Guillelmi, ad suam intencionem probandam, partes predictæ postmodum ulterius in causa, more solito, processerunt; tandem die assignata ad audiendum jus super premissis, dictus ballivus, per suam sententiam, condemnavit dictum Odardum ad reddendum dicto Guillelmo predictam pecunie summam et dictam litteram obligatoriam, predictam summam continentem; et, quia dicto ballivo, tam per confessionem dicti Odardi, quam per deposiciones testium super hoc productorum, legitime constitit, ut dicebat, predictum Odardum unum et idem debitum scienter his recepisse et habuisse, idem ballivus omnia bona dicti Odardi in manu nostra accepit, quousque idem Odardus nobis, pro premissis, emendam solvisset condignam; quam sententiam idem Odardus postmodum in nostra curia, per viam simplicis querimonie, proposuit, de consuetudine patrie, non tenere nec valere, quare petebat eandem annullari; dicto ballivo, ex adverso, proponente dictam sententiam, de consuetudine loci et patrie, tenere et valere; tandem, super hoc auditis dictis partibus, curia nostra, de consensu earundem, ordinavit quod, super dictis consuetudinibus et aliis hinc et inde propositis, veritas inquireretur, et inquesta hujusmodi nostre curie reportaretur, et curia nostra super premissis exhiberet partibus justicie complementum: Facta igitur inquesta super premissis, et ad nostram curiam reportata, visa et diligenter examinata, relacione eciam dicti ballivi super hoc audita, per curie nostre iudicium, dictum fuit dictum ballivum, bene judicasse, et ejus iudicatum predictum, de consuetudine patrie, tenere et valere [debere], et, per idem iudicium, dictus Odardus in quingentis libris Parisiensibus, nomine emende, occasione premissorum, nobis extitit condemnatus.

Veneris post Trinitatem.

Thibotot reportavit.

PHILIPPE IV,
1311.

XXXV. Arnaldo, vicecomite Poligniaci, et Bertrando de Sancto-Iterio, militibus, in Castelleto Parisiensi adductis, pro eo quod ipsi invicem nisi fuerunt se debellare et plures convocare et facere calvacatas, contra nostras prohibiciones temere venientes, nos mandavimus inquiri veritatem de aliis omnibus qui dictis calvacatis interfuerunt et arma portaverunt, et inquestam super hiis factam curie nostre remitti judicandam : Dicta igitur inquesta curie nostre remissa, visa ac diligenter inspecta, per dicte curie nostre judicium, dictum fuit quod dicta inquesta ad presens non judicabitur, propter aliquos defectus in ea repertos, sed committetur certis auditoribus complenda. Dicti vero defectus sunt tales :

Non apparet quod illi qui nominati sunt in dicta inquesta et dicuntur fuisse pro parte dicti Bertrandi, si fuerunt equites vel pedites et que arma ipsi portaverunt; item si sunt divites vel non, ut competens emenda contra eos possit taxari, quia sunt in causa condemnationis; nec apparet inquisitum esse contra illos qui pro parte dicti vicecomitis fuisse dicuntur ibidem.

Veneris post Trinitatem.

Mangon reportavit.

Non est facta commissio ¹.

XXXVI. Cum mandatum fuisset, ex parte nostra, ballivo Viro-mandensi ut, super certis articulis per Girardum de Marla traditis, et sub contrasigillo nostro eidem ballivo missis ad finem annullandi condemnationem contra dictum Girardum factam per inquisitores a nobis in ballivia predicta deputatos, vocatis evocandis, inquireret cum diligencia veritatem, et inquestam super hoc factam curie nostre remitteret judicandam : Facta super hoc inquesta et ad judicandum nostre curie reportata, visa et diligenter examinata, quia non est ibidem inventum procuratorem nostrum vel alium idoneum defensorem, pro nobis, in eis que nos tangunt, nec alios evocandos ad dictam inquestam faciendam fuisse vocatos, licet nos et plures

¹ Mais on lit en marge : *Fiat commissio*.

alios tangerent predicti articuli sibi commissi, per curie nostre iudicium, annullatum fuit quicquid per dictum ballivum et ejus substitutos factum extitit in hac parte, et dabuntur certi commissarii qui, vocatis evocandis, super dictis articulis veritatem inquirent; et interim tenebitur ut prius in suspenso executio condemnationis predictae, quibus commissariis tradetur dicta inquesta annullata pro dictis articulis et commissis ac condemnatione predictis inde extrahendis, ut de eis faciant copiam quibus fuerit facienda.

Veneris predicta.

Facta est commissio et remissa inquesta:

XXXVII. Mota lite, coram ballivo Turonensi, inter procuratorem nostrum dicte ballivie, pro nobis, ex una parte, et Aymericum Odardi, pro se, ex altera, super eo quod dictus procurator noster dicebat locum in quo est stagnum de Champigny et calceya ejusdem esse pascua nostra quibuscumque communia ad depascendum animalia, et esse in et de castellania nostra de Loduno, diceretque nos habere omnem justiciam in loco predicto, dicto Aymerico dicente se jus habere in dictis pascuis et territoriis et in omni justicia dicti loci, tam in proprietate quam saisina; tandem, cum procurator noster, in curia nostra, peteret inquestam de predictis factam, curie nostre per dictum ballivum reportatam, judicari, et Hugo de Baucayo domicellus, presens in curia nostra, se in predictis opponeret, asserens proprietatem et saisinam predictorum omnium ad se pertinere; auditis partibus, per nostram curiam dictum fuit quod inquesta de predictis, per dictum ballivum incepta, perficeretur, quantum ad dictum Hugonem, et curie nostre remitteretur judicanda: Dicta igitur inquesta ad perficiendum tradita, et curie nostre remissa et diligenter visa, per curie nostre iudicium, dictum fuit quod dicta inquesta ad presens non judicabitur, propter plures defectus repertos in eadem, sed perficietur et supplebuntur dicti defectus per certos auditores a curia nostra super hoc deputandos, et tradentur dictis auditoribus defectus predicti. Defectus sunt isti:

PHILIPPE IV.
1311.

Non apparet dictum Aymericum nec dictum Hugonem vocatos esse ad videndum jurare testes productos ad hoc per procuratorem domini regis, nec per ipsos fuisse responsum articulis domini regis, nec per procuratorem domini regis esse responsum articulis dicti Aymerici. Item, testes in ea producti sunt male interrogati et major pars ipsorum non reddit causam sui dicti, nec de hoc sunt requisiti. Item, testes, super articulis tangentibus consuetudinem, sunt singulariter examinati et non in turba. Item, quidam testes per examinatorem inveniuntur concordati. Testes eciam per dictum Hugonem producti non sunt requisiti super interrogacionibus procuratoris domini regis, factis ad articulos dicti Hugonis, quod petebat fieri dictus procurator.

Veneris post quendam Penthecostes.

Mangon reportavit.

Facta est commissio et inquesta remissa.

XXXVIII. Mota lite, in curia nostra, inter Johannem de Vaubain, ex una parte, et majorem et scabinos de Monsterolio-supra-Mare, ex altera, super eo quod dicti major et scabini dicebant curiam eis esse reddendam de dicto Jobanne, et de ejus requesta quam contra dictos majorem et scabinos faciebat de impedimento eidem Johanni per dictos majorem et scabinos posito in capiendo unam pugnatam pecunie a quodam quem invenerat cambiantem in dicta villa, in loco ad hoc non deputato per nos, de quo dicebat se esse in saisina racione cujusdam cambii quod a nobis in feudum asserit se tenere in villa predicta, et nos esse in saisina cognoscendi de predictis; dicto Johanne contrarium asserente, et dicente curiam et cognicionem nobis super hoc remanere debere, mandavimus, per certos auditores, de predictis inquestam fieri curie nostre remittendam: Dicta igitur inquesta curie nostre reportata, visa ac diligenter inspecta, dicta inquesta, ex causa, fuit, per nostram curiam, totaliter annullata, et preceptum fuit quod curia nostra iterato cognoscat, partibus vocatis, de facto hujusmodi et de quibusdam que dicti major et scabini in facto hujusmodi, in juris nostri prejudicium, attemptasse dicuntur.

Veneris post quendam Penthecostes.

Mangon reportavit.

Negocium istud fuit injectum ad prosequendum M. Sy. de Bucyaco.

XXXIX. Inquesta inter abbatem et conventum Majoris-Monasterii Turonensis et homines ville de Guerart, que fuit annullata prout continetur in rotulo hujus parlamenti.

XL. Cum Perrequinus de Melloto, Judeus, nobis significasset quod Guillelmus de Nivernis, clericus, commissarius super bonis Judeorum capiendis et ad manum nostram ponendis, in ballivia Bituricensi deputatus, plura de bonis dictorum Judeorum, que nostris debebant rationibus applicari, celaverat et detinebat recelata, eadem sibi applicando, mandavimus super hoc, per ballivum Bituricensem, adjuncto secum aliquo probro viro, vocatis dicto Guillelmo et aliis evocandis, veritatem diligenter inquiri : Inchoata igitur, per dictos ballivum et ejus adjunctum, super premissis inquesta, et postmodum, per dictos clericos nostros, magistros Droconem de Karitate et Nicolaum de Creciaco, de mandato nostro completa et ad judicandum curie nostre reportata, visa et diligenter examinata, quia, per eam, non inveniuntur predicta per dictum Judeum contra ipsum Guillelmum denunciata, ad plenum probata, dictus Guillelmus, super predictis contra ipsum denunciatis, fuit, per curie nostre iudicium, absolutus; quia tamen dictus Guillelmus, super pluribus illicitis exactionibus, ab eodem pretexto dicti officii commissis, invenitur per eandem inquestam multipliciter diffamatus, dictus Guillelmus, per idem iudicium, fuit a nostris officiis perpetuo privatus.

Veneris post quendam Penthecostes.

Roya reportavit.

XLI. Cum, in curia nostra, fuisset propositum, conquerendo, ex parte Bernardi d'Escorna-Bove, militis, Petri de Artignaco et Poncii

Philippe IV.
1311.

Bernardi, pro se et aliis nobilibus de Artignaco, contra procuratorem nostrum in senescallia Tholose, quod magister Bernardus de Palheriis, tenens locum iudicis nostri Rivorum, spoliavit eosdem conquerentes, et parianos suos loci ejusdem justicia alta et bassa dicti castri de Artignaco, et ipsam justiciam posuit ad manum nostram indebite et injuste, ut dicebant, quare petebant se restitui ad possessionem suam predictam, et manum nostram ibidem appositam amoveri, procuratore nostro in contrarium dicente quod ipse alias super hoc, nomine nostro, tractus fuit in causam, eorum iudice competenti, ad instanciam predietorum conquerencium, et eandem petitionem seu requestam contra ipsum, nostro nomine, tradiderunt, et eodem modo agendi, liteque in eadem causa contestata, et omnibus rite peractis, idem procurator noster fuit super hoc absolutus ab impetitione eorumdem; quare dicebat dictos agentes seu conquerentes non esse audiendos ulterius in premissis, et, ad hoc probandum, exhibuit curie nostre duo publica instrumenta: Quibus visis et diligenter examinatis, quia inventum est dictum procuratorem nostrum super hoc sufficienter fundasse intencionem suam, per curie nostre iudicium, dictum fuit quod dicti conquerentes super predictis ab eis petitis de cetero nullatenus audientur.

Veneris predicta.

Creci reportavit.

XLII. Lite mota, coram preposito Parisiensi, inter Petrum de Pontisara, nomine suo et Laurencie, uxoris sue, et eciam tanquam euratorem datum ad litem liberis minoribus defuncti magistri Guillelmi Juliani, nomine eorumdem, et in quantum quemlibet eorum tangit et tangere potest, ex parte una, et Johannem dictum Qui-Pie, ex altera, super eo quod dicebat dictus Petrus, nominibus quibus supra, quod Guillelmus Normanni, junior, pater diete Laurencie, uxoris sue, et Genovefa, uxor quondam dicti magistri Guillelmi, materque dictorum minorum, fuerunt frater et soror procreati a Guillelmo dicto le Normant, seniore, ex Oudarda et Aelipdi, legitti-

mis uxoribus successive ipsius Petri quondam, videlicet dictus Guillelmus junior, ex dicta Oudarda, prima uxore ipsius Guillelmi, et dicta Genovefa, ex dicta Aelipsi, uxore secunda ejusdem. Item, quod dictus Guillelmus junior et dicta Genovefa, tamquam legitimi heredes ipsius Guillelmi senioris, in bonis ipsius Guillelmi mobilibus et immobilibus eidem successerunt, una cum Petro le Normant, filio ipsius Guillelmi senioris et dicte Aelidis, secunde sue uxoris, et quod supervixerunt predicti filii et filia dicto Guillelmo, patri suo. Item, quod dictus Guillelmus, tempore quo ipse vivebat, et tempore quo ipse decessit, tenebat et possidebat, de proprio conquestu suo, una cum dicta Aelidi, secunda uxore sua, plura bona mobilia et immobilia, et specialiter centum solidos annui census in feudum, sitos Parisius, super donum dicti Johannis Qui-Pie, sitam in vico de Tonnelaria, et quod, mortuo dicto Guillelmo seniore, dicta Aelidis, uxor sua, ex convencionem habita inter eos, dum viveret, tenuit et possedit omnia mobilia et conquestus predictos, de quibus factum fuit inventarium, et specialiter dictos centum solidos annui census, quamdiu ipsa vixit, quantum ad usum-fructum tantummodo, et quod, de restituendis dictis bonis, ipsa dedit cautionem, et specialiter obligavit propter hoc predictis heredibus omnia bona sua, mobilia et immobilia. Item, dicebat dictus Petrus, nominibus quibus supra, quod dicta Laurencia, uxor sua, est et fuit legitima filia et heres dicti Guillelmi Normanni junioris, et quod dicti minores sunt legitimi filii et heredes dicte Genovefe, matris sue, uxoris quondam dicti magistri Guillelmi Juliani, et quod dicta Aelidi, matre ipsius Genovefe, et noverca ipsius Guillelmi le Normant junioris, mortua, dicta bona et conquestus, et specialiter dicti centum solidi annui census ad dictam Laurenciam et dictos liberos dicti magistri Guillelmi Juliani, quantum ad proprietatem et possessionem, ex successione parentum suorum, obvenerunt, videlicet, quantum ad partem mediani, pleno jure, et, quantum ad aliam medietatem, remiserunt eisdem, pro porcione mobilium ipsos contingente, ex facto ipsius Aelidis pignori obligata. Item, quod dictus Johannes Qui-Pie tenebat et possidebat,

PHILIPPE IV.
1302.

minus juste et sine causa racionabili, dictos centum solidos annui census ad eosdem pertinentes, ex causis predictis, quare petebat premissa, nomine quo supra, ad ipsum pertinere per dictum prepositum declarari, et dictum Johannem ad reddendum eisdem dictos centum solidos, ex causis predictis, condemnari et compelli; dicto Johanne Qui-Pie in contrarium asserente dictos centum solidos ex justo et legitimo titulo ad eum pertinere, videlicet ex causa empicionis ab eodem facte de dictis centum solidis a dicta Aelidi, tempore quo ipsa vivebat, ad quam pertinebant, quantum ad usum-fructum tantummodo, et a dicto Petro, filio suo, ad quem pertinebant, quantum ad proprietatem, ex donacione olim eisdem facta a magistro Fulcone de Lauduno, quondam clerico donini regis; qui prepositus, auditis dictis partibus, dictum Johannem Qui-Pie ab impetitione ipsius Petri de Pontisara, nominibus quibus supra, per suum judicium, absolvit, a quo judicato dictus Petrus, tamquam a falso et pravo ad nostram curiam appellavit: Viso igitur dicto processu et deposicionibus testium super hoc productorum, necnon litteris et instrumentis a dictis partibus in modum probacionis productis plenius intellectis, per curie nostre judicium, dictum fuit predictum prepositum bene judicasse et dictum Petrum male appellasse, et quod ipse hoc emendabit.

Veneris post quendenam Penthecostes.

M. R. de Briançon reportavit.

XLIII. Cum Guiotus Ansel de Guerardo et Gilona la Cordelete, ad instanciam Johannis de Belvacinio, ballivi nostri Creciaci, impo-
nentis eisdem quod erant impocionatores gencium et quod primum
maritum ipsius Gilone impocionaverant, in nostrum Castelletum Pa-
risiensem diucius fuissent et adhuc essent carcere mancipati, ipsique,
super predictis et aliis quibuscumque criminibus sibi impositis, volun-
tate propria, se supposuissent inqueste, coram dilectis et fidelibus
gentibus nostris laycis, tunc ad deliberacionem predictorum et non-
nullorum aliorum in dicto Castelleto nostro detentorum a nobis

specialiter deputatis, nos super eisdem, per certos auditores contra prefatos Guiotum et Gilonam; vocatis dicto ballivo nostro et aliis evocandis, mandavimus inquiri diligencius veritatem, ac inquestam super hoc factam judicandam dictis gentibus nostris reportari: Facta igitur dicta inquesta et nostre curie reportata, quia, visa ipsa et diligenter examinata, contra prenominales nichil inventum est probatum, curia nostra eosdem a predictis sibi impositis absolvit, et dictos detentos precepit curia nostra de dicto carcere liberari.

Veneris post quendam Penthecostes.

Non habui inquestam; petatur a M. P. de Perellis.

XLIV. Littera et quedam scripta inter dominum J. Appollo et monachos de Pontignaco; quod negocium fuit expeditum, prout continetur in rotulo hujus parlamenti.

XLV. Cum Guillelmus de Bosco Bouselli et Johannes Jogueti de Pleudrain, scutiferi, curie nostre, conquerendo, significassent quod, mota discordia, inter ipsos, in curia seculari episcopi Briocensis, super quibusdam verbis injuriis de quibus alter eorum de alio conquirebatur, iudex dicti episcopi, in causa predicta, gagium duelli inter dictos scutiferos indicaverat esse faciendum, notorie veniendo contra ordinationem nostram quam, in gagiis duelli, quacumque consuetudine non obstante, per regnum nostrum precepimus et publicari fecimus observandam, quodque, propter dictum duelli gagium, dictus episcopus equos et arma dictorum scutiferorum cepit et apud se detinuerat quousque, per quemdam servientem nostrum, facta sibi fuerat, sub ydonea cautione, recredencia de eisdem, requirentes super facto hujusmodi, secundum ordinationem predictam domini regis, sibi justiciam fieri, et dictos equos et arma ex integro sibi deliberari; gentibus dicti episcopi, pluribus rationibus, e contrario proponentibus se bene et juste in facto hujusmodi processisse, et petentibus dictos equos et arma eidem episcopo, tamquam sibi commissa, deliberari et reddi: Tandem, inquesta super hoc

PHILIPPE IV.
1301.

facta et ad iudicandum nostre curie reportata, auditisque in parlamento presenti partibus antedictis, et visa dicta inquesta, cum nostre curie liquido constiterit per predicta quod dicti episcopi curia, dictum duelli gagium adjudicando, expresse fecit contra ordinationem nostram predictam super gagiis duellorum notorie et solenniter publicatam, curia nostra, per iudicium suum, omnem processum predictum, super dicto duelli gagio habitum, totaliter annullavit, et precepit quod dictis scutiferis dicti equi et arma et alia eorum bona, si que propter hoc detineantur, absque difficultate, reddantur et cauciones quas, pro dicta recredencia tradiderunt, ex integro deliberentur eisdem, quodque dictus episcopus huiusmodi factum nobis emendet.

Veneris post quendenam Penthecostes.

Roya reportavit.

XLVI. Cum significatum nobis fuisset, ex parte decani et capituli Ebroycensium, in speciali garda nostra existencium, quod, cum ipsi, racione quarundam decimarum, citari fecissent, coram officiali Ebroycensi, Petrum de Garenceiis, militem, dictus miles, certa die sibi assignata, in iudicio coram dicto officiali personaliter comparens, magistro Simoni, dicto Mouton, advocato dictorum decani et capituli in causa predicta, comminando, dixit quod, si dictam causam predictus miles amitteret, per ipsius magistri Symonis patrocinium, linguam ei amputari et dentes ejus unum per alium extrahi faceret; ex quibus dicti decanus, capitulum, ac magister Symon predictus, et alii dictorum decani et capituli consiliarii, servientes et ministri, de dicto milite et suis, sibi et suis merito timentes, ut dicebant, nobis supplicarunt ut ballivo nostro Gisortii mandaremus quot predictos decanum et capitulum et eorum consiliarios, servientes et ministros et bona sua de dicto milite et suis legitime faceret assecurari, prout patrie consuetudo dictabat; nos vero supplicationi predictae annuentes, predicto ballivo mandavimus quot si, vocatis evocandis, ita esse sibi appareret, predictos decanum et capitulum, eorum consiliarios, servientes et ministros, una cum bonis suis, de

dicto milite et suis faceret, secundum patrie consuetudinem, asscurari, et emendam condignam, pro premissis, nobis a dicto milite prestari; qui ballivus, virtute dicti mandati nostri, ad instantiam dictorum decani et capituli, predictum militem per Raoulinum, servientem nostrum, ad hoc specialiter, ex parte dicti ballivi, deputatum, ad certam diem, coram se fecit in causa asscurameoti adjournari et cum hoc predictos decanum et capitulum, eorum bona, consiliarios et ministros per dictum servientem, cui potestatem specialem premissa faciendi dederat, in nostra guardia speciali poni fecit, certificato super hoc milite supradicto per servientem antedictum; ad quam diem dictus miles minime comparuit, predictis decano et capitulo dicta die sufficienter comparentibus, propter quod dictus miles fuit, de dicta die, positus in defectu; et, cum hoc, dictus ballivus, dicta die, predictos decanum et capitulum et eorum bona et consiliarios et ministros iterum in nostra speciali guarda posuit et accepit, et premissa omnia et singula per dictum servientem mandavit notorie publicari et dicto militi significari; ipsumque iterum precepit et mandavit, per dictum servientem, ad aliam certam diem, certo loco, in suis assisiis adjournari, pro dicto defectu emendando et dictum asscuramentum prestando, et, ad premissa facienda et complenda, precepit idem ballivus dictum militem compelli per captionem corporis sui et bonorum omnium. Postmodum vero predictus serviens noster omnia et singula supradicta in ecclesia Ebroycensi, certa die festiva et solenniori, de mandato dicti ballivi, proclamavit et notorie publicavit, et dictum militem, ad domum ipsius, pro premissis faciendis et adimpleendis, coram dicto ballivo, iterum adjournavit, et premissa omnia sibi competeoter intimavit, prout idem serviens noster premissa omnia, viva voce, retulit ballivo memorato; quibus sic actis, idem miles postmodum, ausu temerario, una cum Symone de Garenceiris, milite, et Johanne le Bourgueignol, Johanne de Landes, Guillelmo de Landes, Johanne de Garenceiris, Johanne de Herlonviller, Petro le Broullart, Symone de Maumoucher, armigeris, una cum quibusdam aliis suis complicitibus, per claustrum Ebroycensis ecclesie, in domum Nicolay

PHILIPPE IV,
1311.

de Chicon, canonici dicte ecclesie, muniti ensibus, intraverunt, et predictum canonicum violenter, seu per metum, in domo propria, compulerunt ad hoc ut aliqua verba, que dixerat de dicto Johanne le Bourguenoul, prout dicto canonico imponebant, eidem Johanni ad voluntatem dicti Petri de Garenceriis emendaret, et accepit dictus Petrus dictum canonicum per manum et eam posuit violenter ad pectus dicti canonici, et eum per metum fecit jurare quod predicta verba, que sibi imponebat, dicto Johanni emendaret, ad voluntatem et ordinacionem Petri, militis supradicti; et cum hoc, alias plures injurias eidem canonico, in domo propria, in claustro predicto situata, predicti complices intulerunt, prout predicta omnia et singula, ex parte dictorum decani et capituli ac canonici predicti, nobis, conquerendo, exposita fuerunt, quas eciam injurias et violencias predicti decanus et capitulum ac canonicus predictus petebant sibi et nobis emendari; nos vero tot et tantas injurias et violencias, in prejudicium gardie nostre, factas et illatas, ut dicebatur, nolentes remanere impunitas, super premissis, vocato dicto Petro, ceterisque prenominatis et aliis évocandis, inquiri mandavimus veritatem: Facta igitur inquesta super premissis et ad curiam nostram asportata, visa et diligenter examinata, quia per eam repertum est predictum Petrum, et alios suos complices superius nominatos, predictas injurias et violencias perpetrasse et intulisse decano et capitulo ac canonico predictis, per curie nostre judicium, predicti rei ad prestandam emendam memoratis decano, capitulo et canonico et nobis, pro premissis, fuerunt in modum et in formam qui sequuntur condemnati, videlicet quod predicti Petrus de Garenceriis, niles, et ejus complices superius nominati, in festo Assumpcionis beate Marie Virginis proxime venturo, venient in capitulo dicte ecclesie vel in ipsa ecclesia, si dicta die non fiat capitulum, hora tertia, et predictas injurias dictis decano et capitulo reatum suum recognoscendo, solenniter emendabunt, et postmodum in continenti duos bacinos argenteos, cum catenis argenteis, valoris centum librarum Parisiensium, offerent majori altari dicte ecclesie, de suo proprio, nomine emende, in quibus possunt poni duo

cerei in dicta ecclesia, ad perpetuam memoriam emende predicte; quibus sic actis, predicti Petrus et complices ibuat in continenti ad domum predicti Nicolay de Chicon, presentibus aliquibus de canonicis dicte ecclesie et aliis qui ibidem interesse voluerint, et predictas injurias et violencias eidem canonico solenniter emendabunt, nobisque, pro emenda predictorum, videlicet dictus Petrus quingentas libras Turonenses; et dictus Symon, miles, centum libras; dictus Johannes le Bourguenoul, centum libras, et alii armigeri superius nominati, quilibet sexaginta libras Turonenses prestabunt, quas pecunie summas curia nostra decrevit nostris rationibus applicandas.

Jovis post Sanctum Barnabam.

Thibotot reportavit.

XLVII. Mota lite, in curia nostra, inter dilectam et fidelem nostram comitissam Attrebatensem, ex parte una, et dominam de Auxeyo, ex altera, super eo quod dicta domina dicebat se ad nos appellasse a dicta comitissa et gentibus suis, a defectu juris, propter quod petebat, per nostram curiam, declarari dictam comitissam deficientem fuisse in faciendo et reddendo jus eidem, et dictam appellacionem suam legitimam pronunciari, et, propter dictum defectum, se absolvi ab homagio et fidelitate quibus dicte comitisse erat astricta, ratione terre de Auxeyo, quam dicta domina in baillum seu gardam, nomine liberorum suorum, tenebat a dicta comitissa, et cognicionem debati moti inter dictas partes, ratione cujusdam hominis mortui, levati per gentes dicte domine, in curia nostra debere remanere, dampnaque, ratione predicta, ipsi domine data per dictam comitissam et suos, usque ad summam quingentarum librarum Parisiensium, ponendo super eam saisinas et comestores quamplures, sibi resarsiri per comitissam predictam; dicta comitissa e contrario dicente dictam appellacionem non valere, dictamque dominam sibi, tamquam ejus superiori, esse remittendam, coram ipsa justiciam recepturam; super quibus mandavimus, vocatis partibus, inquestam fieri et remitti nostre curie judicandam: Dicta igitur inquesta, super hiis, vocatis partibus, facta et

curie nostre remissa, visa et diligenter examinata, quia, per eam repertum est dictam dominam ejusque gentes ac servientem nostrum, cum nostris ac ballivii Ambianensis litteris, ad hoc specialiter destinatum, pluries requisivisse justiciarios dicte comitis, et ipsam comitissam, quod saisinas et comestores super ipsam dominam positos, ratione dicti hominis mortui, levati per ipsam, amoveret, et ipsi domine faceret jus super suis rationibus quas dicebat in hujusmodi se habere, vel jus sibi redderet, si hoc sibi facere tenebatur, dictamque comitissam et ejus gentes pluries et sufficienter super hoc requisitas a dicta domina et suis gentibus ac serviente nostro predicto, deficientes fuisse in faciendo jus eidem domine de predictis, dictamque comitissam predicto servienti nostro, eam, ut premissum est, ex parte nostra requirenti, sic respondisse : Et ego precipio vobis quod ego nichil faciam, et ob hoc, dictam dominam ab audientia dicte comitis et suorum justiciariorum ad nos legitime appellasse, ipsamque dominam, ratione predicta, dampna plura, usque ad summam trecentarum librarum monete tunc currentis, sustinuisse, per curie nostre judicium, dictum fuit predictam comitissam et ejus justiciarios deficientes eidem domine super predictis in jure sibi faciendo fuisse, dictamque dominam a dicto defectu juris legitime appellasse, et eandem dominam curia nostra absolvit ab homagio, fidelitate et obediencia quibus ipsa dicte comitis erat stricta, ratione bailli seu garde terre predictae liberorum suorum, existentium in baillo suo seu garda, decernendo predicta homagium, fidelitatem et obedienciam, dicteque cause principalis cognicionem ad nos devenire debere, salvis etiam nobis emenda et juribus ceteris que nobis deberi possunt contra dictam comitissam, propter inobediencias supradictas, prout nostra curia duxerit declarandum. Fuit insuper dicta comitissa, per idem judicium, condemnata ad reddendum dicte domine trecentas libras monete tunc currentis, pro dampnis suis predictis.

Jovis post Sanctum Barnabam.

Mangon-reportavit.

XLVIII. In appellacionis causa ad nostram curiam interposite a quadam sententia condemnatoria lata, per senescallum Ruthensem, contra quosdam homines de Bournazello, pro nobis et Petro Mansipii divisim, super eo quod denunciatum fuerat dicto senescallo homines dicte ville manum nostram fregisse, capiendo et secum portando de nemoribus dicti Petri, ipso Petro, dictis nemoribus ac ejus bonis aliis positis et existentibus in speciali garda nostra; a qua sententia utraque pars ad curiam nostram appellaverat, videlicet procurator noster pro nobis, et dictus Petrus pro se, tamquam a modica condemnatione, et dicti homines, tamquam ab iniqua; quam appellacionis causam commisimus judici ordinario Figiaci audiendam, mandantes eidem quod causam hujusmodi, partibus auditis, sufficienter instructam, cum processu dicte cause principalis, curie nostre remitteret judicandam: Inquesta igitur super dicta appellacionis causa per eundem facta et, cum dicto processu cause principalis, curie nostre remissa, eaque et dicto processu cause principalis visis diligenter, auditisque dictis partibus et inspectis rationibus earumdem, quia repertum est quod dictus senescallus dictorum condemnatorum quosdam presentes coram se, per eorum confessiones, et alios absentes, per dictorum presencium confessiones, condemnavit, dictasque confessiones minus sufficientes fuisse ad faciendum condemnationem predictam, per curie nostre judicium, dictum fuit predictum senescallum male judicasse, dictosque homines bene appellasse, et sic dictorum procuratoris nostri et Petri appellacionem subsistere non debere.

Jovis predicta.

Mangon reportavit.

XLIX. Cum jam dudum judicatum quoddam, per curiam nostram, datum fuisset contra Jacobum de Poligniaco, custodem muri Carcassone, et quosdam alios in dicto judicato contentos, qui plura bona que nobis erant commissa illicite detinebant, super quibus etiam nostre quedam confirmaciones fuerant obtente, per quod judicatum pronunciatum fuit bona predicta ad nos reverti et nobis remanere

PHILIPPE IV.
1311.

debere, punitione fraudis et doli in premissis per predictos habitantes, arbitrio nostro, quantum ad nos pertinet, reservata, prout in registris nostre curie plenius continetur; demum idem Jacobus quosdam articulos nobis obtulit, tangentes iudicatum predictum, ad finem illud annullandi et etiam inquestam per quam datum fuit iudicatum predictum, supplicans quod super eis faceremus veritatem inquiri; super quibus inquestam fieri commisimus Aymerico de Croso, militi nostro, et iudici ordinario Carcassone, vocatis procuratore nostro et aliis evocandis: Inquesta igitur super hiis et super defensionibus procuratoris nostri, pro nobis propositis, facta, et ad iudicandum nostre curie reportata, cum, per eam nichil inventum fuerit, de predictis articulis per dictum Jacobum propositis, sufficienter probatum, per quod dictum iudicatum et inquesta predicta, per quam illud factum fuit, in aliquo debeant retractari, per curie nostre iudicium, dictum fuit quod, non obstantibus predictis per dictum Jacobum propositis, inquesta predicta olim facta contra ipsum et alios in ea contentos, et iudicatum predictum ex ea sequutum, in suo robore remanebunt, et ad punitionem fraudis et doli predictorum in huiusmodi commissorum curia nostra, prout viderit faciendum, procedet.

Jovis post Sanctum Barnabam.

Mellentus reportavit.

L. Cum, super denunciacione facta contra Guillelmum de la Brizola, militem, ac Huguetam, ejus uxorem, super septem peciis auri, per Huguetam, relictam Hugonis de Maceron, et Heliotum, ejus filium, ut dicebatur, repertis et a dictis conjugibus habitis, et per eos, ut dicebatur, recelatis, ballivo nostro Matisconensi, una cum gardiano Lugdunensi, sibi per nos ex causa adjuncto, commissum fuisset inquiri, et quia predicti relictæ et Heliotus et quidam alii testes, qui per ipsos ballivum et gardianum super predictis examinati fuerant, coram gentibus nostris, postea reducti in vigilia Pasche ultimo preterita, per juramenta sua asseruerunt se, metu

tormentorum et propter presenciam dicti ballivi, falsum in causa hujusmodi deposuisse, nos dilecto et fidei Guillelmo de Playsiano, militi nostro, et prefato gardiano Lugdunensi, super certis factis que in depositionibus dictorum testium continebantur, mandavissemus, per se vel per alios ab eis deputandos, veritatem inquiri : Tandem visis et diligenter inspectis inquestis predictis, tam per prefatos ballivum et gardianum primo, quam per Anselinum de Drucia, legum doctorem, ab ipso Guillelmo de Plesiano substitutum, et prefatum gardianum postea factis et nostre curie reportatis, per judicium curie nostre, predicti conjuges a predictis denunciatis contra ipsos absoluti fuerunt, et omnia bona sua que, occasione hujusmodi denunciacionis, ad manum nostram fuerant posita, eisdem conjugibus curia nostra precepit deliberari et reddi.

Dominica post Nativitatem beati Johannis Baptiste.

M. Yvo de Lauduno reportavit.

LI. Cum, ex parte magistri Radulphi de Praellis, nobis fuisset, graviter conquerendo, monstratum quod gentes episcopi Meldensis, de mandato ipsius aut ipso ratum habente, ad villam de Liziaco, in qua idem magister Radulphus omnimodam jurisdictionem asserit se habere, cum magna multitudine equitum et peditum, cum arcubus et sagittis munitorum, impetuosos venerunt, majorem dicti Radulphi extra dictam villam ducere nitentes, et quendam prisonarium dicti magistri, de prisione sua dicte ville rapiendo, ceperunt et secum duxerunt, alios quamplures excessus gentibus suis irrogando, ut dicebat, que omnia petebat, tam sibi, tanquam parti, quam nobis, ratione dictorum armorum, emendari; predicto episcopo in contrarium proponente, et dicente quod, quicquid inveniretur in facto hujusmodi factum fuisse per gentes suas, juste et rationabiliter factum fuit; dicente etiam quod villa de Liziaco est de feodis sui episcopatus, et quod ipse erat et est in saisina recipiendi homagium de dicta villa a quibuscumque venire volentibus ad tenendum domanium ejusdem; unde, cum dictus magister Radulphus, qui ad ipsius episcopi

PHILIPPE IV,
1301.

homagium super hoc non venerat, et absque dicto homagio dicte ville domanium occupare nitebatur, impediret eundem episcopum super saisina sua homagii predicti, ipse petebat se absolvi ab impetitione predicta dicti magistri Radulphi, et impedimentum sibi appositum super hoc per dictum magistrum Radulphum amoveri, super quibus impetrate fuerunt due commissiones, una per dictum magistrum Radulphum et alia per dictum episcopum; sed, virtute dicte commissionis impetrate, per dictum magistrum Radulphum fuit solummodo et in tantum processum et inquisitum, quod inquesta super hoc facta fuit ad iudicandum nostre curie reportata: Qua visa et diligenter examinata, quia nichil inventum fuit probatum contra dictum episcopum per quod ipse debeat condemnari ad emendam per dictum Radulphum, tam pro se quam pro nobis, petitam, per curie nostre iudicium, dictus episcopus ab impetitione predicta dicti magistri Radulphi fuit totaliter absolutus, et, per idem iudicium, dictum fuit quod nostra curia per hoc prejudicare in aliquo non intendit partibus predictis, super saisina justicie ville de Liziaco supradicte, nec super saisina feodi supradicti, et homagii quod pro eodem feodo dicit dictus episcopus sibi debere prestari, super quibus, vocatis partibus, inquiretur veritas, et fiet jus.

Mercurii post Nativitatem beati Johannis Baptiste.

Creci reportavit.

LII. Cum inter priorissam de Lissaco, actricem, ex una parte, et Arnaldum Barasci, militem preceptoremque Hospitalis de Pojolar, ex altera, coram certis commissariis deputatis a nobis, ratione loci et pertineniarum de Pojolar et juris patronatus Hospitalis predicti, questio verteretur super eo quod dicta priorissa dicebat quod Deodatus Barasci, miles noster, quondam eidem priorisse legaverat locum de Pojolar cum suis pertinentiis et jus patronatus loci predicti, ad ipsum Deodatum, tempore mortis sue, pertinentes; qui Deodatus, ut dicitur, in suo testamento nos senescallumque nostrum Ruthensem requisiverat quod testamentum suum compleremus et com-

pleri seu mandari execucioni debito faceremus; quare supplicabat dicta priorissa quod predicti commissarii, de loco et pertinenciis ac jure patronatus predictis, execucionem facerent, juxta voluntatem ipsius testatoris, et mandatum nostrum super hoc eis directum adimplerent; predicto Arnaldo Barasci et preceptore dicti Hospitalis, ex adverso, se opponentibus dicte supplicacioni, et dicentibus, multis racionibus, dictam execucionem non debere fieri in premissis; quas raciones commissarii nostri predicti frivolas reputantes, non obstantibus quibusdam apellacionibus a dictis Arnaldo et preceptore ad nos super hoc interjectis, ad recepcionem et examinacionem testium productorum, ex parte dicte priorisse, ad probandum quod res predictae eidem legate erant, et quod dicte res erant in bonis testatoris predicti, tempore mortis sue, non obstantibus ipsorum Arnaldi et preceptoris apellacionibus, processerunt, et processum solummodo dicte inqueste super premissis factum, retentis apud se attestacionibus testium super hiis productorum, ad nostram curiam remiserunt, et ideo non potuit dicta inquesta judicari; quare, per arrestum nostre curie, fuit dictum quod mandabitur commissariis predictis quod ipsi dictam inquestam, si non sit completam, compleant, et completam et integram remittant nostre curie judicandam.

Mercurii predicta.

M. G. de Usco reportavit.

Facta est super hoc commissio.

LIII. Lite mota, coram preposito Parisiensi, inter Johannem de Mares, actorem, ex una parte, et Johannem Hardi, Johannam, ejus uxorem, et Petronillam, uxorem Petri de Bello-Monte, defendentes, ex altera, super eo quod idem Johannes de Mares dicebat quod medietas cujusdam dimidii stalli siti in nova halla, in alto, inter medietatem stalli Johanne dicte aus Boissiaus, ex una parte, et stallum Johannis dicti Tainturier, ex altera, in censiva nostra; item dimidia pars domus cujusdam site in vico de Quiquenpoit, inter domum Juliani de Grei-

PHILIPPE IV,
1301.

gon, ex parte una, et domum Guillelmi dicti Borgne, ex altera, in censiva prioris Sancti-Martini-de-Campis, ad ipsum Johannem de Mares pertinebant, ex donacione sibi facta per Gilebertum de Grandi-Molendino, qui se, in manu dicti prepositi, divestierat, ex causa predicta, et dissaisierat de dictis rebus; et idem prepositus, dictis divestitura et dissaisina receptis, de voluntate et assensu predicti Gileberti, eundem Johannem de Mares investiverat et saisierat de eisdem, per tradicionem quarundam litterarum super contractu donacionis predictæ confectarum, quas res sibi donatas, ut premissum est, dicti defendentes minus juste detinebant occupatas, ut idem actor dicebat; quare petebat, per dictum prepositum, declarari dictas res ad ipsum pertinere et sibi, per dictum prepositum, adjudicari et deliberari, predictis defendentibus multas rationes proponentibus ex adverso; auditis igitur parciū rationibus predictarum, dictus prepositus, predictos defendentes ab impetitione predicta dicti actoris, per suum iudiciū, absolvit; a quo iudicato, tanquam falso et pravo, idem actor ad nostram curiam appellavit: Auditis igitur dictis partibus in causa appellacionis predictæ, et viso dictæ causæ principali processu ac pluribus instrumentis et processibus aliis super hoc hinc inde exhibitis diligenter inspectis, quia, per predicta, compertum est medietatem dicti dimidii stalli de censiva nostra esse, et medietatem dictæ domus de censiva prioris Sancti-Martini existere, per curie nostre iudiciū, dictum fuit predictum prepositum, quantum ad medietatem dicti dimidii stalli, bene, et quantum ad medietatem dictæ domus, site in censiva Sancti-Martini, de qua dictus prepositus saisinam traderat dicto actori, male pronunciasse.

Mercurii predicta.

M. G. de Usco reportavit.

LIV. Cum nobis, ex parte Guidonis, domini de Severiaco, militis, et Bertrandi de Balagnerio, domicelli, et aliorum condominorum castri de Panaco, fuisset, conquerendo, monstratum quod, cum ipsi, ut dicebant, haberent et habuerint, a tempore cujus memoria hominum

non existit, omnimodam altam et bassam justiciam in dicto castro et ejus pertinentiis, essentque in possessione ejusdem justicie, gentes nostre senescalli Ruthenensis, de possessione dicte justicie, excepto loco qui est infra clausuram dicti castri, sine cause cognitione, dissaisierunt eosdem et detinent dissaisitos, et infra clausuram predictam nostram assisiam tenuerunt indebite et de novo, nos, ad eorum instanciam, tres commissiones senescallo Ruthenensi super hoc misimus successive, mandantes eidem quod de premissis, vocato procuratore nostro et aliis evocandis, necnon super valore dicti castri et pertinentiarum ejusdem, et utrum quedam compositio, quam predicti condomini dicti castri nobiscum facere volebant, posset, sine nostro et alieno prejudicio, fieri, veritatem inquireret diligenter, et inquestam quam inde faceret ad nostram curiam remitteret judicandam : Facta igitur inquesta super premissis et ad nostram curiam reportata ac diligenter inspecta, quia per eam non apparet quod vocati fuerint ad hoc procurator noster et alii qui fuerant evocandi, nec litis contestacionem in ea fuisse factam, nec articulis condominorum predictorum contra nos traditis per procuratorem nostrum fuisse responsum, immo juris ordinem in multis aliis non fuisse servatum, per curie nostre judicium, dictum fuit predictam inquestam debere refici per certos commissarios ad hoc a nostra curia deputandos.

Mercurii predicta.

M. G. de Usco reportavit.

Non est facta commissio, quia nullus petit.

L.V. Mota lite, coram preposito Parisiensi, inter Petrum de Pontisara et Laurenciam, ejus uxorem, pro se, et dictum Petrum, curatorem datum liberis magistri Guillelmi Juliani minoribus annis, actores, in quantum tangit quemlibet ipsorum, ex una parte, et Johannem dictum Chacerat et Johannam la Chasubliere, garantiatricem ipsius Johannis, defensores, ex alia parte, super eo quod dicti actores, nomine quo supra, proponebant, coram dicto preposito, contra dictos reos,

PHILIPPE IV.
1311.

quod defunctus Guillelmus Normanni junior, et Genovefa, quondam uxor dicti magistri Guillelmi Juliani, fuerant fratres et sorores et liberi Guillelmi Normanni senioris, procreati ex Hodeardi, prima uxore dicti Guillelmi, et ex defuncta Aelidi, matre dicte Genovefe, secunda uxore dicti Guillelmi senioris, cum qua Aelidi, matre dicte Genovefe et noverca dicti Guillelmi junioris, dictus Guillelmus senior, matrimonium contraxit, post mortem dicte Hodeardis; dicta vero Laurencia, uxor dicti Petri de Pontisara, fuerat filia dicti Guillelmi junioris, et heres ejusdem; qui quidem Guillelmus junior, et Genovefa fuerant heredes dicti Guillelmi senioris, una cum Petro Normanni, filio dicti Guillelmi senioris, procreato ex dicta Aelidi; qui Guillelmus et Aelidis, constante matrimonio inter ipsos, plura bona mobilia et immobilia usque ad magnam quantitatem acquisiverant, et plures hereditates sitas in villa de Romana-Villa, de Bagnoleto et territoriis ipsarum, et specialiter unam domum, sicut se comportat, sitam Parisius, supra Magnum-Pontem, contiguam, ex una parte, domui Johannis Martel, et, ex altera, domui defuncti P. Gifart, oneratam in viginti et tribus libris census seu redditus per annum; de qua domo et pertinenciis ejus idem Guillelmus senior, mortuus fuerat saisitus sicut de re sua propria et de suo proprio conquestu, et de dictis bonis mobilibus, conjunctim, pro indiviso, una cum Aelidi, secunda uxore sua, prout in petitione dictorum actorum clarius continetur; quare petebat dictus Petrus, nomine quo supra, porcionem et ratam bonorum et domus predicte ipsum contingentem, et tale jus et saisinam quas habebat dictus Guillelmus senior in bonis mobilibus et domo predictis, tempore quo decessit, nomine quo supra, sibi adjudicari, petebatque, pro liberis dicte Genovefe, ratione dicte Aelidis, cui Aelidi dicta Genovefa, mater predictorum liberorum, et filia ipsius Genovefe¹ successit, quartam partem dicte domus et partem et porcionem ipsam contingentem in bonis mobilibus predictis eidem Petro, curatori sibi predicto, curatorio nomine, deliberari; parte adversa plures rationes in contrarium proponente, et maxime quod

¹ *Vivens Aelidis.*

dicti Guillelmus et Aelidis conjuges, stantes in plena sanitate, bono sensu et bona memoria, primo provisi super hoc, predictam domum cum pertinentiis suis, ex suo proprio conquestu habitam, donaverant, donacione facta inter vivos, predicto Petro, filio suo, in maritagium et auxilium sui maritaglii tunc faciendi; quod matrimonium, propter predictam donacionem, fuerat subsequutum, et ex tunc transtulerant in ipsos Petrum et Johannam omnia jura et acciones reales et personales sibi competentes in predictis, prout in instrumentis super hoc confectis plenius continetur; pluresque alias rationes proponebat pars predicta, quare dicebat proposita ex adverso fieri non debere; qui prepositus, auditis racionibus ab utraque parte propositis, per suum judicium, absolvit predictos Johannem Chacerat et Johannam, garantiatricem ipsius, ab impetitione predicta dictorum actorum, nominibus quibus supra; a quo judicato, tamquam falso et pravo, dictus Petrus, nominibus quibus supra, ad nostram curiam appellavit: Auditis igitur dictis partibus in causa appellacionis predictæ et viso processu predicto, per judicium curie nostre, dictum fuit predictum prepositum bene judicasse et dictum Petrum de Pontisara, nominibus quibus supra, male appellasse, et quod ipse hoc emendabit.

Sabbato post estivalem festum beati Martini.

M. Stephanus de Housseia reportavit.

LVI. Mota lite, coram preposito Parisiensi, inter Petrum de Pontisara et Laurenciam, ejus uxorem, pro se et dictum Petrum, curatorem datum liberis magistri Guillelmi Juliani minoribus annis, actores, in quantum tangit quemlibet eorum, ex una parte, et Bethynum Cantinelli, militem, et Johannam dictam la Chasubliere, garantiatricem ipsius militis, defensores, ex altera, super eo quod dicti actores, nomine quo supra, proponebant, coram predicto preposito, contra dictos defensores, quod defunctus Guillelmus Normanni junior, et Genovefa, quondam uxor dicti magistri Guillelmi Juliani, fuerant fratres et sorores ac liberi Guillelmi Normanni senioris, procreati ex Hodeardi, prima uxore dicti Guillelmi, et ex defuncta Aelidi, matre

PHILIPPE IV.
1311.

dictæ Genovefe, secunda uxore predicti Guillelmi senioris, cum qua Aelidi, matre dictæ Genovefe et noverca dicti Guillelmi junioris, dictus Guillelmus senior matrimonium contraxit, post mortem dictæ Hodeardis; dicta vero Laurencia, uxor dicti Petri de Pontisara, fuerat filia dicti Guillelmi junioris et heres ipsius; qui quidem Guillelmus junior et Genovefa fuerant heredes dicti defuncti Guillelmi senioris, una cum Petro Normanni, filio dicti Guillelmi senioris, procreato ex dicta Aelidi; qui Guillelmus senior et predicta Aelidis, constante matrimonio inter ipsos, plura bona mobilia et immobilia usque ad magnam quantitatem acquisiverant, et plures hereditates, sitas in villa de Romana-Villa, de Baignolcto et territoriis ipsorum, et insuper tres domos contiguas et unum ortum, una cum pluribus aliis hereditatibus, prout in petitione dictorum actorum clarius continetur; quare petebant dicti actores, nomine quo supra, portionem et ratam bonorum et hereditatum predictorum ipsos contingentes, necnon tale jus et saisinam quas habebat dictus Guillelmus senior in bonis mobilibus et hereditatibus predictis, quando decessit, nomine quo supra, sibi adjudicari, petebatque dictus Petrus, pro liberis dictæ Genovefe, ratione Aelidis, avie ipsorum, et successionis ejusdem, cujus sunt heredes dicti liberi, pro parte, et cui Aelidi dicta Genovefa, mater dictorum liberorum, successit, portionem et ratam bonorum et hereditatum predictorum ipsos contingentem sibi deliberari; parte adversa plures rationes in contrarium proponente, et maxime quod dictus Guillelmus senior et Aelidis, ejus uxor, stantes in plena sanitate, bono sensu et bona memoria, provisi super hoc, hereditates quas habebant ut suas, ex suo proprio conquestu, sitas in territorio et villis predictis, donaverant, donacione facta inter vivos, predicto Petro, filio suo, in maritadium et auxilium sui maritaggi tunc faciendi; quod matrimonium, propter predictam donacionem, fuerat subsequutum inter predictum Petrum et Johannam predictam, et ex tunc transulerant in ipsos omnia jura et actiones omnes, reales et personales, sibi competentes in predictis, prout in instrumentis super hoc confectis et in judicio exhibitis plenius continetur; pluresque alias rationes

proponerebat pars predicta, quare dicebat petita ex adverso fieri non debere; qui prepositus, auditis rationibus ab utraque parte propositis, per suum iudicium, absolvit predictos Bethynium et Johannam, garantatricem ipsius Bethynii, ab impetitione predicta dictorum actorum, agentium nominibus quibus supra; a quo iudicato, tamquam falso et pravo, dictus Petrus, quo supra nomine, ad nostram curiam appellavit: Auditis igitur dictis partibus in causa appellacionis predictæ et viso processu predicto, per iudicium curie nostre, dictum fuit predictum prepositum bene iudicasse, et dictum Petrum de Pontisara, nominibus quibus supra, male appellasse, et quod ipse hoc emendabit.

Sabbato post estivalem festum beati Martini.

M. Stephanus de Housseia reportavit.

LVII. Lite mota, coram ballivo Turonensi, inter Hugonem, Guillelmum et Guidonem de Bauceyo, domicellos, fratres, ex parte una, et Guidonem Odardi, militem, et Aymericum Odardi, scutiferum, nepotem suum, ex altera, super eo quod dicti fratres dicebant dictos militem et Aymericum injuriose et cum armis rupisse chauceyam cujusdam stanni ipsorum fratrum, siti prope castrum suum de Champigny, ipsosque, propter rupcionem predictam, magnam quantitatem piscium ibidem existentium usque ad valorem quingentarum librarum perdidisse, et eosdem fratres alia plura dampna, usque ad summam decem millium librarum, occasione dictæ rupture, incurrisse, dictosque militem et Aymericum violenter cepisse Guillelmum de Mausson, scutiferum, ad custodiendum dictum stannum per dictos fratres deputatum, manus et pedes ejus ligasse, pluresque excessus in ipsius Guillelmi personam, ut dicebatur, commisisse, quare petebant dicti fratres sibi dictos militem et Aymericum in predictis pecuniarum summis condempnari, et alias, propter facta hujusmodi, puniri prout est rationis; factaque inquesta, super predictis, per dictum ballivum, et curie nostre, ad iudicandum, reportata, cum dicti fratres eam peterent iudicari, dictique miles et Aymericus eandem omnino peterent

PHILIPPE IV.
1311.

anullari, et, per curie nostre iudicium, dictum fuisset quod illud quod factum fuerat per dictum ballivum, in inquesta predicta, tene-
ret, et quod curia nostra certos auditores deputaret; qui super con-
tentis in ea audirent defensiones dictorum militis et Aymeriei ac
replicationes dictorum fratrum, et super eis inquirerent veritatem,
et inquestam huiusmodi totaliter completam curie nostre remit-
terent iudicandam: Dicta igitur inquesta per predictos auditores,
sicut premissum est, partibus vocatis, completa, et ad iudicandum
curie nostre remissa, visa ac diligenter examinata, quia repertum
est, per eandem inquestam, dictos militem et Aymericum plures
facti rationes et consuetudines, pro parte sua, in huiusmodi pro-
posuisse, per quas dicebant se juste fecisse ea que ipsi fecerant in
predictis, et se eas sufficienter probasse, per curie nostre iudi-
cium, dicti miles et Aymericus, a predictis propositis denunciatis et
petitis contra ipsos, absoluti fuerunt, salva dicto Guillelmo de Maus-
son, scutifero, accione sua, si contra dictos militem et Aymericum,
super injuriis predictis que dicuntur illate sibi fuisse, voluerit
experiri, super quibus, vocatis partibus, fiet eidem justicie comple-
mentum.

Sabbato post sancti Martini estivalem [festum].

Mangon reportavit.

LVIII. Cum Esdelina la Blonde; mater et heres, ut dicebat, de-
functi Johannis dicti le Blond, filii sui quondam, coram preposito
Parisiensi, tamquam heres dicti defuncti, Johannam dictam la Blonde
fecisset ad iudicium evocari, ad resumendum arramenta cause coram
dicto preposito pendentis, inter dictum Johannem, filium suum, dum
vivebat, ex una parte, et dictam Johannam, ex altera, super quibusdam
impedimentis indebitis, novitatibus et aliis in libello ipsius Johannis,
coram dicto preposito edito, contentis; Johannes dictus Hardi, maritus
ipsius Johanne, coram dicto preposito in iudicio constitutus, multis
rationibus, proposuit dictam Johannam, uxorem suam, ad resumen-
dum dicta arramenta minime teneri, et processum per dictum Jo-

hannem le Blont, tempore quo vivebat, cum dicta uxore sua, utpote sine auctoritate ipsius mariti sui, habitum, debere penitus anullari; qui prepositus, auditis dictis partibus, per summi judicium, pronuntiavit dictam Johannam ad resumendum dicta arramenta teneri et dictam Esdelinam ad prosecutionem dicte cause, in statu in quo erat, tempore mortis dicti filii sui, debere admitti; a quo judicato, tanquam falso et pravo, dictus Johannes ad nostram curiam appellavit: Auditis igitur, in causa dicte appellacionis, partibus predictis et viso dicto processu, per curie nostre judicium, dictum fuit predictum prepositum bene judicasse et dictum Johannem male appellasse, et quod ipse hoc emendabit.

Sabbato predicta.

M. Stephanus de Housseia reportavit.

Traditus fuit processus preposito Parisiensi.

LIX. Religiosis viris abbate et conventu de Yssiodoro nobis conquerentibus super eo quod, ipsis existentibus in nostra gardia speciali, Hugo Armandi, gerens se pro consule dicte ville, cum magna multitudine habitancium dicte ville, plures eis inobediencias fecerat, et quamplures injurias, contumelias et excessus eisdem intulerat, ut dicebant, mandavimus de predictis, vocatis partibus, inquestam fieri nostre curie remittendam: Dicta igitur inquesta super hoc facta et curie nostre ad judicandam missa, auditis super hoc partibus predictis et visa et diligenter examinata inquesta predicta, quia repertum est, per eandem, dictum Hugonem, tenentem in manu sua quamdam securum, venisse ad domum Johannis de Carreria, cum magna multitudine habitancium dicte ville, et, post defensam servientum curie dictorum religiosorum, portam dicte domus ad terram posuisse, ipsumque ad quamdam postellum existentem ante dictam domum, cum dicta securi percussisse, licet dicti servientes eidem dicerent quod dicta domus et bona intus existencia erant posita ad manum curie dictorum religiosorum, ipsumque Hugonem et plures alios habitatores dicte ville, per curiam dictorum religiosorum arrestatos, pro certis excessibus

PHILIPPE IV.
1281.

sibi impositis, inobedientes fuisse in parendo arresto predicto, ac quosdam de quadam multitudine dictorum habitancium citatorum et comparentium coram curia dictorum religiosorum, cum dicto Hugone, in contumeliam dicti abbatis, ipsum illuisse et post ipsum clamasse Abel! Abel! per dicte curie nostre iudicium, communitas dicte ville condemnata fuit ad solvendum dicto abbati, pro inobedienciis et injuriis predictis, trecentas, et nobis ducentas libras Turonenses pro emenda, dictusque Hngo, per idem iudicium, amotus fuit impetuum ab officiis consulatus dicte ville.

Sabbato predicta.

Mangon reportavit.

LX. Cum, per arrestum curie nostre, dictum fuisset quod commissio quam burgenses de Duno-Regis, super geolagio, garanna, bonis bastardorum et aubenarum ac quodam fossato pro animalibus adaquandis, contra procuratorem nostrum et ballivum Bituricensem, ipsis non vocatis, ad certos auditores impetraverant per modum novitatis, quam petebant renovari, non renovaretur, sed certis auditoribus committeretur quod ipsi inquirerent, quantum ad dictam fossatum, si castro nostro expediat ipsum clandi, et, quantum ad alios articulos predictos, super tempore quo dicti burgenses dictam commissionem impetraverint, nos eramus et per plures annos fueramus in saisina predictorum, et quicquid super hiis invenirent curie nostre reportarent: Facta igitur super premissis, juxta dicti arresti tenorem, magistris Droconi de Karitate et Nicolao de Greciaco, clericis nostris, commissione, visoque per curiam nostram processu per ipsos super premissis facto, quia inventum est ibidem, per dictos procuratorem et ballivum nostros, nichil pro nobis fuisse propositum, et per eos articulis in dicta commissione contentis minus sufficienter fuisse responsum, per curie nostre iudicium, dictum fuit quod commissio predicta renovabitur, et mandabitur quod dicti ballivus et procurator, si aliquid rationabile pro nobis proponere super hoc voluerint, iterum audiantur, et quicquid pro utraque parte inventum fuerit curie

nostre mittatur, ad futurum proximo parlamentum, et quod commissarii qui ad hoc deputabuntur, postquam ipsi perfecerint dictam inquestam, diem ballivie Bituricensis futuri proximo parlamenti partibus assignent, ad videndum judicari inquestam predictam.

Sabbato predicta.

Roya reportavit.

Facta est commissio dictis auditoribus et remissa inquesta.

LXI. Cum dilectus et fidelis noster Robertus, comes Bolonie, in curia nostra, contra ballivum Ambianensem, proponens cognitionem et executionem cyrographorum et litterarum scabinatum in suo comitatu et contra suos subditos et in ipso comitatu commorantes ad ipsum pertinere, et se esse et fuisse, a tempore cujus memoria de contrario non existit, in bona saisina habendi et exercendi cognitionem et executionem predictam, diceret quod dictus ballivus et prepositus de Monsterolio, pro nobis, ipsum impediabant minus rationabiliter in predictis, exercendo et retinendo dictorum cyrographorum et litterarum scabinatum cognitionem et super eis executionem faciendo in suo comitatu et contra subditos suos et commorantes in comitatu predicto, quare petebat dictum impedimentum amoveri, et, per nostram curiam, pronunciari nos non habere jus retinendi et exercendi cognitionem et executionem predictas, dicto ballivo ex adverso proponente nos esse et per tantum tempus fuisse quod super hoc jus est nobis acquisitum, in bona saisina retinendi habendi, et exercendi cognitionem et executionem cyrographorum et litterarum scabinatum contra subditos dicti comitis et commorantes in comitatu predicto, quandocumque ballivus Ambianensis vel prepositus Monsterolii super hoc primitus requiruntur, et insuper dictas cognitionem et executionem habendi et exercendi non tantum contra commorantes in comitatu Bolonie, sed per totam balliviam Ambianensem et ejus ressortum, videlicet in preposituris Ambianensis, Sancti-Richarii, de Vynieu, comitatibus Attrebatensi, Flandrie et Guynensis et aliis terris circumvicinis comitatui Bolonie predicto,

PHILIPPE IV.
1311.

quare dicebat idem ballivus, pro nobis, nos debere absolvi a petitione predicta dicti comitis, et debere, per nostram curiam, pronunciari dictorum cyrographorum et litterarum cognicionem et execucionem in comitatu Bolonnie, contra subditos dicti comitatus et in eo commorantes, ad nos pertinere, quandocumque dicte gentes nostre super hoc primitus requiruntur: Tandem, inquesta super hiis, partibus vocatis, de mandato nostro facta, et ad iudicandum, de consensu parcium predictarum, curie nostre tradita, visa et diligenter examinata, per curie nostre iudicium, absoluti fuimus a petitione predicta comitis supradicti, et, per idem iudicium, pronunciatum fuit cognicionem et execucionem predictorum cyrographorum et litterarum, contra subditos dicti comitatus et commorantes in eodem, ubicumque per huiusmodi litteras et cyrographa fuerint obligati, ad nos pertinere, quandocumque dicti iusticiarii nostri vel alter eorum super hoc primitus fuerint requisiti.

Dominica ante Magdalenam, apud Pontisaram.
Thibotot reportavit.

LXII. Cum inquestam quamdam, per certos commissarios factam, inter comitem Barri, ex una parte, et abbatem et conventum Molismenses una cum comite Campanie, ex altera, ratione saisine garde prioratus burgi Sancte-Marie, pars dicti comitis Barri videri peteret et iudicari; parte adversa dicente, inter cetera, dictam inquestam factam fuisse eo tempore quo dictus comes Campanie erat in baillo alterius et in etate minori constitutus, pluribusque rationibus, proponente dictam inquestam debere totaliter annullari: Tandem auditis hinc inde propositis, visaque commissione super hoc dictis commissariis facta ac viso tempore quo facta fuit inquesta predicta, per curie nostre iudicium, dicta inquesta fuit totaliter annullata, salvo jure cuiuslibet parcium predictarum, ratione garde prioratus predicti, tam super saisina quam super proprietate, et, si dictus comes Barri, quando sibi placuerit, predictos comitem Campanie et religiosos super hoc fecerit ajornari, curia faciet eisdem justicie complementum.

Sabbato post octabas Pasche.

LXIII. Cum magister Andreas, de Corferaut, domiaus ville de Ap-
poingniis, domino Regi conquestus fuisset quod, quamquam ipse in
dicta villa omnimodam altam et bassam justiciam habere et a domino
Rege tenere noscatur, et sit in bona saisina ejusdem, nichilominus
gentes comitisse de Alba-Mala, Symonem Rapinè, Guillotum Paien
et quosdam alios hospites et justiciabiles dicti domini, cubantes et
levantes sub eo, in villa sua predicta, et existentes ibidem, cum re-
diissent de foresta Aquiline, prima die maii novissime preteriti, de-
ferentes ramos quos in dicta foresta assumpserant, prout ab habi-
tatoribus dicte ville hactenus extitit usitatum et fieri consuetum,
violenter et cum armis ceperunt et captos secum duxerunt, in dicti
domini prejudicium et gravamen, dominus Rex, per litteras suas, pre-
posito Parisiensi, de inquirendo per se vel per alium veritatem de
predictis, et cetera faciendo que in dictis litteris continebantur, cer-
tum fecit mandamentum : Auditis igitur super hiis predictis par-
tibus et visa inquesta, virtute dicti mandati, super predictis facta,
per curie nostre iudicium, dictum fuit quod comitissa predicta dic-
tum dominum et ejus justiciam, in loco dicte capcionis, resaisiet de
personis predictis, et dictam prisiā emendabit domino Regi et
domino predicto, et dictis personis captis reddet dampna que ipsi
sustinuerunt in capcione et detencione predictis, et, per idem ju-
dicium, adjudicata fuit hominibus predictis saisina usagii predicti,
prout hactenus extitit fieri consuetum, salva tamen super hoc dicte
comitisse questione proprietatis.

Sabbato post octabas Pasche.

Voyssi reportavit.

LXIV. Cum, super discordia nota inter Helvydim, relictam de-
functi Johannis Prevost de Virziliaco, ex una parte, et Johannem Bo-
niti, Herminam, ejus uxorem, ac Bellam, ejusdem Hermine soro-
rem, ex altera, partibus auditis, certum arrestum, per curiam nostram,

PHILIPPE IV,
1311.

datum fuerit in novissime preterito parlamento, continens inter cetera quod, super petitione quarundam hereditatum et certarum pecunie summarum inter ipsas partes mota in seculari curia abbatibus et conventus Virziliacencium, ad dictorum religiosorum curiam revertantur partes predictae, et quod omnia attemptata contra predictos Johannem, Herminam et Bellam, post eorum appellacionem et in ipsius prejudicium ad statum debitum reducantur, nichilominus dicta relicta litteram domini Regis, sub certa forma et super predictis in arresto predicto contentis, nulla de dicto arresto facta mentione, ad ballivum Senonensem impetravit; cujus virtute dictus ballivus in hujusmodi procedens, certam fecit seu facere inchoavit, super rebus predictis contenciosis, inquestam seu informacionem, et ad procedendum super hiis diem sue ballivie parlamenti presentis tam dictis religiosis quam dictis partibus assignavit; quibus in curia nostra comparentibus, requisivit dicta relicta predictam inquestam seu informacionem videri et judicari, ex adverso dictorum religiosorum procuratore proponente quod ipsi semper parati sunt et fuerunt et pluries obtulerunt se paratos exhibere dicte relictæ, super hiis et aliis ad eorum cognicionem spectantibus, celeris justicie complementum, et instantè requirentibus dicto procuratore et predictis dicte relictæ adversariis totaliter annullari quicquid factum est, virtute dicte littere surreptice impetrate, dictasque partes ad curiam dictorum religiosorum, secundum arresti predicti tenorem, remitti: Auditis igitur super hiis dictis partibus, ac dicti ballivi relatione, visisque litteris, arresto et processibus antedictis, per curie nostre judicium, remisit fuerunt dicte partes, super predictis earum petitionibus, ad curiam dictorum religiosorum, secundum tenorem arresti predicti, et precepit curia quod, tam littere nostre quam processus earum virtute, post et contra tenorem dicti arresti habiti, in nostra curia remanerent ut de ipsis dicta relicta neminem de cetero possit gravare; item precepit ballivo Senonensi quod in dicta inquesta seu informacione ulterius non procedat, et quod, si dicta relicta, super predictis rebus, litteras aliquas domini Regis, non facientes men-

cionem expressam de hujusmodi curie nostre processibus et arrestis, sibi reportet, ad earum executionem non procedat, sed excusacionem suam super hoc curie nostre rescribat.

PHILIPPE IV.
1311.

Sabbato post octabas Pasche.

LXV. Cum in causa, coram preposito Parisiensi pendente, inter abbatem et conventum Sancti-Dyonisii, ex una parte, et dominam Sancti-Andree, ex altera, super saisina justicie voieiarum de Duygniac, publicatis testium deposicionibus et pluribus racionibus parcium dicto preposito in scriptis traditis, et super hiis die a partibus ad audiendum jus ubi caderet acceptata, dictus prepositus, pro scienda plenius veritate super hiis, vocatis et presentibus procuratoribus dictarum parcium, ad locum predictum contenciosum accedens, invenisset, tam per confessionem procuratoris dicte domine, quam per fide dignorum plurium deposicionem, quod predicta justicia, propter debitum parcium predictarum, racione prisie cujusdam hominis vocati Harboille, posita erat in manu domini Regis tanquam superioris, et postea dictis partibus, certa die eisdem coram dicto preposito, in causa hujusmodi assignata, comparentibus, requisivisset procurator dictorum religiosorum sibi tradi in scriptis confessionem et deposicionem predictas, procuratore dicte domine se in contrarium opponente, et, super debato hujusmodi, dicte partes jus sibi fieri peccissent, dictus prepositus, auditis super hoc hinc inde propositis, per suum judicium, pronunciavit quod ipse predictas confessionem et deposicionem traderet in scriptis, sicut fuerat ab eo requisitum; a quo judicato, tanquam pravo et falso, pars dicte domine appellavit: Auditis igitur, in causa dicte appellacionis, predictis partibus et viso processu predicto, per curie nostre judicium, dictum fuit predictum prepositum bene judicasse et dictam dominam male appellasse, et quod ipsa hoc emendabit.

Martis post Jubilate.

LXVI. Cum inter Petrum, filium Galterii Secourion, ex una parte,

PHILIPPE IV.
1311.

et Petrum, filium Renerii Secourion, ejus consanguineum, ex altera-
coram majore et scabinis ville Sancti-Richarii, mota lite super qui-
busdam rebus mobilibus quas dictus Petrus, filius Galterii Secourion,
dicebat a Laurencio, avunculo suo, in sua ultima voluntate sibi do-
natas fuisse, dicti major et scabini, pro dicto Petro filio Galterii,
contra dictum Petrum, filium Renerii, judicatum suum tulissent, et
idem Petrus, filius Renerii, a dicto judicato, tamquam falso et pravo,
ad nostram curiam appellasset : Constitutis in curia nostra, in causa
dicte appellacionis, dictis partibus, et auditis hinc inde propositis,
visoque processu dictarum parcium, curie nostre in scriptis tradito,
et super tenore dicti judicati visa relacione dictorum majoris et
scabinorum, per ballivum Ambianensem, sicut ei mandatum fuerat,
curie nostre missa, cui relacioni dicte partes fidem adhibere volue-
runt, inter cetera continente quod dicte partes, coram majore et
scabinis eisdem requisiverunt sibi jus fieri super dictis rebus con-
tenciosis, tam in saisina quam in proprietate, quodque dicti major
et scabini, pro dicto Petro, filio Galterii, contra dictum Petrum,
filium Renerii, super dictis rebus contenciosis, tam in saisina quam
in proprietate, judicatum suum tulerunt, per curie nostre judicium,
dictum fuit predictos majorem et scabinos bene judicasse et dic-
tum Petrum, filium Renerii, male appellasse, et quod ipse hoc emen-
dabit.

Mercurii in vigilia Ascensionis.

. I.XVII. Super quibusdam injuriis et dampnis de quibus conquere-
batur Petrus Gonterii, sibi illatis, ut dicebat, per Johannem Dartys,
mitem, et quendam ejus scutiferum de Piquardia, inquesta facta, per
prepositum Parisiensem, seu de mandato ipsius, auditis rationibus
quas dictus miles, pro se, ex una parte, et dictus Petrus, ex alia, pro-
ponere voluerunt, visaque inquesta predicta et processu coram dicto
preposito super hoc habito inter ipsos, per curie nostre judicium,
dictus miles condemnatus fuit ad reddendum dicto Petro valorem
equi sui occisi, scito prius dicto valore per dictum prepositum de

plano; item, centum libras Parisienses, pro aliis dampnis suis, et domino Regi quadringentas libras Parisienses, pro emenda sua; item quod dictus scutifer, qui presens non erat quando tradita fuit nostre curie dicta inquesta, vocabitur ad certam diem per prepositum Parisiensem, ut veniat ad proponendum defensiones et rationes suas super facto predicto, quas, si proposuerit, curia nostra super eis exhibebit eidem justicie complementum.

Veneris post Penthecosten.

LXVIII. Cum plures homines de Gastinesio, et maxime Robertus de Tallia, curie nostre conquesti fuissent de Thoma dicto Hasle, qui deputatus per gentes nostras fuerat ad capiendum vina ad precium nostrum, pro garnitione hospitii nostri, proponentes contra eum quod ipse plura dampna eisdem intulerat, capiendo et saisendo vina eorum pro valde minori precio quam communiter et secundum precium nostrum valent, et multo plura dolia quam que necessaria essent pro domo nostra et, ex promissu suo et convinencia ac mandato suo, vina hujusmodi per eum arrestata, faciendo vendi certis personis quas eligebat, pro minori precio quam communiter possent vendi, super premissis mandavimus, vocatis partibus, veritatem inquiri; quam inquestam dictus Robertus fuit inter ceteros specialiter prosecutus contra Thomam predictum, pro eo maxime quod dictus Robertus proponebat quod, cum ipse conquestus fuisset de pluribus prisiis vinorum quas idem Thomas, ratione officii sui, minus rationabiliter, ut dicebat, fecerat super ipsum, dictus Thomas jactaverat se et dicto Roberto fuerat comminatus quod ipse vina dicti Roberti, ubicumque ea inveniret, arrestaret, et poneret in manu sua: Inquesta igitur super hiis facta, visa et diligenter examinata, per curie nostre judicium, dictus Thomas condemnatus fuit ad reddendum eidem Roberto dampna omnia que, per dictam inquestam, constat eundem Thomam dicto Roberto in predictis intulisse, videlicet ducentas triginta septem libras Parisienses, post tempus minarum predictarum factarum predicto Roberto per dictam Thomam, post primam capcionem vino-

PHILIPPE IV,
1311.

rum suorum de quibus fuerat conquestus. Item, privatus fuit ab omni servicio et officio nostro, tam obtento quam de cetero obtinendo. Item, per idem iudicium, dictum fuit quod, pro emenda nostra, dictus Thomas prisonem firmatam tenebit ex nunc in Castelleto nostro, quamdiu nostre voluntati placuerit duraturam.

Jovis ante Nativitatem beati Johannis-Baptiste.

Istius iudicati totalem executionem dominus Rex, per suas litteras, mandavit in suspenso teneri, quousque super hoc aliud mandaverit. Litteras istas curia recepit dominica in crastino Nativitatis beati Johannis-Baptiste.

De mandato domini Regis misi dictam inquestam domino Johanni de Bello-Monte, militi et magistro hospitii domini Regis, die mercurii in vigilia beati Dyonisii, anno trecentesimo decimo quinto, per fratrem J. de Attrebato, monachum Sancti-Maxencii prope Aurelim.

LXIX. Cum abbas et conventus de Karrafio, senescallie Xanctonensis, de speciali garda nostra existentes, dudum nobis, conquerendo, denunciassent quosdam excessus in eorum prioratu de Cressiaco, per familiam Roberti domini de Mastacio in dicto prioratu hospitati, ipso sciente et non prohibente, perpetratos, ut dicebant, nos super predictis, vocatis evocandis, mandavimus inquiri veritatem; inquesta igitur super hiis facta et ad iudicandum nostre curie asportata, vivente dicto Roberto, curia nostra, per aliquot annos, quibusdam impedimentis intervenientibus, procedere non potuit ad iudicandum inquestam predictam; tandem temporis opportunitate se offerente, et dictis religiosis diligenter instantibus super hoc, quamquam dictus Robertus hoc pendente decesserit, et ejus filius et heres, dominus nunc de Mastacio in hujusmodi se opposuerit in finem quod dicta inquesta non deberet iudicari, curia tamen nostra, predictis non obstantibus, precepit dictam inquestam, contra dictum Robertum diu est factam, videri et iudicari: Visa igitur et diligenter examinata inquesta predicta, cum per eam curie nostre liquido constiterit, predicto Ro-

berto, cum ejus uxore et familia, quadam vice in dicto prioratu graciose recepto et hospitato, quosdam valletos de sua familia, ipso domino sciente et non prohibente, plures graves excessus ibidem perpetrasset, et quendam dicti prioratus monachum, fratrem Guillelmum Cortet videlicet, occidisse, dictumque dominum, super hoc sufficienter requisitum, dictis maleficiis non obviasset, immo ipsum dictos malefactores receptasse, custodisse et secum duxisse et fugiendi opportunitatem prestitisse; curia tamen nostra considerans quod dictus filius non dicitur in hujusmodi deliquisse punicionem facti hujusmodi, quantum ad dictum Robertum et ejus heredes, prout rationabiliter facere potuit, moderavit, et, per suum judicium, dixit et pronuntiavit quod dictus heres, ratione dicti delicti patris sui, solvet dictis religiosi mille et quingentas libras Turonenses pro injuriis et dampnis predictis, et nobis mille et quingentas libras Turonenses pro emenda, et, cum hoc dictus heres fundabit, absque dilacione, nam capellaniam perpetuam in dicto prioratu de viginti libris Turonensibus annui et perpetui redditus, in qua celebrabit capellanus secularis qui in ea instituetur, pro anima defuncti Guillelmi predicti; cujus capellanie collacionem nobis et nostris successoribus Francorum regibus retinemus.

Sabbate post estivale festum beati Martini.

Voyssi reportavit.

LXX. Mota lite, coram preposito Parisiensi, inter Gossinum de Brabancia, civem Parisiensem, ex una parte, et Petrum le Hateour, servientem, equitem gueti Parisiensis, ex altera, super eo quod dictus Gossinus proponebat, contra dictum Petrum, quod idem Petrus falso et prodiciose, hora noctis, sub colore gueti Parisiensis, insidiis preparatis et preconcepta malicia, venerat, una cum quodam complice suo, in quadruvio Sancti-Severini, investigando ubi erat domus dicti Gossini, et, cum venissent ad dictam domum, percusserunt, et clamaverunt, « Aperiat cito ostium gueto Parisiensi; » et statim dictus Gossinus ostium suum aperuit, credens ibi guetum esse; et statim dictus

PHILIPPE IV,
1311.

Petrus assumpsit dictum Goyssinum per vestes, prope guttura, et dixit, « Estis vos dominus istius domus? » et ille respondit, « Ita, domine; » et in continenti dictus Petrus de quodam magno baculo seu macia dictum Gossinum ita atrociter in capite percussit pluries, quod ipsum Gossinum quasi mortuum inter pedes equorum suorum reliquit; quas injurias et vulneraciones noluisse dictus Gossinus, ut dicebat, pro ducentis marchis argenti; quare petebat dictum Petrum condemnari sibi in dictis ducentis marchis, una cum centum libris, pro dampnis et expensis suis, taxatione judicis precedente; qui prepositus, auditis rationibus utriusque partis, dictum Petrum ad emendandum dictas injurias ipsi Gossino condemnavit, retenta sibi potestate taxandi dictas emendas, tam pro parte lesa quam pro nobis; et postmodum, per aliquos dies, dictus Gossinus predicto preposito supplicavit ut ad taxationem emende predictæ procederet, previa ratione; dictus vero prepositus predictam emendam ad decem libras Parisienses solvendas ipsi Gossino, pro injuriis et vulneracionibus predictis, taxavit; a qua taxatione, tanquam a modica, idem Gossinus ad curiam nostram appellavit: Auditus igitur dictis partibus in causa appellacionis predictæ et viso processu predicto, per judicium curiæ nostre, dictum fuit dictam taxationem predicti prepositi modicam fuisse, et propter hoc dictum Gossinum bene appellasse, et taxavit curia nostra dictam emendam, quantum ad eundem Gossinum, pro dictis injuriis suis, ad viginti libras Parisienses, et, quantum ad emendam nostram, curia nostra, de voluntate nostra, privavit eundem Petrum, in perpetuum, ab omni servicio et officio nostro, et precepit quod, cum hoc, idem Petrus teneat, ex nunc usque ad unum annum integrum et completum, prisionem in Castelleto nostro Parisiensi, vel alibi ubi nobis aut curiæ nostre placuerit, absque deliberacione vel recedencia aliqua super hoc facienda.

Lune post Magdalenam fuit pronunciatum; sed concordatum fuerat apud Pontisaram coram domino Rege, durante parlamento, sicut. P. de Dyci reportavit.

LXXI. Cum, ex parte procuratoris nostri senescallie Petragoricensis, nobis fuisset significatum quod, cum Petrus Barraherii esset in saisina ecclesie Sancti-Silani Petragoricensis, certo serviente ad gardiandum ipsum in sua saisina ex parte nostra deputato eidem, et sic in dicta saisina ipsius ecclesie et in garda nostra predicta per duos annos continuos fuisset Taleyrandus de Sancto-Asterio, Helyas de Bosco, Helyas de Blanqueto, Petrus de Barrio, Petrus Bruneti, Bertrandus de Claro-Monte, Helyas de Capella, Girardus de Armanhaco, Aymericus de Turre, Guido et Arnaldus de Lavisvilla, canonici ecclesie Sancti-Frontonis Petragoricensis, una cum quibusdam suis complicibus, tam laicis quam aliis, dictam gardam nostram frangendo violententer et cum armis, dictam ecclesiam fregerunt, intraverunt et occuparunt, et vicarium dicti Petri Barraherii ab ea violententer ejecerunt, in dictæ garde nostre prejudicium et dicti Petri dampnum non modicum et gravamen; super quibus mandavimus, vocatis partibus, inquiri cum diligencia veritatem: Inquesta igitur super hoc facta et ad judicandum curie nostre reportata, visa et diligenter examinata, cum per eam curie nostre constiterit de saisina et garda predictis, necnon de fractione, occupatione, ejectione et violenciis supradictis, per curie nostre judicium, dictum fuit quod dictus Petrus Barraherii in saisina dictæ ecclesie, in qua ipse erat de facto, reponitur in eodem statu in quo ipse erat, tempore violenciarum predictarum, restituenturque sibi a dictis invasoribus fructus a dicto tempore de ipsa ecclesia percepti, et cum hoc tenebitur in manu nostra temporale dictorum canonicorum quousque nobis satisfecerint de mille libris Turonensibus pro emenda, salvo alias insuper jure dictarum partium, tam super possessione quam super proprietate, dictæ ecclesie, per competentem judicem decidendo.

Parisiis, lune post Magdalenam.

Creci reportavit.

LXXII. Lite mota, coram preposito Parisiensi, inter Gefrinum Alemmani, executorem litterarum nundinarum Campanie, in pre-

PHILIPPE IV,
1311.

positura Parisiensi et ejus ressorto, ex una parte, et Nicholaum de Laigny, civem Parisiensem, ex altera, super eo quod dicebat dictus Gefrinus quod cum ipse, de mandato magistrorum dictarum nundinarum litteratorie sibi facto, Theobaldum de Lucq, civem Parisiensem, et ejus bona, pro septingentis viginti duabus libris, in quibus dictus Theobaldus tenebatur Egidio dicto Lamant, mercatori pannorum de Malynes, de corpore nundinarum, necnon et pro emenda dictorum magistrorum, ratione dicte summe predicto Egidio non solute ad terminos constitutos, prout in litteris dictorum magistrorum, pro exequendis eisdem sibi difectis, dicebat dictus Gefrinus plenius contineri, tamquam executor dicti mandati, necnon et litterarum dictarum nundinarum, videlicet de bonis dicti Theobaldi usque ad quantitatem sexaginta septem pannorum diversorum locorum fecisset capi et arrestari, dictus Nicolaus, coram dicto executore constitutus, per litteras sigillo Castelleti sigillatas, se pro dicto Theobaldo efficaciter obligavit ad reddendum et solvendum eidem Egidio, mercatori, predictam pecunie summam, cum emenda dictorum magistrorum, infra terminum jam elapsum, et se, quantum ad hoc, constituit principalem debitorem, sub eisdem modis et forma quibus tenebatur dictus Theobaldus eidem mercatori, et sic dictus Gefrinus, executor, fidem ipsius Nicolai secutus, dictum Theobaldum a dicto arresto liberavit et eidem Nicolao dictos sexaginta septem pannos tradidit et deliberavit; et, quia dictus Nicolaus predicto Egidio mercatori de dicta pecunie summa minime satisfecit, dictus Gefrinus predictum Nicolaum fecit per prepositum Parisiensem capi, et bona sua saisiri et arrestari, petens et supplicans dicto preposito dictum Nicolaum tamdiu captum detineri, necnon et ejus bona vendi et explectari quousque esset per eundem de dicta pecunie summa eidem mercatori et predictis magistris de eorum emenda predicta, sicut promiserat, satisfactum; dicto Nicolao, multis rationibus, in contrarium proponente predicta petita per dictum Gefrinum fieri non debere, et dicente recredenciam de persona et bonis suis, per dictum prepositum, et etiam plenam liberationem fieri debere; qui prepositus, auditis dictis partibus, pre-

dictum Nicolaum eidem Gelfrino in predictis per eum petitis, per suum judicium, condempnavit; a quo judicialo, tanquam falso et pravo, dictus Nicolaus ad nostram curiam appellavit: Auditis igitur dictis partibus in causa appellacionis predictæ, et viso totali processu cause predictæ, per curie nostre judicium, dictum fuit predictum prepositum bene judicasse et dictum Nicolaum male appellasse, et quod ipse hoc emendabit.

Philippus IV.
1311.

Mercurii post Nativitatem beati Johannis-Baptiste.

M. B. de Briançon reportavit.

568,026

11/5/2022 3:45

7

7

